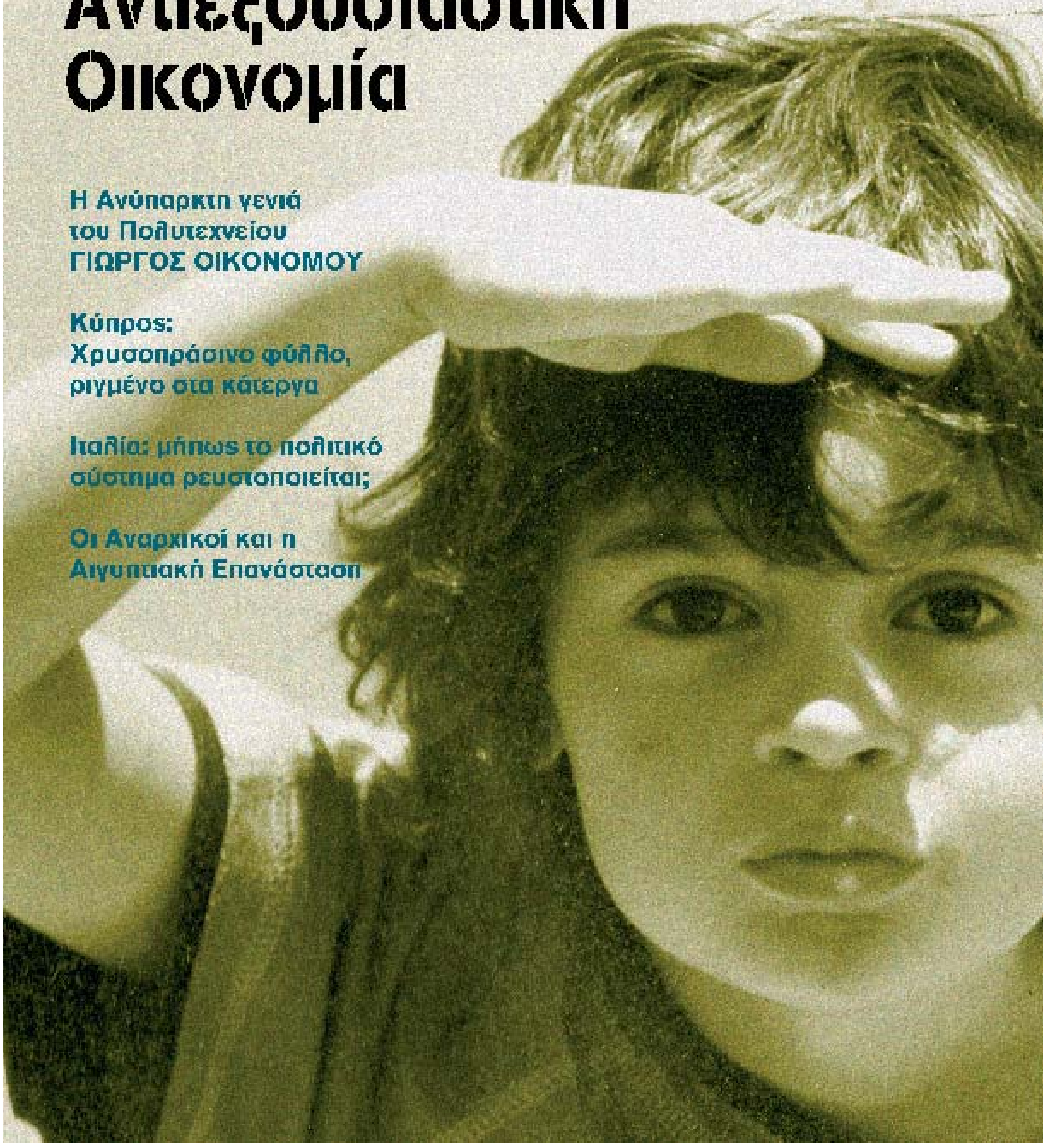
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

10

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ | ΜΑΡΤΙΟΣ 2013 | ΤΕΥΧΟΣ 10 | ΤΙΜΗ 3 ΕΥΡΩ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
Αντιεξουσιαστική Οικονομία

Η Ανύπαρκτη γενιά του Πολυτεχνείου
ΓΙΩΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Κύπρος: Χρυσοπράσινο φύλλο, ριγμένο στα κάτεργα

Ιταλία: μήπως το πολιτικό σύστημα ρευστοποιείται;

Οι Αναρχικοί και η Αιγυπτιακή Επανάσταση

Βαβυλωνια Οριζοντια Διακινηση

Ο σημερινός τρόπος διακίνησης από το πρακτορείο Τύπου καθιστά αδύνατη τη διανομή του περιοδικού στα περίπτερα, εξαιτίας υπερβολικών χρεώσεων. Για το λόγο αυτό, αναζητήστε το περιοδικό, όπου κι αν βρίσκεστε, στο βιβλιοπώλη της γειτονιάς σας, ο οποίος μπορεί να το προμηθεύεται από τα παρακάτω πρακτορεία βιβλίων: Φυτράκης, Χριστάκης, Τζεβελέκου, Προμηθευτική.

Για συνδρομές και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μας:

Internet: www.babylonia.gr/magazine

Email:
babyloniamagazine@yahoo.gr

Facebook:
Περιοδικό Βαβυλωνία

Τηλ.: 6974 546230

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

Αθήνα: Nosotros (Θεμιστοκλέους 66), Βοτανικός Κήπος (πλατεία Αγ. Δημητρίου, Πετρούπολη), Συνεργείο-Ηλιούπολη (Ηρώων Πολυτεχνείου και Μ. Αντύπα). Βιβλιοπωλεία: Ναυτίλος (Χαρ. Τρικούπη 28), Πολιτεία (Ασκληπιού 1-3), Πρωτοπορία (Γραβιάς 3-5), Εναλλακτικό (Θεμιστοκλέους 37), Ιανός (Σταδίου 24), Ελευθεριακή Κουλτούρα (Ερεσσού 52), Ελεύθερος Τύπος (Βαλτετσίου 53), Solaris (Μπόταση 6), FREE THINKING ZONE (Σκουφά 64), Φυτράκης (Ιπποκράτους 67), Χριστάκης (Ιπποκράτους 12), Τζεβελέκου (Ζαλόγγου 6), Γράμματα και λέξεις (Αγ. Αρτέμιος, Καφαντάρη 47), Διεθνές (Πανδοσίας 5, Άνω Πατήσια). Περίπτερα: πλατεία Εξαρχείων, πλατεία Κάνιγγος, κέντρο τύπου στη Βαλτετσίου (απέναντι απ' τον Ελεύθερο Τύπο), Μπόταση (απέναντι απ' το Solaris), Ναυαρίνου (απέναντι απ' το πάρκο), Μεσολογγίου, Περικλέους 23-Καλλιθέα

Πειραιάς: Βιβλιοπωλείο Τσαμαντάκης (Καραολή & Δημητρίου 43)

Θεσσαλονίκη: Μικρόπολις (Βενιζ. και Βασ. Ηρακλείου 18), Σχολείο για τη μάθηση της ελευθερίας (Μπιζανίου και Βας. Γεωργίου γωνία). Βιβλιοπωλεία: Πρωτοπορία (Λ. Νίκης 3), Κεντρί (Δ. Γούναρη 22), Μπαρμπουνάκης (Αριστοτέλους 4), Ιανός (Αριστοτέλους 7), Βιβλιοπωλείο Ραγιά (Ερμού 44), Βιβλιοπωλείο Γιάφκα (Γ. Παλαμά 21), Προμηθευτική (Προξένων 7)

Πάτρα: Πρωτοπορία (Γεροκωστοπούλου 31-33), Βιβλιοπωλείο Lexis (Μαιζώνος 38-40)

Ηράκλειο: Βιβλιοπωλείο Αναλόγιο (Ρούσου Χούρδου 8)

Λάρισα: Βιβλιοπωλεία Παιδεία (Κανάρη 11,Μεγ. Αλεξάνδρου 6)

Βόλος: Βιβλιοπωλείο Παιδεία-Ευσταθίου (Δον Δαλεζίου 2)

Ιωάννινα: Βιβλιοπωλείο Αναγνώστης (Πυρσινέλλα 11), Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Φ. Τζαβέλα 8)

Χανιά: Βιβλιοπωλείο Το Βιβλίο (Πλ. Κολοκοτρώνη 29)

Λαμία: Βιβλιοπωλείο ΟΙΩΝΟΣ (Κολοκοτρώνη 11)

Καβάλα: Βιβλιοπωλείο Εκλογή (Ομονοίας 133)

Αλεξανδρούπολη: Ελευθερουδάκης (Αδριανουπόλεως 4α)

Σέρρες: Βιβλιοπωλείο Επικαιρότητα-Φωτίου (Μεραρχίας 41)

Τρίκαλα: Βιβλιοπωλείο Επιλογή (Ιακωβάκη 5)

Δράμα: Βιβλιοπωλείο Ειρμός (Γεωργίου Ζερβού 6), Βιβλιογνώση (Προύσσης 32)

Ξάνθη: Ανοιχτός Κοινωνικός Χώρος «Xanadu» (Σπάρτης και Ζαλάχα 1, Σαμακώβ), Καφέ-Μπαρ «Το καφενείο» (Γεωργίου Σταύρου 4)

Κέρκυρα: Βιβλιοπωλείο Πλους (Νικηφόρου Θεοτόκη 91)

Κοζάνη: Συνεταιριστικό Βιβλιοπωλείο (Ρήγα Φεραίου 10)

Φλώρινα: Βιβλιοπωλείο «Το μαγαζί σας» Ι. Νικολαΐδης (Στ. Δραγούμη 12)

Καρδίτσα: Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Ηρώων Πολυτεχνείου 6-8)

Αγρίνιο: Βιβλιοπωλείο Επίκουρος (Πλ. Σουλίου), Βιβλιοπωλείο Αλ. Μοσχονά (Αναστασιάδη 2)

Σύρος: Βιβλιοπόντικας (Άνδρου 10, Ερμούπολη)

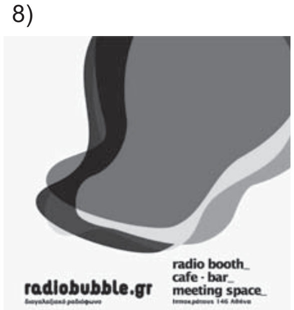
Ρέθυμνο: Βιβλιοπωλείο Το πλαίσιο, (Κ. Γερακάρη 104)

Πρέβεζα: Βιβλιοπωλείο Ατραπός (Χρ. Κοντού 13, Σαϊτάν Παζάρ)

Άρτα: Η πολυθρόνα του Νίτσε (Φιλελλήνων 26)

Τρίπολη: Βιβλιοπωλείο Ώρα (Ουάσινγκτον 21)

Σημείωση: Όποιος ελεύθερος κοινωνικός χώρος ή επαγγελματίας (βιβλιοπωλείο-σημείο λιανικής πώλησης) προμηθεύεται συστηματικά το περιοδικό μας, ας κάνει τον κόπο να στείλει τα στοιχεία του στο μέιλ μας για να αναγραφούν στη σελίδα των σημείων διακίνησης του περιοδικού.

editorial

Το σημείο-κλειδί για κάθε ριζοσπαστικό ρεύμα σκέψης είναι ο τρόπος με τον οποίο προσλαμβάνει την κοινωνική αλλαγή. Στις κυρίαρχες μαρξιστικές αναλύσεις του συρμού, την πρωτοκαθεδρία ως αιτίες κοινωνικών αλλαγών φέρουν οι αντικειμενικές - υλικές συνθήκες του προλεταριάτου. Όσο περισσότερο εξαθλιώνονται οι μάζες, τόσο περισσότερο παίρνουν μπροστά οι μηχανές του επαναστατικού ντετερμινισμού, που αδυσώπητα δουλεύουν, ώστε η γη να γίνει έτσι και αλλιώς κόκκινη. Στις αναλύσεις της αυτονομίας, εργατικής ή κοινωνικής, πλάι στις αντικειμενικές συνθήκες, που αναντίρρητα παίζουν σπουδαίο ρόλο, πρωταρχικό ρόλο για την κοινωνική αλλαγή παίζουν οι υποκειμενικές συνθήκες, που κυριαρχούν στους από κάτω, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο αυτοί προσλαμβάνουν τον κόσμο και τοποθετούνται ατομικά και συλλογικά σε σχέση με αυτόν.

Σε πείσμα των ειδικών της πρώτης ανάλυσης, η νεοφιλελεύθερη εκδοχή του καπιταλισμού κυριαρχεί καθολικά στην Ευρώπη της κρίσης. Μολονότι τα κατώτερα στρώματα στις κοινωνίες του Ευρωπαϊκού Νότου συντρίβονται κάτω από την σιδερένια φτέρνα του συστήματος, τα συντηρητικά και τέως σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, που εκπροσωπούν την άτεγκτη εφαρμογή των νεοφιλελεύθερων συνταγών, όχι μόνο δεν υποχωρούν αλλά ούτε καν απειλούνται από ανταγωνιστικές πολιτικές δυνάμεις. Παρ' όλο που έχει χρεοκοπήσει πολιτικά και οικονομικά, η πρωτοκαθεδρία του νεοφιλελευθερισμού διατηρείται σε ιδεολογικό επίπεδο. Το πιο βασικό εργαλείο, που καθηλώνει το φαντασιακό των από κάτω, είναι το παλιό και κλασικό νεοφιλελεύθερο ιδεολογικό κατασκεύασμα της Θάτσερ «Δεν Υπάρχει Εναλλακτική» (There Is No Alternative – TINA). Ο νεοφιλελευθερισμός σήμερα πετυχαίνει, γιατί πείθει μαζικά τους από κάτω ότι η μόνη δυνατή πραγματικότητα γι' αυτούς είναι η αέναη εναλλαγή του υπάρχοντος.

Στην ελληνική κοινωνία η παραπάνω συνταγή δεν αρκεί για να διασφαλιστεί η ιδεολογική αυτή πρωτοκαθεδρία και, κατά συνέπεια, η συνέχιση της λεηλασίας. Για τον λόγο αυτόν η πολιτική ελίτ έχει επινοήσει δύο «δυνατά χαρτιά» για τη μακρόπνοη συντήρηση του υπάρχοντος εν μέσω κρίσης. Κατ' αρχάς, ήδη οικοδομεί τον εσωτερικό εχθρό, έχοντας ως σκοπό σε αυτόν να συμπεριλάβει όχι μόνο το ριζοσπαστικό κομμάτι των κινημάτων αλλά και τον συνδικαλισμό, τα κινήματα πόλης, τους ελεύθερους κοινωνικούς χώρους και τα αντικαπιταλιστικά οικονομικά εγχειρήματα. Με τον τρόπο αυτόν θέτει τα κινήματά μας σε άμυνα, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει τις χρόνιες αδυναμίες ριζώματος στην κοινωνία μέσα από έναν επικοινωνιακό λόγο, που έχει στόχο την απονομιμοποίησή μας και τελικά την κοινωνική μας απομόνωση. Σε δεύτερο χρόνο, οι εγχώριοι εκτελεστές του πανευρωπαϊκού σχεδίου θα κατασκευάσουν και τον εξωτερικό εχθρό, προκαλώντας ηθελημένα ένταση στις σχέσεις με το τουρκικό κράτος. Με τον τρόπο αυτόν θα επιχειρήσουν να ενισχύσουν το εθνικιστικό αίσθημα, να αποπροσανατολίσουν από τον κοινωνικό ανταγωνισμό και να πλήξουν τον κόσμο της αντίστασης/δημιουργίας.

Απέναντι στους σχεδιασμούς τους τα κινήματά μας πρέπει διαρκώς να επινοούν απαντήσεις, που να αλλάζουν το συλλογικό φαντασιακό των από κάτω σε απελευθερωτική κατεύθυνση, έχοντας πάντα κατά νου ότι οι δικοί μας αγώνες είναι αυτοί που τελικά αλλάζουν τους συσχετισμούς και σε θεσμικό επίπεδο. Έτσι, στο νεοφιλελεύθερο ιδεολογικό κατασκεύασμα TINA η απάντησή μας πρέπει να είναι το άνοιγμα απελευθερωτικών προοπτικών στο επίπεδο των καθημερινών κοινωνικών αναγκών μέσα από το δίπτυχο άμεση δράση / άμεση δημοκρατία. Απέναντι στην κατασκευή του εσωτερικού εχθρού θα πρέπει να εντείνουμε το σπάσιμο κάθε διαχωρισμού ανάμεσα στα κινήματα και στην κοινωνία, κάνοντας πράξη τον ζαπατισμό στην καρδιά της Δύσης. Απέναντι στο χαρτί του εθνικισμού θα πρέπει να δώσουμε τα πάντα, για να κερδίσουμε ένα κομμάτι της νεολαίας από την ολίσθηση σε φαντασιακά φασιστικής/ναζιστικής επινόησης. Μπορεί τα πράγματα να μην είναι εύκολα, δεν υπάρχει όμως μεγαλύτερη χαρά από το να επιφέρεις συντριπτικά πλήγματα ελευθερίας στο σύστημα εξουσίας μέσα από μαζικούς κοινωνικούς αγώνες. Και η επιθυμία μας να νιώσουμε αυτήν τη χαρά είναι δυνατότερη από όλους τους μηχανισμούς των κυριάρχων.

Αντώνης Μπρούμας

**ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
www.babylonia.gr**

Στο τεύχος αυτό συνεργάστηκαν:
Σωκράτης Αβραμόπουλος, Αργύρης Αργυριάδης, Άκης Ασπρογέρακας, Ηλίας Ζιώγας, Νίκος Ιωάννου, Ρούλα Καντά, Νίκος Κατσιαούνης, Δημήτρης Κωνσταντίνου, Στέφανος Μπατσής, Αντώνης Μπρούμας, Γιώργος Ν. Οικονόμου, Γιώργος Παπαχριστοδούλου, Φιλήμονας Πατσάκης,Γιώργος Ν. Πολίτης, ΓιάννηςΡαουζαίος, Ανδρέας Ρουμελιώτης, Σιαμανδούρας Σωτήρης, Νώντας Σκυφτούλης, Αλέξανδρος Σχισμένος, Ορέστης Τάτσης, Πέτρος Τζιέρης.

Ελλάς, Ελλήνων, τι;

Γιώργος Παπαχριστοδούλου

Ένα από τα κυρίαρχα τρίπτυχα της ελληνικής εθνικοφροσύνης, όπως εκφράστηκε επί της επτάχρονης δικτατορίας, επιστρέφει δυναμικά εμπλουτισμένο με νέα νοήματα.

Ιθαγενών: Και δικαστών εκτός κοινωνίας, εκτός πραγματικότητας, τυφλών μπροστά στη δικαιοσύνη, υπάκουων μπροστά στο «δίκαιο του αίματος». Η πλειοψηφία του Συμβουλίου της Επικρατείας έκρινε (6/2/2013) πως τα παιδιά των μεταναστών δεν δικαιούνται να αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια εκτός εάν έχουν «γνήσιο δεσμό με το ελληνικό κράτος και την ελληνική κοινωνία» (έτσι, ο νόμος Ραγκούση-3838/2010 κρίθηκε αντισυνταγματικός). Η πλειοψηφία του ΣτΕ έκρινε πιστή στην παράδοση του μισαλλόδοξου ελληνικού εθνικισμού, έκρινε σαν παράρτημα νεοναζί ντυμένο με την τήβεννο της ξενοφοβίας και της δήθεν διαχρονίας του έθνους («ελληνικό κράτος και ελληνική κοινωνία, [..] δεν είναι οργανισμοί ασπόνδυλοι και δημιουργήματα εφήμερα αλλά παριστούν διαχρονική ενότητα με ορισμένο πολιτιστικό υπόβαθρο,κοινότητα με σχετικώς σταθερά ήθη και έθιμα, κοινή γλώσσα με μακρά παράδοση»,τονίζεται χαρακτηριστικά). Το δόγμα «Έλληνας γεννιέσαι, δεν γίνεσαι»υπερίσχυσε. Τώρα, 200.000 παιδιά που μεγάλωσαν εδώ- πολλά εκ των οποίων μιλούν μόνον ελληνικά- βγαίνουν στην παρανομία για να αποτελέσουν ενδεχομένως το απαραίτητο υλικό στοχοποίησης σε μία ενδεχόμενη κοινωνική εξέγερση. Απαραίτητη προφανώς η μάχη για νομιμοποίηση των μεταναστών όχι στη βάση του έθνους-κράτους, αλλά μέσω μίας πολιτικής κοινότητας, εκτός των διαχωρισμών έθνους, χρώματος, φυλής.

Βασανιστών: Η σύλληψη των τεσσάρων κατηγορουμένων (αντιεξουσιαστών) για ληστείες στην Κοζάνη (αρχές Φλεβάρη)συνοδεύτηκε από την επίδειξη των εικόνων βασανισμού τους. Επρόκειτο για ξεκάθαρη πολιτική επιλογή εφαρμογής του δόγματος «σοκ και δέος» με σκοπό να εξοικειωθεί η κοινή γνώμη με την εικόνα του γυμνού σώματος επάνω στο οποίο ασκείται η κρατική βία. Από τη μία, το Κράτος εκδικείται τη γενιά του Δεκέμβρη(της οποίας η ένοπλη φαντασίωση είναι κομμάτι της πολλαπλότητάς της). Για αυτό,οι αναφορές περί Ρωμανού που ήταν παρόντας στη δολοφονία Γρηγορόπουλου(άρα, «καλά του έκαναν»). Από την άλλη, υπομνηματίζει το τι συμβαίνει (σχεδόν καθημερινά) σε αστυνομικά τμήματα, φυλακές, σύνορα, ενώ μας επιστρέφει στα βασανιστήρια σε βάρος των 15 συλληφθέντων της αντιφασιστικής μοτοπορείας (30/9/2012). Τα βασανιστήρια επιστρέφουν σε κοινή θέα για να στηρίξουν το τιμωρητικό μένος της εξουσίας εναντίον όσων παρεκκλίνουν εμπλουτίζοντας την έννοια του «εσωτερικού εχθρού».

Επενδυτών: Το fast track, με πρόσχημα την εξάλειψη της γραφειοκρατίας, επιβάλλεται με κάθε μέσο ώστε να εξυπηρετηθούν είτε εγχώρια είτε πολυεθνικά συμφέροντα που λεηλατούν φύση και κοινωνία. Στη Χαλκιδική, το έγκλημα του Μπόμπολα και της καναδέζικης ElDoradoγια την κατασκευή εργοστασίου ανοιχτής εξόρυξης χρυσού συνεχίζεται: είτε με τη βία των ΜΑΤ τα οποία λειτουργούν απροκάλυπτα ως νοικιασμένη φρουρά του επιχειρηματία είτε με τη φίμωση της διαφορετικής άποψης και των κινητοποιήσεων των κατοίκων από τα κυρίαρχα μέσα (η μεγαλειώδης πορεία των 6.000 κατοίκων και αλληλέγγυων, στη Θεσσαλονίκη, στις 24/11/2012 ελάχιστα καλύφτηκε από τα κυρίαρχα media). Χρειάστηκε η δυναμική αντίδραση της τοπικής κοινωνίας ενάντια στο εργοτάξιο για να αναδειχτεί η υπόθεση και να αποκαλυφθεί πως πλέον επιχειρείται να μονιμοποιηθεί ως νομοθετικό καθεστώς, με τη μορφή διαταγμάτων που υπογράφει η εξουσία, η fast track λεηλασία του φυσικού πλούτου. Οι δηλώσεις Σαμαρά στη Wall Street Journal ότι πάση θυσία πρέπει να γίνει το εργοστάσιο αποδεικνύουν τη διάθεση της εξουσίας να ταυτίσει κάθε μορφή αντίστασης στην πολυεθνική επέλαση με τρομοκρατία. Στην Κρήτη, η αρχική εγκατάσταση βιομηχα- »

νικών ΑΠΕ ισχύος 2.151 MW (800 περίπου ανεμογεννήτριες ύψους έως 140μ. σε 69 βουνοκορφές) θα μετατρέψουν το νησί σε ενεργειακό Ελντοράντο αποκλείοντας κάθε άλλη δυνατότητα για ήπιο τουρισμό, ανασυγκρότηση της αγροτικής παραγωγής, ενώ απειλούν και τα αποθέματα νερού.

Στην Αττική, προχωρούν οι διαγωνισμοί για την κατασκευή τεσσάρων εργοστασίων διαχείρισης σύμμεικτων απορριμμάτων,με τα οποία επιλέγεται η «λύση» της συγκεντρωτικής διαχείρισης των σκουπιδιών,χωρίς μέριμνα για διαλογή στην πηγή, μοντέλο που θα ευνοήσει τους εργολάβους οι οποίοι θα επιδοτηθούν γενναία από ΕΣΠΑ και άλλους κοινοτικούς πόρους (Jessica).Στην Ήπειρο, το σχέδιο διαχείρισης υδάτων που κόστισε 250.000 ευρώ προτείνει μεταφορά νερού από τις πηγές Αώου (εθνικός δρυμός Βάλια Κάλντα) στη λίμνη Παμβώτιδα για να εξυπηρετηθεί το εργολαβικό συμφέρον των ΤΕΡΝΑ-ΔΕΗ Ανανεώσιμες με δύο μεγάλα υδροηλεκτρικά φράγματα.

Κι ακόμη: βασικό όχημα για την υλοποίηση του σχεδιασμού ιδιωτικοποίησης των βασικών είναι το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) των χρυσοπληρωμένων συμβούλων μέσω του οποίου, ερήμην της κοινωνίας, πωλείται η έκταση του Ερημίτη στην ΒΑ Κέρκυρα, η έκταση του Αφάντου στη Ρόδο, η Εγνατία των δεκάδων διοδίων που θα τοποθετηθούν κατά μήκος της, περιφερειακά αεροδρόμια και λιμάνια, το νερό της Θεσσαλονίκης, το παλιό αεροδρόμιο στο Ελληνικό, ο Αστέρας Βουλιαγμένης, ενώ εκχωρούνται ΟΠΑΠ, Ελληνικά Πετρέλαια, φυσικό αέριο.

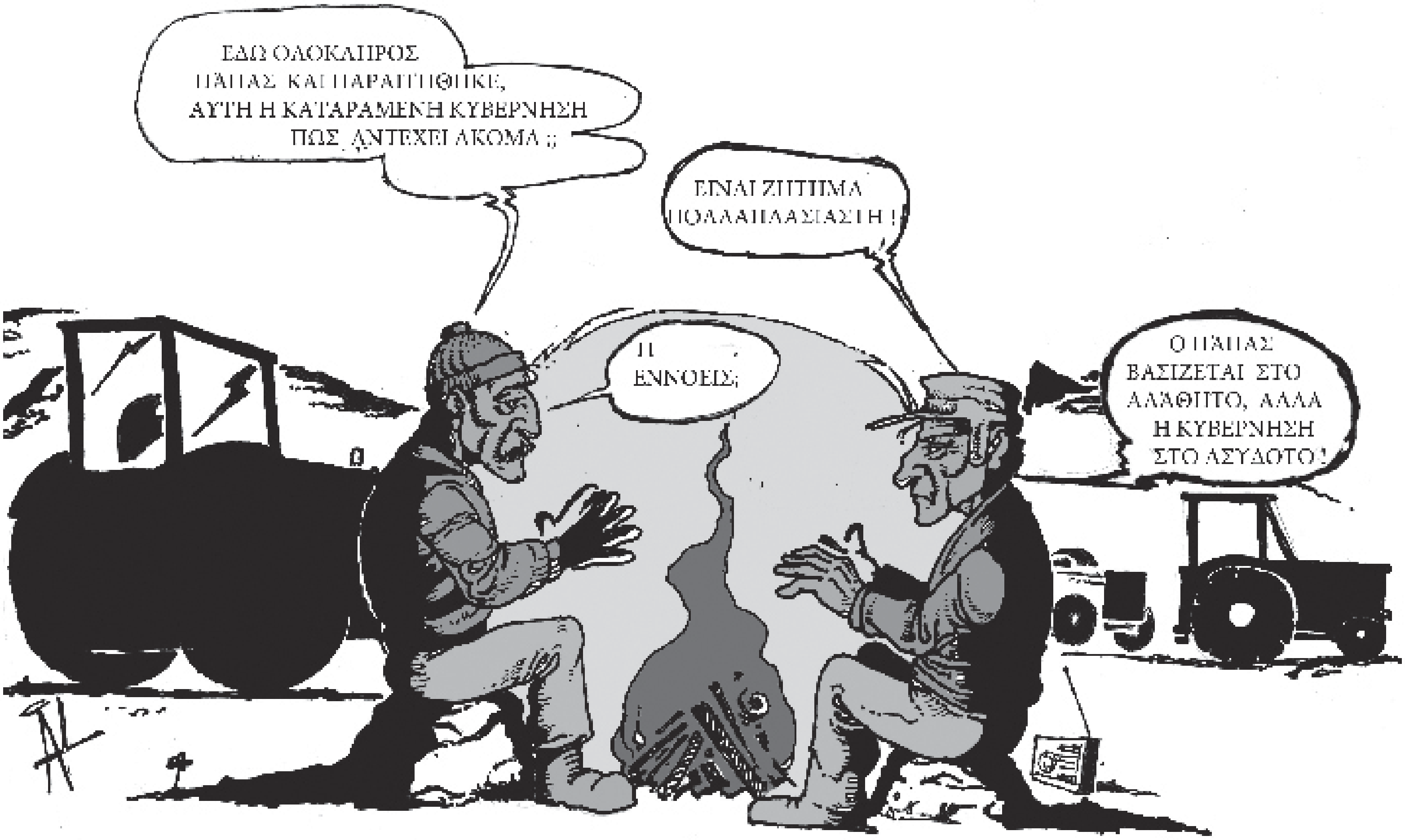
Ουσιαστικά, η πεθαμένη «ανάπτυξη»την οποία επικαλείται το πολιτικό σύστημα ώστε να ξεφύγει από την κρίση κερδοφορίας του, δεν σημαίνει τίποτε άλλο από λεηλασία των φυσικών πόρων και εκποίηση του δημόσιου πλούτου (ο οποίος θα έπρεπε να είναι δημόσιος και προσβάσιμος σε όλους).

Ληστάρχων: Η πολιτική διαχείριση της λίστας Λαγκάρντ δεν μπορεί να μας αφορά ως κουτσομπολιό για το συγγενολόι που νέμεται τα δημόσια αξιώματα. Καταρχήν, η συγκάλυψη – ξεδιπλώνονται μπροστά μας όλοι οι μηχανισμοί της επιχειρηματικής-κομματικής διαπλοκής που μεταφέρει στο εξωτερικό τεράστια ποσά αποκτημένα από τον μόχθο των εργαζομένων ή από άλλες, άδηλες πηγές. Κι έπειτα: το άδικο φορολογικό σύστημα το οποίο επιτρέπει φορο-αποφυγή στα 'μεγάλα ψάρια' αρπάζοντας ταυτόχρονα το εισόδημα εκατομμυρίων μισθωτών ή συνταξιούχων. Ας κρατήσουμε τη συμβολή της ανεξάρτητης δημοσιογραφίας: χωρίς τη θαρραλέα δημοσιοποίηση της λίστας από το HOT DOC, η υπόθεση θα σκεπαζόταν.

Φορολογουμένων: Η καταιγίδα των φόρων δεν έχει τελειωμό. Η επόμενη ρύθμιση θα είναι ο φόρος…αναπνοής και ο φόρος υπηκοότητας. Παρότι στο οικονομικό επιτελείο γνωρίζουν ότι η πλειοψηφία αδυνατεί να καταβάλει τους φόρους, προχωρούν σε ρυθμίσεις με απώτερο στόχο τον εκφοβισμό των πολιτών και παράλληλα την καταγραφή, σε ένα πανοπτικό σύστημα ελέγχου, πάσης φύσεως περιουσίας και δεδομένων. Φόρος από το πρώτο ευρώ στα ενοίκια, κατάργηση του αφορολογήτου για τα παιδιά, κατάργηση σχεδόν όλων των φοροαπαλλαγών, αύξηση του φόρου επιτηδεύματος, φορολογική δήλωση για όσους συμπληρώνουν τα 18 χρόνια, ακόμη κι αν δεν έχουν εισόδημα, αποτελούν ορισμένες από τις νέες ρυθμίσεις. Ας κρατήσουμε τη δυσμενή αλλαγή σε βάρος των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων στις οποίες καταργούνται τα φορολογικά κίνητρα που θέσπισε ο (άτολμος) νόμος Κατσέλη (4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα») με σκοπό να αποθαρρυνθεί η δημιουργία τους, μιας και ένα κομμάτι της κοινωνίας στράφηκε προς τα εκεί ώστε να αντιμετωπίσει την ένταση της επίθεσης των αφεντικών.

Καταληψιών: Η επιχείρηση «νόμος και τάξη» ξεκίνησε, Δεκέμβρη μήνα, με τη στοχοποίηση του αντιεξουσιαστικού ρεύματος. Villa Amalias, Βίλα Κάλλας, Λέλας Καραγιάννη, σύμβολα ενός αντιεξουσιαστικού φαντασιακού, αλλά και χώροι παραγωγής πολιτικής και πολιτισμού, εκκενώθηκαν για να ικανοποιηθεί το ακροδεξιό αίτημα για εκκαθάριση των εστιών της πολλαπλής αντίστασης και δημιουργίας. Δεν ήταν προσπάθεια αποπροσανατολισμού, όπως ήθελε η ανόητη (;) αριστερά για να χαϊδέψει, αλλά για εφαρμογή της επιχείρησης εξουσιαστικού ελέγχου της ζωής και του δημόσιου χώρου στη μητρόπολη. Κι όποιος δεν κατάλαβε ότι οι αναρχικοί μπαίνουν στον ρόλο των Εβραίων (ωμό κρέας ζητά η εξουσία) ακολούθησαν: οι επιστρατεύσεις σε μετρό και λιμάνια, οι συλλήψεις των μελών του ΠΑΜΕ στο γραφείο του υπουργού Εργασίας, οι επιθέσεις στα αγροτικά μπλόκα- μία καταιγίδα κυβερνητικού αυταρχισμού.

Βενιζελικών: Δεν είναι τόσο ότι το ΠΑΣΟΚ του Βαγγέλη, αφού ιστορικά εξάντλησε κάθε εκδοχή, μετατρέπεται σε συστατικό του μνημονιακού τόξου όσο ότι το σχήμα που ονομάστηκε εν Ελλάδι σοσιαλδημοκρατία έχει ξεφτίσει. Για πάντα. Κι αν μπορεί κανείς να το εκφράσει, θα το καταφέρει καλύτερα ένας στρογγυλεμένος ΣΥΡΙΖΑ παρά τα συγκυβερνητικά παρασάνδαλα του Σαμαρά. Ας κρατήσουμε από ό,τι απέμεινε ΠΑΣΟΚ, την απέλπιδα προσπάθεια του Βαγγέλη να κρατηθεί στο πολιτικό προσκήνιο: με τόσες γαλαντομίες προς τα συμφέροντα (νόμος περί ευθύνης υπουργών, δωράκι στην Proton του Λαυρεντιάδη,χαράτσι για τα ακίνητα, τυποκτόνος νόμος,

κ.ά.), θα παραμένει πάντοτε ένα καλό εργαλείο για τη νομοθετική θωράκιση του συστήματος.
Απολυμένων: Τώρα και στο δημόσιο.Η διαγραφή, με ένα delete, 2.500 δημοσίων υπαλλήλων από την κρατική μοσθοδοσία ήταν μόνον η αρχή. Θα ακολουθήσουν φέτος άλλες 25.000 απολύσεις στον δημόσιο τομέα, ενώ η εκστρατεία συκοφάντησης του δημοσίου τομέα τροφοδοτεί την περίφημο κοινωνικό αυτοματισμό. Η πελατειακή δομή του δημοσίου στο νεοελληνικό κράτος ωφελεί τον κυβερνητικό σχεδιασμό. Μόνον που στόχος δεν είναι θεραπεία του φαινομένου, αλλά η εκχώρηση του συνόλου των κοινωνικών υπηρεσιών, κυρίως σε επίπεδο αυτοδιοίκησης, (αποκομιδή απορριμμάτων, φωτισμός, ύδρευση, κοινωνικές δομές),σε ιδιώτες οι οποίοι θα αυξήσουν το κόστος αφού θα πάψει ο όποιος κοινωνικός έλεγχος που προέκυπτε κυρίως ως ανάγκη των δημάρχων να επανεκλεγούν. Με Δήμους– τροχονόμους των επιχειρηματικών συμφερόντων, στο πλαίσιο εφαρμογής του«Καλλικράτη», το πολιτικό σύστημα διασώζεται ως ρυθμιστής του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρηματικών συμφερόντων, ενώ οι πολίτες δεν έχουν άλλο δρόμο από την αυτοθέσμιση σε τοπικό επίπεδο.

Συνεργατιστών: Στον ορίζοντα των από κάτω, πληθαίνουν τα εγχειρήματα που εφαρμόζουν, οραματίζονται, δημιουργούν συνθήκες για μία άλλη, κοινοτική και αλληλέγγυα, οικονομία. Αποκορύφωμα το ξεκίνημα λειτουργίας (10/2) του εργοστασίου της Βιομηχανικής Μεταλλευτικής στη Θεσσαλονίκη, με άμεση δημοκρατία στη βάση, συμμετοχικό σχεδιασμό και εργατικό έλεγχο, το οποίο μπορεί να λειτουργήσει ως παράδειγμα για την επανακατάληψη του διαλυμένου παραγωγικού ιστού από την ίδια την κοινωνία. Ανοίγεται παράλληλα η συζήτηση για νομοθετική-συντακτική αλλαγή του εργατικού δικαίου υπέρ των δυνάμεων της εργασίας στο πλαίσιο μίας νέας κοινωνικής θέσμισης που θα αναγνωρίζει το δικαίωμα της Κοινωνίας να νομοθετεί, όπως συμβαίνει στη Λατινική Αμερική. Στο μεταξύ, στο Μικρόπολις (Θεσσαλονίκη) λειτουργεί καθημερινά η κουζίνα αντιπείνα, στο Βύρωνα, στο Βοτανικό της Πετρούπολης, στην Καλαμαριά κι αλλού διανέμονται τρόφιμα χωρίς μεσάζοντες ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ, το Δίκτυο Βότσαλο στον Κορυδαλλό φτιάχνει αλληλέγγυα οικονομία, το Συλλογικό και Συνεργατικό Ξυλουργείο«Μαστοράτζα» «χαϊδεύει» την ελευθερία. Ξεχάσαμε πολλούς και πολλές-συνηθισμένους ανθρώπους που είναι ικανοί για ασυνήθιστες πράξεις θάρρους, για να δανειστούμε τα λόγια του αμερικανού στοχαστή Χάουαρντ Ζιν.

Η ΘΕΪΚΗ ΒΙΑ:
ΧΩΡΙΣ ΜΥΘΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Νώντας Σκυφτούλης

Η άνοδος της μητροπολιτικής βίας μάς επανεισάγει στη διαδικασία ανάλυσης και επαναπροσδιορισμού της. Και τούτο διότι οι μεν αντίπαλοί της βολεύονται στην επίκληση της «ΜΗ ΒΙΑΣ» και εξαντλούνται στα παραδοσιακά επιχειρήματά της, ενώ οι οπαδοί της ψάχνουν άλλοθι από τη φαρέτρα του παρελθόντος προκειμένου να τη δικαιολογήσουν. Οι ανεπάρκειες των δεύτερων είναι το κίνητρο του κειμένου που ακολουθεί και κυρίως όσων κάνουν μια «βίαιη» οικειοποίησή της και δεν την αφήνουν να κυλήσει στον ρυθμό της, στον προαιώνιο ρυθμό της. Παραθέτουμε μια μαρτυρία ντοκουμέντο του ΣΤΕΦΟΥ ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗ από την μάχη της Γουρίτσας στις 10-7-43. Μέσα από το ρεαλισμό της βίας δημιουργείται δείγμα και κοσμοαντίληψη ταυτόχρονα, για τη στάση απέναντί της και όχι μέσα από τη φιλολογία η την παραφιλολογία της.

Η ιστορία:

Υποχωρούν κανονικά οι αντάρτες και ο Στέφος προχωράει, προχωράει στην επίθεση με πέντε σφαίρες όλες κι όλες. Τις ξοδεύει όλες για να καθαρίσει τον πρώτο Γερμανό που βρέθηκε μπροστά του και τώρα είναι άσφαιρος.

«Πήγα και του πήρα το όπλο που μου είχε ρίξει μόνο μια σφαίρα, τις μπαλάσκες που ήταν γεμάτες δεσμίδες και τα παπούτσια του. Γιατί ήμουν ξυπόλυτος. Βάζω την αραβίδα χιαστί και με το μάουζερ στα χέρια –τώρα έχω σφαίρες πολλές– έπγιασα παρά πέρα ένα τσουγκρί για να ελέγχω το άλλο ρεματάκι. Δεν πρόφτασα όμως να σταθώ ούτε δυό λεφτά, πετάχτηκε ένας Γερμανός από το πλάι και τρέχει σ' ένα χωράφι. Του έριξα μια σφαίρα αλλά δεν τον πέτυχα. Κάπνισε η σφαίρα μπροστά στα πόδια του, αυτός πήδησε μέσα στο ρέμα και δεν τον έβλεπα άλλο. Μέσα σε δευτερόλεπτα παρουσιάζεται άλος. Τη σφαίρα που του έριξα τον πέτυχα γιατί τον είδα που ταλαντεύτηκε αλλά πήδησε και αυτός μέσα στο ρέμα. Άραξε και τρίτος το ίδιο και σ' αυτόν τον τραυμάτισα. Αφού πέρασαν καναδυό λεφτά βλέπω τον πρώτο να προχωρεί μέσα στο ρέμα προς τα κάτου. Φεύγω λοιπόν πίσω από τη ράχη και κατεβαίνω κάτου κατά τα περιβόλια, και γυρίζω και μπένω μέσα στο ρέμα, προχωρώντας προς τα πάνου προσεχτικά και με το δάκτυλο στην σκαντάλι. Βλέπω τον πρώτο και αράζω ξαφνικά μπροστά του, μόλις με είδε σήκοσε τα χέρια κολόνα. Δεν τον σκότοσα γιατί η μανία μου ίταν να πγιάσω και εχμαλώτους, και ακόμα τη στιγμή που παραδόθηκε, μου φενόταν ιποτημιτικό να τον σκοτόσο. Τον βάζω μπροστά και προχωράμε. Στην άλλη στροφί του ρέματος, τον άκουσα να μιλάει και αμέσως ακούο ένα βρόντο, κάτι πέταξαν. Στην αρχή νόμισα πως πέταξαν χειροβομβίδα. Αφού περίμενα λίγο και δεν έσκασε τίποτες πλησίασα τη στροφή με προσοχή και βλέπο έναν άλο γερμανό και κάθησε κάτου σε μια πέτρα. Είχε το αριστερό του πόδι δεμένο σε μια γάζα γιομάτι από μια κίτρινη αληφή και τα χέρια σηκομένα από τους αγκόνες και πάνω. Βλέπω και στη μέση του τη θήκη του πιστολιού του. Πάω στα ίσια να του πάρω το πιστόλι, η θήκη άδεια!! Πούντο αυτό βρέ του λέω. Αιαα-ααααα, και μου δείχνει προς τα κάτου το πιστόλι του, το είχε πετάξη όταν του μήλισε ο άλλος. Πάω και το παίρνω. Άστραυτε. Μαραμπέλ 43. Πώς να το χειρίζωνται; Τραβώ την σκανδάλη στον αέρα, τίποτες, κάνω νόημα στο γερμανό που ήταν όρθιος, πώς να το κάνω; Αυτός έσκυψε το ένα του χέρι και με το δάχτυλό του κατέβασε την ασφάλια. Κούνισε το χέρι του στα ίσια. Κατάλαβα ότι μου είπε εν τάξι, τραβάω τη σκαντάλι στον αέρα, πηροβόλησε, μου κάνι νόημα πως πήρε κι άλλο μέσα, ξανατραβάω και πάλι μου κάνει νόημα πως πήρε κι άλο. Πάμε τώρα τους λέγω. Πού είναι ο τρίτος που πήδησε μέσα στο ρέμα; Μου κάνουν νόημα πως κι αυτός ήταν τραυματισμένος και έδενε το κολομέρι του πιο πάνω. Φτάσαμε στον τρίτο γερμανό τότε έσκασε ένα αυτοκίνητο από εκρηκτικά από φωτιά που έβαλαν οι αντάρτες πάνο στη μάχη και έρχετε ένα κομάτι σίδερο και του χωρίζει

το κεφάλι στα δύο μπροστά μας. Γέμισε ο τόπος μιαλά. Γυρίζω τότε τους άλλους δύο και βγένουμαι από το ρέμα απάνω στη λάκα. Βάζω τον τραυματία και κάθισε στη ρίζα ενός πλάτανου για να συνενοηθώ με τους αντάρτες τη να τους κάνο. Σε μια στιγμή ακούω τον Επαμινώντα από τη στροφί να λέγει στους αντάρτες: Παρίτε το πολεμικό υλικό και περάστε αμέσως να φίγουμε γιατί έρχετε δύναμη. Συναγωνιστή Επαμινώντα –του φωνάζω– εδώ έχω δύο αιχμαλώτους. Πάρτους και φέρτους απάνου, μου λέγει. Ο ένας είναι τραυματίας, δεν μπορεί να περπατήσει. Σκότοσέ τον μου λέγει. Τότε βλέπω έναν αντάρτη να έρχεται τροχάδι και μόλις έφτασε εκεί σήκοσε το όπλο να τους σκοτόσει, Εγώ μπαίνω μπροστά και του λέγω. Εγώ έχω δύο όπλα και μπορώ να τους σκοτόσο αλλά δεν πρέπει να τους σκοτόσουμε. Πάρε εσύ τον γερόν και φεύγα και τον τραυματία θα τον φέρω εγώ. Ο αντάρτης πήρε τον γερόν και έφυγε. Τότε εγώ ρότησα το γερμανό με νοήματα. Τη θα κάνης τώρα; Νερό μου λέει. Νερό καπούτ. Το νερό το κατάλαβα, το καπούτ όμως δεν ήξευρα τη θέλει να πη. Παίρνω τι δίκωχό του και πηγαίνω παραπέρα που περνούσε ένα αυλάκι με νερό και του το γέμισα. Τόδοσα και είπιε. Καπούτ μου λέγει. Βγάζω την καπνοσακούλα, μήπως θέλεις τσιγάρο. Όχι καπούτ. Με νοήματα του έδωσα να καταλάβη πως δεν ξέρω τι μου ζητάει. Τον ψάχνω, του βρήκα το πορτοφόλι που είχαι μέσα 50 μάρκα και 50 ελληνικές δρ. Ήταν όμως το πορτοφόλι κάργα φωτογραφίες και δυό αστέρια αξιωματικού. Αυτός ήταν ανθυπολοχαγός γιατί τον ρότησα δικά σου είναι; Ναι, μου κάνει νοήματα. Έκατσα κοντά του και με νοήματα, τούδωσα να καταλάβη πως ερχόταν φάλαγγα γερμανική και όταν φτάνουν στη στροφή αυτός να φωνάξει να τον πάρουν και να πάει στη μάνα του στη Γερμανία. Άρχισα να ακούω το βόγκο από τα τανκς και τα αυτοκίνητα που έρχονταν για ενίσχυση. Του έδωσα το χέρι και τον αποχερέτησα. Ήδα στα μάτια του να κιλάη ένα δάκρυ, και χωρίς να θέλω δάκρυσα και γω. Φεύγοντας ένοιωσα μια ανακούφιση. Πήγα και βρήκα τη γυναίκα μου και τα παιδιά μου που κλέγαν γιατή άργισα και νόμιζαν πως είχα σκοτωθεί».

από τα «ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ»
του Σωτήρη Πανταζή

Μια στιγμή από τη ζωή της βίας μια στιγμή από τη βία της ζωής. Χωρίς τυμπανοκρουσίες και γιρλάντες.

Τα τείχη της Ιερισσού
και η στρατηγική της έντασης

«Σήμερα, ενώπιον της προϊούσας εξέλιξης εκείνου που θα μπορούσε να οριστεί ως «παγκόσμιος εμφύλιος πόλεμος», η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης τείνει όλο και περισσότερο να παρουσιάζεται ως το δεσπόζον παράδειγμα διακυβέρνησης της σύγχρονης πολιτικής»
Giorgio Agamben, "Homo sacer, Κυρίαρχη Εξουσία και Γυμνή Ζωή"

Νίκος Κατσιαούνης

Είναι γεγονός ότι όταν το κράτος αδυνατεί να συγκροτήσει ένα συνεκτικό ιστό, βλέποντας παράλληλα την ευθεία αμφισβήτηση της αναγκαιότητας ύπαρξής του από τη μεριά της κοινωνίας, τότε επιλέγει την άσκηση της βίας. Αυτή η επιλογή έχει πλέον μετατραπεί σε κινητήριο μοχλό μιας μόνιμης τεχνικής διακυβέρνησης σε αρκετές «δημοκρατίες δυτικού τύπου», μιας και η πολιτική κατάρρευση των θεσμών που θεμελίωναν το κοινωνικοπολιτικό καθεστώς, έχουν οδηγήσει στη διακυβέρνηση μέσω διαταγμάτων. Η εδραίωση ενός φοβικού κλίματος αποτελεί μονόδρομο πλέον για την εξουσία ώστε να επιτύχει τη συναίνεση.

Όσοι παρακολούθησαν τα τεκταινόμενα στην Ιερισσό (και όχι μόνο) έχουν αντιληφθεί ότι το κράτος ακολουθεί ξεκάθαρα πλέον το δόγμα της μηδενικής ανοχής απέναντι σε κάθε εστία αντίστασης. Ο μεγαλειώδης αγώνας των κατοίκων της Χαλκιδικής για να μη λεηλατηθεί ο τόπος τους από τις εταιρείες και η δυναμική αντίσταση που έχουν προβάλει, έκανε πλέον έκδηλο με τον πιο προφανή τρόπο τη συστράτευση του κράτους με τα συμφέροντα των εταιρειών που θέλουν να εκμεταλλευτούν κάθε υπόλειμμα δημόσιας περιουσίας. Έτσι η απάντηση που έδωσαν οι κατασταλτικοί μηχανισμοί στον αγώνα των κατοίκων της Χαλκιδικής ήταν η κατάληψη της πόλης της Ιερισσού από τις αστυνομικές δυνάμεις με όρους καθαρού πολέμου. Λειτουργώντας στην κυριολεξία ως στρατός κατοχής εισέβαλαν σε σπίτια, έκαναν συλλήψεις, γέμισαν την περιοχή με χημικά και άφησαν πίσω τους αρκετούς τραυματίες.

Δεν είναι ακόμη σίγουρη η απάντηση για το εάν οι μηχανισμοί λειτούργησαν όντας σε κατάσταση πανικού ή εάν η Ιερισσό αποτέλεσε ένα παράδειγμα επίδειξης πυγμής απέναντι στην κοινωνία που αντιστέκεται. Αυτό που είναι σίγουρο είναι το γεγονός ότι το κράτος «δώρισε» την περιοχή στην εταιρεία «Ελληνικός Χρυσός» και αποτελεί το μαντρόσκυλο που προστατεύει τα συμφέροντά της. Σίγουρο επίσης είναι η αξιοπρέπεια και η δυναμική αντίσταση των κατοίκων της περιοχής, που αντί να υπακούσουν και να δεχτούν την τρομοκρατία, αντέτειναν σθεναρή αντίσταση και συνεχίζουν την πολιτική της ρήξης με τις κυρίαρχες επιλογές για το ξεπούλημα της περιοχής.

«Τα ολοκληρωτικά καθεστώτα απαιτούν την ολική επιβολή πάνω στον άνθρωπο», θα πει η Hannah Arendt. Αυτό σημαίνει ότι η κατάσταση εξαίρεσης που προωθεί η κυριαρχία επιδιώκει την πλήρη καθυπόταξη της ανθρώπινης δραστηριότητας, περιλαμβάνοντας όλες της σφαίρες της ζωής. Αυτό που έχουμε ακούσει από πολλούς εκφραστές του συστήματος είναι η ανάγκη για επιβολή «κατάστασης εκτάκτου ανάγκης» με στόχο τη διάσωση του καταρρέοντος συστήματος και τη θυσία της κοινωνίας.

Το ελληνικό κράτος με την διεύρυνση της καταστολής εισήγαγε την στρατηγική της έντασης στην πολιτική ατζέντα και μάλιστα αρκετά ψηλά. Οι επιδιώξεις αρκετές αλλά δύο είναι οι κύριες στοχεύσεις. Πρώτον, η διάχυση του φόβου μιας και υπάρχει αδυναμία ενσωμάτωσης, με υλικούς όρους, ενός ολοένα και αυξανόμενου μέρους του κοινωνικού συνόλου και η αδυναμία της εκπλήρωσης των υποσχέσεων που ικανοποιούσε το σύστημα. Δεύτερον, η βίαιη διάλυση των κοινωνικών κινημάτων και η αποτροπή της κοινωνίας για συμμετοχή σε διεργασίες αντίστασης. Οι εκκλήσεις για επιστροφή στη νομιμότητα και την τάξη δεν αποτελούν τίποτε άλλο παρά κραυγές πολέμου από τη μεριά των κυρίαρχων μηχανισμών.

ΣΚΟΥΡΙΕΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ :
ΠΩΣ ΘΑ ΕΞΟΡΥΣΣΟΥΝ ΤΟ ΧΡΥΣΟ
ΑΝ ΔΕΝ ΕΞΟΡΙΣΟΥΝ ΤΟ ΛΑΟ;

Εξάλλου δια στόματος του υπουργού ΠΡΟ.ΠΟ. υπήρξε ταύτιση των διαδηλώσεων με εγκληματικές ενέργειες καθώς τα πάντα πλέον, η ζωή η ίδια, πρέπει να υπάγονται σε ένα δίκαιο, το οποίο ορίζεται μονομερώς από την εξουσία.

Ο αγώνας των κατοίκων της Χαλκιδικής ενάντια στην καταστροφή του τόπου τους αποτελεί ορόσημο για την εξέλιξη της κοινωνικής αντιπαράθεσης ενάντια σε ένα αυταρχικό καθεστώς. Γι αυτό και η κυριαρχία θέλει με κάθε τρόπο να τελειώνει μαζί του. Ας μην ξεχνούμε ότι οι κοινωνικές νίκες σήμερα αποτελούν σημαντικό πλήγμα απέναντι σε ένα καταρρέον σύστημα, που ο μόνος τρόπος πλέον για να επιβάλει της πολιτικές του είναι ο φόβος. Κι όμως η επίθεση στην Ιερισσό ανέδειξε δεσμούς και κύτταρα κοινωνικής αλληλεγγύης σε ένα ευρύ φάσμα που δείχνουν ότι η καταστολή που επιχειρείται δεν αφήνει το φόβο να διαχυθεί, αλλά αντίθετα συγκροτεί πολιτικές αντιμετώπισης και κοινωνικής αντεπίθεσης. Γι αυτό και το ζήτημα της κρατικής τρομοκρατίας πρέπει να ειδωθεί με προσοχή και ωριμότητα από τα κοινωνικά κινήματα, υπενθυμίζοντας στους κυρίαρχους ότι ο αγώνας για αξιοπρέπεια και ελευθερία δεν μπορεί να νικηθεί εύκολα.

Η υπεράσπιση της αυτοοργάνωσης είναι μια μάχη που θα κρίνει πολλά

Φιλήμονας Πατσάκης

Η επίθεση του κράτους στις καταλήψεις δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία, αλλά μέρος της αλλαγής του εξουσιαστικού παραδείγματος που πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη μας. Ένα επεισόδιο από τα πολλά που πέρασαν και από άλλα που έρχονται. Θα παρακάμψω τη λογική ότι όλα αυτά λειτουργούν αποπροσανατολιστικά στην πολιτική ατζέντα (λίστα Λαγκάρντ, μέτρα διάλυσης της κοινωνίας), διότι αν και διατηρούν ένα εύρος αλήθειας αγνοούν ότι αυτή δεν είναι μια κίνηση με απλώς διαχειριστική πολιτική στόχευση αλλά εντάσσεται σε ένα πολύ ευρύτερο προσανατολισμό. Η έννοια της κατάστασης εξαίρεσης, η λογική της διαδικασίας νέων συνθηκών συναίνεσης με βάση μη οικονομικούς όρους, δηλαδή με βάση τον φόβο, η προσπάθεια ελέγχου της πολυπλοκότητας των μητροπόλεων η οποία εμπεριέχει τη μετατροπή κάθε εναντίωσης σε ποινικό αδίκημα, είναι μια στρατηγική με πολύ μεγάλο ορίζοντα. Με βάση μια τέτοια ανάλυση ενοποιούνται τόσο οι επιθέσεις στις καταλήψεις αλλά και η δίκη του κινήματος "δεν πληρώνω" στην Λάρισα που είναι στην ουσία μια φρονηματική δίωξη, η επένδυση πάνω στον κουκουλονόμο τρομονόμο, η αναγωγή των καταλήψεων σε χώρους ανομίας, η ευρύτερη λογική της στρατικοποίησης του αστικού περιβάλλοντος, η δικαστική απόφαση για τη νομιμοποίηση των απεργιών κτλ. Η στρατηγική της έντασης, και η έννοα των ανακαταλήψεων δεν έρχονται από παρθενογένεση. Η μεν πρώτη έχει τις ρίζες της στην Ιταλία του '70 η δε δεύτερη στην Ελλάδα του '91. Από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών έως τις επεμβάσεις της αστυνομίας στους αυτοδιαχειριζόμενος χώρους (βίλα Αμαλίας, κατάληψη Λέλας Καραγιάννη) προχωράει γρήγορα η προσχώρηση όλων των καθεστωτικών κοινωνικών δυνάμεων σε μια διαδικασία γενικευμένου εκφασισμού. Δεν αφορούν την ιδεολογική αντιπαράθεση κράτους αναρχικών ή πολιτικών κομμάτων αλλά τη δυνατότητα της κοινωνίας να αντιστέκεται. Αν περάσουν αυτές οι επιθέσεις τότε κανένα εργοστάσιο δεν θα μπορεί να καταληφθεί από τους απλήρωτους εργαζομένους, καμία επίσχεση εργασίας δεν θα μπορεί να σταθεί, τα κοινωνικά ιατρεία, τα κοινωνικά παντοπωλεία κτλ θα βρεθούν στο στόχαστρο ενός μηχανισμού που νομοθετεί με διατάγματα. Πρέπει να αποφύγουμε ένα δομικό λάθος, δηλαδή να ζητήσουμε τη νομιμοποίηση των καταλήψεων αλλά και των διαδικασιών αυτοοργάνωσης από το ίδιο το κράτος, πρέπει επίσης να αντιληφθούμε ότι η νομιμοποίηση δεν μπορεί να έχει ιδεολογικά αλλά ούτε καν αμιγώς πολιτικά χαρακτηριστικά, πρέπει να εδράζεται σε κοινωνικά συμφραζόμενα. Την κοινωνία πρέπει να έχουμε στον νου μας σε αυτήν την πάρα πολύ σοβαρή μάχη.

Η κρίση αυτή δείχνει να έχει πολύ σοβαρό βάθος, να είναι δηλαδή δομική. Αυτό δεν φαίνεται στην ένταση των οικονομικών δυσλειτουργιών ούτε σε κάποιους δείκτες, αλλά στην αδυνατότητα εξεύρεσης μιας πολιτικής λύσης. Είναι φανερό ότι όλες οι υποσχέσεις του καπιταλισμού έχουν καταρρεύσει, αλλά δεν πρόκειται πλέον περί αυτού. Όλες οι αναλύσεις για την κρίση έχουν φύγει από τη σφαίρα του οικονομικού και κινούνται στην πολιτική σφαίρα. Γιατί; Μια πρώτη ερμηνεία είναι η μη ταξικότητα, δηλαδή στη θέση του υποκειμένου που μπορούσε να εκπροσωπηθεί έχει μπει μια κινούμενη. ακατάτακτη, και πλέον απεγνωσμένη μάζα, της οποίας η πολυπλοκότητα φεύγει και από το θεωρητικό σχήμα των Negri-Hard, αυτό του πλήθους (αν και είναι το πιο κοντινό). Η ταυτόχρονη αποτυχία των συνδικαλιστικών, κομματικών συσσωματώσεων δίνει τη θέση της σε νέες θεσπίσεις, ρευστά κινήματα, νέες αναδυόμενες ταυτότητες. Αυτή η κρίση εκπροσώπησης-ενσωμάτωσης έχει μεγαλύτερο βάθος από ό,τι νομίζαμε, πηγάζει από τη διάλυση του κοινωνικού ιστού, αλλά και από την αμφισβήτηση της μεγαλύτερης συνθήκης παραγωγής ομοιογένειας και ταυτότητας, το έθνος-κράτος. Το κράτος κατ' αρχήν αποτυγχάνει να συγκροτήσει μια ενότητα, να συνθέσει τους διάσπαρτους και ασύνδετους ψυχισμούς σε ένα σώμα. Η συστημική κρίση δημιουργεί μια εντροπία που δεν είναι φανερή στην έλλειψη κυβερνησιμότητας ή της αποσύνθεσης του πολιτικού

συστήματος αλλά στην αδυναμία στοιχειώδους κάλυψης αναγκών. Το τέλος της ανάγκης για την κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στη φύση, η διάλυση της ιδεολογίας της προόδου και της ηθικής της αποτελεσματικότητας δημιουργεί και τους όρους μιας νέας αντίληψης για τη συμμετοχή. Επίσης, επειδή δεν υπάρχουν πια συλλογικά υποκείμενα, κάτι ενιαίο για να εκπροσωπηθεί, έχει διαβρωθεί η ίδια η πολιτική των δικαιωμάτων. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν τέτοια, αλλά ότι δεν μπορούν να διεκδικούνται με τον ίδιο τρόπο, αλλά ούτε να προσδιορίζονται όπως μέχρι χθες. Δηλαδή, δεν μπορούμε πλέον να απευθυνόμαστε σε έναν ενιαίο φορέα (κράτος) για να συγκροτήσουμε μια βάση διαπραγμάτευσης, όπως μας δείχνει η έλλειψη οποιασδήποτε διεκδικητικής γραμμής στην σημερινή λαίλαπα. Επίσης, η συνολική κρίση νοήματος και αξιών αλλάζει την ίδια την έννοια των δικαιωμάτων που δεν μπορούν να μείνουν στη σφαίρα του εννοιολογικού πυρήνα της αστικής δημοκρατίας αλλά πρέπει να ανιχνεύσουν τις νέες τε- »

κτονικές αλλαγές (βλ. ιθαγένεια, ελευθερία). Είναι φανερό ότι τέτοια ζητήματα θέτουν τους όρους της κρατικής θεσμικής οργάνωσης σε διερώτηση.

Αυτό μπορούμε να το δούμε από την τεράστια αδυναμία συγκρότησης αυτοτελούς εξουσιαστικής πρότασης διεξόδου. Κάθε δομή που θα ζητάει την κρατική εξουσία θα ταλαντεύεται ανάμεσα στον ολοκληρωτισμό και την ανάγκη κατανόησης των νέων κοινωνικών συγκροτήσεων που όμως κινούνται, αμήχανα ακόμα, μακριά από το κράτος. Για πρώτη φορά μια ερώτηση, χωρίς να έχει ακόμα σκιαγραφηθεί μια απάντηση, αρχίζει να διαπερνά τον κοινωνικό ιστό. Μπορεί να εξασφαλίσει το κράτος τους όρους της διαβίωσης; Ποια εχέγγυα παρέχει για την ευτυχία; Το υπάρχον πολιτικό σύστημα σε τι θα δώσει τι θέση του; Η αυταρχικότητα είναι ένα μέσο παγώματος των κοινωνικών διεργασιών για μια περαιτέρω αναζήτηση των όρων της εξουσιαστικής αναπαραγωγής. Το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων που συγκροτούν μια κρατική δομή διαρρηγνύονται, οι όροι της συναίνεσης συντρίβονται, οι ιδεολογίες της ανάπτυξης χάνουν κάθε αίγλη, το πολιτικό διακύβευμα της ανθρώπινης ευτυχίας φεύγει από τις δυνατότητες της μέχρι τώρα δομής. Όταν διαλύεται ο κοινωνικός ιστός οι ιδεολογίες καταρρέουν, συνήθειες ατονούν και οι πολιτικές ισορροπίες συντρίβονται.

Εδώ θα πρέπει να εντοπίσουμε ότι η εξουσιαστική στρατηγική δεν είναι μια τυχαία κίνηση αποπροσανατολισμού αλλά έχει εκδηλωθεί τμηματικά σε βάθος χρόνου. Είναι μέρος της δημιουργίας μιας ευρύτατης πλέον κατάστασης εκτάκτου ανάγκης που θα αναμορφώσει την ίδια την ουσία του φιλελευθερισμού και έχει σαφώς παγκόσμια εμβέλεια. Όταν λέμε ότι οι εξουσίες ενοποιούνται εννοούμε ότι δημιουργούν μια νέα δικαϊκή τάξη. Το γεγονός και το δίκαιο δεν διαχωρίζονται. Κατά την αμερικάνικη επανάσταση ήταν αυτονόητο ότι χρειαζόταν το σύνταγμα για να χαράξει τα όρια του νέου πολιτικού χώρου μέσα στον οποίο το «πάθος για τη δημόσια ελευθερία» και η «επιδίωξη της δημόσιας ευτυχίας» θα αποκτούσαν ελευθερία κίνησης για τις επόμενες γενιές, το σύνταγμα ως έγγραφη αποτύπωση των όρων της σταθερότητας και της εγγύησης της πολιτικής συστημικής συνέχειας έπαιξε τον ρόλο του. Όμως η έννοια «δημόσιο» έχει πλήρως καταστρατηγηθεί, και είναι ακριβώς εδώ που κρίνονται πάρα πολλά. Ας δούμε λοιπόν μια συνέχεια, είναι ο Δεκέμβρης που έδωσε την πρώτη κίνηση για τον επαναπροσδιορισμό και τη νέα χρήση του χώρου για να έρθει το κίνημα της άμεσης δημοκρατίας να επιλέξει τον κεντρικό πυρήνα της νοηματοδοσίας της μητρόπολης για μια πρώτη σύγκρουση. Απέναντι στη συνολική ταυτοποίηση βίας και δικαίου πρέπει να αρθρωθεί ένας κινηματικός λόγος που να μην προσπαθεί να δεχθεί το παιχνίδι της κυριαρχίας αλλά να προσδιορίσει νέους όρους αντιπαράθεσης. Μπορεί να κάνει κάτι τέτοιο η άμεση δημοκρατία; Στηρίζεται στην αδιαμεσολάβητη παρουσία, στην πολλαπλότητα των στόχων, στη δημιουργία συναρθρώσεων με βάση τη δράση στους χώρους εργασίας στις τοπικές συνελεύσεις, στα κενά του κοινωνικού ιστού (άνεργοι, μετανάστες). Δεν είναι μια διαδικασία λήψης των αποφάσεων, είναι μια πολιτική απόφαση επανερμηνείας όλων των ορισμών της εξουσίας, είναι ο μονόδρομος του αυτεξούσιου. Με το να δημιουργηθούν συνθήκες καθολικής συμμετοχής μακριά και έξω από τα κρατικά συμφραζόμενα, μακριά από ιεραρχικές δομές και παγιωμένες ταυτότητες σπάνε και όλοι οι δεσμοί της αφομοίωσης, δημιουργώντας το ανοιχτό πεδίο της άρνησης. Τίποτα δεν είναι σήμερα πιο σημαντικό από τη σύνδεση και υπεράσπιση των αυτόνομων κοινοτήτων και κινημάτων, τη δημιουργία ενός χώρου που η εξουσία δεν θα μπορεί πλέον να εκφράζεται ως αυθεντία. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το τέλος του κοινωνικού συμβολαίου δημιουργεί συνθήκες πλήρους επαναπροσδιορισμού όλων των πολιτικών ορισμών και τη νέα αναζήτηση των όρων της ανθρώπινης ευτυχίας στην απόλυτη συμμετοχή. Επιτέλους η αυτοοργάνωση βγαίνει από τα όρια των πλατειών για να ανταποκριθεί σε επείγοντα κοινωνικά επίδικα.

Μια από τις πιο διαδεδομένες απόψεις του ότι το κράτος έχει το μονοπώλιο του πολιτικού μόνο όσο έχει το μονοπώλιο του προσδιορισμού του πολιτικού εχθρού. Στις σημερινές συνθήκες αυτό σημαίνει την δυνατότητα κήρυξης εμφυλίου. Η μετατροπή της δημοκρατίας σε δικτατορία στηρίζεται σε μια απλή απόφαση. Η κυριαρχία εμφανίζεται σε όλο της το μεγαλείο σε συνθήκες κρίσης. Τότε ακριβώς η απόφαση αποδεσμεύεται από κάθε κανονιστικό πλαίσιο και γίνεται απόλυτη. Το εάν και κατά πόσο ο κυρίαρχος περιορίζεται από οποιοδήποτε νομικό πλαίσιο (π.χ. σύνταγμα) εξαρτάται από τη συγκεκριμένη περίσταση, η ονομασία της περίστασης ως εξαιρετικής είναι ένας ορισμός που ανήκει αποκλειστικά στον κυρίαρχο. Η δημοκρατία έχει πλέον αναγάγει την ανθρωπότητα σε μια εξαιρετική περίσταση. Μια από τις απαιτήσεις της δημοκρατίας που τώρα πλέον υπερτονίζεται είναι και η εκρίζωση της ετερογένειας, είτε αυτή είναι φυλετική είτε πολιτική. Το ελληνικό κράτος έχει με βίαιο τρόπο αντιληφθεί αυτές τις διεργασίες και μάλιστα έχει και ιδεολογικά ανταποκριθεί. Θα πρέπει δηλαδή να δούμε ότι σήμερα γίνεται μια προσπάθεια αντιγραφής της ιταλικής στρατηγι-

κής της έντασης που έθεσε όρους σταθεροποίησης του κατεστημένου. Επίσης γίνεται αναφορά σε ιδεολογήματα όπως η τρομοκρατία των θεσμών, να θυμίσω επίσης ότι η έννοια των ανακαταλήψεων έχει τις ρίζες της το 1991 με τον θάνατο του καθηγητή Τεμπονέρα. Δύο είναι τα σοβαρά προβλήματα αυτής της στρατηγικής. Το πρώτο είναι η δυσκολία κινητοποίησης της μεσαίας τάξης η οποία δυσκολεύεται βέβαια να αποστοιχιθεί αλλά είναι αδύνατον και να συνταχθεί, και το δεύτερο είναι ότι για πρώτη φορά η έννοια του δημόσιου χώρου είναι διεκδικήσιμη.

Άρα δεν είναι σημαντική η έκπληξη με την οποία παρακολουθούμε τη μερική αποτυχία της εξουσιαστικής πρακτικής τόσο στις καταλήψεις όσο και στην προσπάθεια αναπαραγωγής της έννοιας της μηδενικής ανοχής σε κάθε πράξη αντίστασης, ενώ το δεξιό ακροατήριο ικανοποιήθηκε, ίσως άνοιξε όμως μια συζήτηση όχι τόσο για τις μορφές και τα όρια των συγκεκριμένων καταλήψεων όσο για τη δυνατότητα δημιουργίας χώρων, αντιλήψεων και δράσεων που θα παράγουν νέες συνθήκες συνένωσης του κοινωνικού ιστού που το κράτος διαλύει. Κοινωνικά ιατρεία, κοινωνικοί παιδικοί σταθμοί, αλληλέγγυα οικονομία, ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι σε γειτονιές, αντιφασιστικές δράσεις με πλατύ κοινωνικό περιεχόμενο, στα σπάργανα λοιπόν υπάρχουν συνθήκες απεγκλωβισμού, δυνατότητες που πρέπει να προστατευθούν από την κρατική δράση. Δεν μπορούμε και δεν πρέπει να αφεθούμε σε μια αντίληψη δράσεων με βάση την ιδεολογική αντιπαράθεση, ούτε να προκρίνουμε μια διαδικασία στρατικοποίησης ως απάντηση στη στρατικοποίηση των δομών της καταστολής. όλα θα κριθούν από την ικανότητα των κινημάτων να προβάλουν μια νέα συνθήκη κοινωνικής πρότασης που δεν θα προτείνει το αδιέξοδο μότο ότι ο άλλος κόσμος και η εφικτότητά του βρίσκεται στη διαχείριση των δομών ενός πλήρως απαξιωμένου κράτους, αλλά στη δυνατότητα των κινημάτων να παράγουν θεσμούς.

Εφόσον το κράτος είναι δικαϊκός θεσμός, το νόημα του οποίου συνίσταται αποκλειστικά στο εγχείρημα πραγμάτωσης του δικαίου, η υπέρβαση αυτής της συνθήκης προϋποθέτει υπέρβαση της μοναδικότητας των θεσμών, του συγκεκριμένου δικαίου. Η διαδικασία των τοπικών αυτοθεσμίσεων, της μετατροπής των κινημάτων σε δυνάμεις συντακτικές, η άμεση δημοκρατία όχι ως ένας διαφορετικός τρόπος συγκρότησης αλλά ως κοινωνική διεργασία είναι η μόνη πλέον δυνατότητα της αντίστασης. Θα πρέπει να δούμε μια διπλή κίνηση που δημιούργησε η επίθεση αυτή (στις καταλήψεις), από τη μια εδραίωσε μια συντηρητική οπτική και από την άλλη μια διαδικασία ανάδειξης της άλλης οπτικής στη βάση ενός αναγκαίου παραδείγματος αντίστασης. Η υπεράσπιση των καταλήψεων πηγάζει από την ανάγκη διαμόρφωσης νέων δυνατοτήτων στην κοινωνική οργάνωση, και η διαδικασία νομιμοποίησής τους είναι μια διαδικασία ανάδειξης των συντακτικών δυνάμεων του κινήματος το οποίο για πρώτη φορά αφουγκράζεται κοινωνικές μετακινήσεις. Ένα μετωπικό σχήμα είναι ίσως απαραίτητο, πρέπει να εκδηλώσει μια ατζέντα συνολικής υπεράσπισης των διαδικασιών αυτοοργάνωσης που έχουν εκδηλωθεί ποικιλοτρόπως. Δεν υπερασπιζόμαστε απλώς τη δυνατότητα της αυτοοργάνωσης αλλά τη δυνατότητα μιας διαφορετικής δομής οργάνωσης της κοινωνίας Η προάσπιση των καταλήψεων πρέπει να γίνει και σε ένα πλαίσιο που υπερασπιζόμαστε τόσο καιρό, δηλαδή της έννοιας του τι είναι δημόσιος χώρος. Για πρώτη φορά η τοποθέτηση ότι όταν μιλάμε για δημόσιο το εννοούμε μακριά από την έννοια του ιδιωτικού και του κρατικού αποκτά κοινωνική γείωση και ανταπόκριση. Μια ανοιχτή διεκδίκηση έχει ξεκινήσει.

4

Σιαμανδούρας Σωτήρης

Μου ζητήθηκε να καταθέσω υπό την πίεση του χρόνου μια γνώμη γύρω από το ζήτημα των «τεσσάρων». Πιστεύω ότι πρόκειται για έκφανση ενός φαινομένου στο οποίο συναντιούνται διάφορες εξουσίες που ασκούνται με εργαλείο (και) το σώμα. Έχουμε τη νομοθετική εξουσία, τη δικαστική εξουσία, την κεντρική (Υπουργός) και περιφερειακή (Αστυνομία) εκτελεστική εξουσία, την ψυχιατρική εξουσία και τέλος την 4η εξουσία, τη δημοσιογραφική. Υποθέτω επίσης ότι τα social media θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως μία ακόμη εξουσία, που εμπλέκεται και καθορίζει το ζήτημα επιτρέποντας την ταχύτατη και αποτελεσματική προσαρμογή της Εξουσίας στις κοινωνικές επιταγές. Πιστεύω τέλος, ότι για να τοποθετηθούμε σοβαρά θα πρέπει να εξετάσουμε τη λειτουργία όλων αυτών των εξουσιών, αφού το ζήτημα τίθεται στο σημείο συνάντησής τους. Εδώ μπορώ μόνο να θέσω ένα περίγραμμα.

Καταρχάς, θεωρώ ότι δεν θα πρέπει να δούμε το περιστατικό απομονωμένο, είναι κομμάτι ενός συνολικότερου φαινομένου. Το περιστατικό των 15 έχει αξιοσημείωτες ομοιότητες σε επίπεδο πρακτικών και επικοινωνιακής διαχείρισης. Πρόσφατως είχαμε και την απόφαση για τη «ζαρντινιέρα». Και τα λοιπά. Η δε συγκάλυψη και ατιμωρησία υποδεικνύουν την ύπαρξη άρρητου πολιτικού σχεδίου. Το ερώτημα που τίθεται είναι τι μας λέει το σχέδιο αυτό και οι λεπτομέρειες της εκτέλεσής του για την αναδιοργάνωση της Εξουσίας και τους νέους κανόνες άσκησής της. Συνακόλουθα, τι μας λέει για την αναδιοργάνωση της ελληνικής κοινωνίας, στο βαθμό που η Εξουσία διαμορφώνεται σε συνάρτηση με τις επιταγές της κοινωνίας. Το κλειδί θα έλεγα πως βρίσκεται στις αντιφάσεις, είναι η ετερογένεια της Εξουσίας αυτή που επιτρέπει την ομογενοποιητική κυριαρχία.

Είδαμε ένα διπλό θέαμα. Από τη μια πλευρά παρακολουθήσαμε το θέαμα της σημαδεμένης σάρκας να περιφέρεται προς γνώση και συμμόρφωση. Από την άλλη πλευρά, το θέαμα της συγκάλυψης της σημαδεμένης σάρκας προκειμένου, κατά δήλωση του Υπουργού, να είναι αναγνωρίσιμη. Η Εξουσία κακοποιεί, αποκαλύπτει και μετά συγκαλύπτει την κακοποίηση, στήνει ύστερα μια ΕΔΕ, όπου με ταρατατζούμ θεαματοποιεί τη συγκάλυψη, αρνούμενη ανοιχτά το γεγονός με διάτρητα επιχειρήματα.

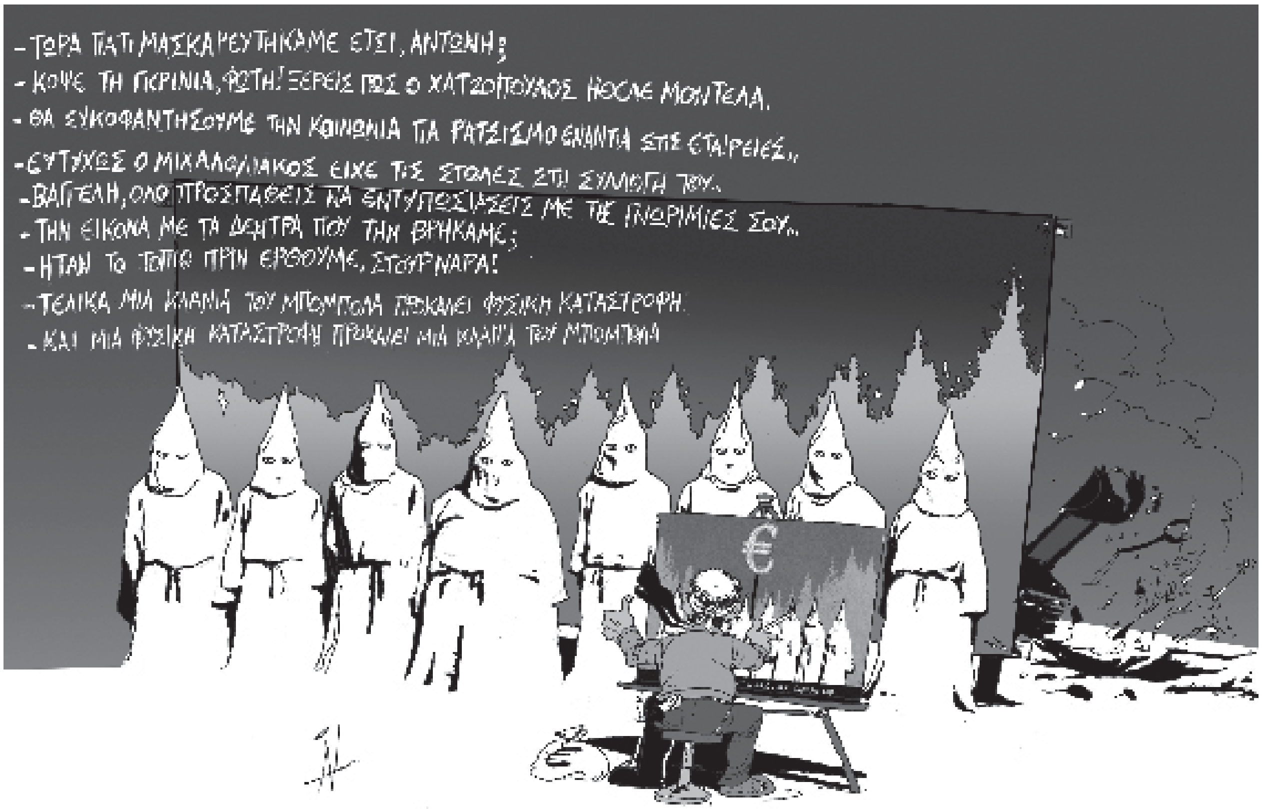
Τα ΜΜΕ βρίσκονται λοιπόν σε μια σύγχυση, μαζί τους και η κοινωνία. Πρώτα τα social media γεμίζουν με κραυγές «καλά τους κάναν» ενώ ταυτόχρονα τα ΜΜΕ προσπαθούν να παράγουν μια πειστική αφήγηση που να χαϊδεύει αυτό το αίσθημα ενεργοποιώντας τη σχεδόν αταβιστική θεματική του εκφυλισμού. Ήταν παιδιά των βορείων προαστίων, αυτός ήταν Εβραίος, ο παππούς του φονιάς, η μάνα του δεν έδειξε διανοητική συνέπεια· μετέωρα γενεαλογικά δέντρα και ξεχαρβάλωμα της αιτιακής σχέσης, εκλαϊκευμένη ψυχιατρική του 19ου αιώνα, ο Λομπρόζο στον ΔΟΛ για να αποκρύψουμε τις ευθύνες της Πολιτείας: αυτά τα παιδιά(;) γεννήθηκαν τρομοκράτες, δεν είναι κανονικοί άνθρωποι, δεν τους συμπεριφερόμαστε σαν σε κανονικούς ανθρώπους. Από την άλλη, την προοδευτική μεριά, συγκίνηση, πολλή συγκίνηση, συζήτηση για τον ψυχικό κόσμο των τεσσάρων, για την οργή που δεν βρήκε διέξοδο, για τον ρόλο που έπαιξε η δολοφονία Γρηγορόπουλου: ήταν κανονικοί άνθρωποι, απλώς κάτι πήγε στραβά και σταμάτησαν να είναι κανονικοί. Επίσης, συζήτηση για την ψυχολογία των βασανιστών: δεν είναι κανονικοί άνθρωποι, είναι άρρωστοι, ψυχασθενείς. Γενικώς, μια προσπάθεια να ορίσουμε την κανονικότητα, και άρα το τέρας.

Τότε, το τέρας εξαφανίζεται μεταξύ δηλώσεων και φότοσοπ. Δεν υπάρχει θύμα, υπάρχει ένας «αιχμάλωτος πολέμου», δεν υπάρχει θύτης, διότι δεν υπάρχει γεγονός, δεν υπάρχει βασανισμός, υπάρχει «συμπλοκή». Η συζήτηση μετατοπίζεται. Το θέμα είναι πια η χρήση του φότοσοπ, αν ήταν καλή ή ερασιτεχνική, γιατί έγινε, το θέμα είναι πια η γελοιότητα, ο τυπικός χαρακτήρας της Εξουσίας που, ας μην ξεχνάμε, δεν αναιρεί αλλά υπογραμμίζει τη δύναμή της. Περνάει όμως έτσι σε δεύτερο πλάνο ο ίδιος ο βασανισμός. Ο

βασανισμός καταδικάζεται στη σιωπή, θύτης και θύμα καταδικάζονται στη σιωπή, δεν χρειάζεται πια η κοινωνία να ασχοληθεί με το ίδιο το ενοχλητικό γεγονός, οι κραυγές μίσους και αποτροπιασμού δίνουν τη θέση τους στο γέλιο, κοροϊδευτικό ή χαιρέκακο, πάντως γέλιο.

Το τελικό προϊόν είναι σιωπή και ελαφρότητα. Ίσως η ελαφρότητα ως αίτημα της κοινωνίας και η σιωπή ως συνακόλουθο κάθε βασανισμού. Έτσι ξεκινάει το βιβλίο της Françoise Sironi, «Burreaux et victimes», έργο αναφοράς για τα βασανιστήρια: «Ο βασανισμός επιβάλλει τη σιωπή. Βυθίζει θύματα και θύτες στην ίδια σιωπή». Να το διαβάσετε το βιβλίο, αν διαβάζετε γαλλικά, γιατί δεν νομίζω πως είναι τυχαίο που συναντάμε πάλι τη σιωπή. Και έχει μεγάλη σημασία η σιωπή, γιατί αυτή είναι που κρατάει ανοιχτό το τραύμα. Πρέπει να σπάσουμε τη σιωπή. Να διαβάσετε και την πρώτη σελίδα από την «Αβάσταχτη Ελαφρότητα του Είναι», ίσως να δείτε γιατί ψυχανεμίζομαι ότι όλη αυτή η ελαφρότητα έχει να κάνει με την τοποθέτηση της ελληνικής κοινωνίας εκτός Ιστορίας, σε αυτό το ινσταντανέ τουλάχιστον. Να διαβάσετε και Φουκώ, «Οι μη κανονικοί»· αλήθεια, πεθαίνουν κανονικά;

19.2.2013 - ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ

Ψαλτήρι

Δεν είχαμε σκοπό να ασχοληθούμε με τον κ. Τάκη Φωτόπουλο και το δίκτυό Του το οποίο διακρίνεται για την περιεκτικότητά του στον σταλινογενή λόγο (π.χ. στα διαδικτυακά του πονήματα η Αντιεξουσιαστική Κίνηση χαρακτηρίζεται φιλο-συστημική ως τα μπούνια, άκρως ύποπτη για τον ρόλο της, απατεωνίστικη), ωστόσο, το πρώτο του άρθρο, στην νεότευκτη «Ελευθεροτυπία» (10/1/2013), βρίθει ύμνων προς την ιδιοκτησία. Αναφέρει (για την παλιά «Ελευθεροτυπία»): «Στο φίμωμα της εφημερίδας έπαιξαν καθοριστικό ρόλο όχι μόνο συστημικές δυνάμεις, αλλά και δυνάμεις της χρεοκοπημένης Αριστεράς που στόχο είχαν την μονοπώληση του μη “μνημονιακού” Τύπου από φερέφωνά της (π.χ. νεοπαγείς εφημερίδες –η μια κακή απομίμηση της “Ε”– από τ. συντάκτες της εφημερίδας)». Ως τακτικοί της αναγνώστες, δεν γνωρίζουμε εάν η «Εφημερίδα των Συντακτών» εξυπηρετεί συμφέροντα αλλότρια από αυτά των εργαζομένων της ούτε αν το παίζει συνεργατική. Θα την κρίνουμε – για την πολυφωνία της και κυρίως για το ρεπορτάζ της. Άλλοι φίλοι που ενδιαφέρονται για τα κοινά προτιμούν να αγοράζουν τη νέα «Ελευθεροτυπία». Καλώς – εμείς διαβάζουμε «συντακτική». Κι εμείς κι εκείνοι γνωρίζαμε τη μνησικακία του κ. Φωτόπουλου απέναντι σε ό,τι δεν τον υμνεί – εσχάτως, μάθαμε ότι μετατράπηκε σε «αντισυστημικός» ψάλτης της Μάνιας Τεγοπούλου!

Γ. ΠΑΠ.

Το πρωτοσέλιδο της ντροπής!

Δημήτρης Χατζόπουλος, «ΤΑ ΝΕΑ», Τρίτη 19/2/2012

Είναι τραγωδία ένας εξαίρετος γελοιογράφος, ο Δ. Χατζόπουλος, να γίνεται προσωπικός γελοιογράφος του Γιάννη Πρετεντέρη, του εκπροσώπου των μεγαλοεργολάβων και των πολιτικών τους υπαλλήλων.

Σε καμιά περίπτωση δεν θέλω να κάνω λογοκρισία στο έργο του Δ. Χατζόπουλου. Όταν όμως σκιτσάρει, παίρνοντας σαφή πολιτική θέση υπεράσπισης των επενδυτών στη Χαλκιδική και της κυβέρνησης, τότε υιοθετεί την τρομοκρατική δράση τους απέναντι στους αντιστεκόμενους κατοίκους. Φεύγει από το ελεύθερο πνεύμα της γελοιογραφίας, και γίνεται η κακώς εννοούμενη στρατευμένη τέχνη. Γνωρίζει, φυσικά, πως τον πόλεμο στη Χαλκιδική τον ξεκίνησε ο Μπόμπολας, η «El dorado gold» και η αστυνομία, που όλοι μαζί συμπεριφέρονται σαν στρατός κατοχής με καταγεγραμμένα ως τώρα δεκάδες θύματα.

Είναι γεγονός πως κάποια κεντρικά ΜΜΕ έχουν φτιάξει δυνατά team δημοσιογράφων που «σέβονται» το ψωμί που τους δίνουν τα αφεντικά τους. Δεν περίμενα όμως ποτέ να δω τη γελοιογραφία να πέφτει τόσο χαμηλά! Τόσο ακραία ιδεολογική προβολή! Θα έλεγα πως είναι η μαύρη εκδοχή της τέχνης. Κάτι σαν τη Λένι Ρίφενσταλ...

Νίκος Δρεπανιάρης

Η αχρηστία του χρυσού

Καθώς εκτυλίσσεται η τραγωδία της Χαλκιδικής, με την κοινωνία να προσπαθεί ενάντια στις εταιρείες να αποσοβήσει ένα μη αναστρέψιμο έγκλημα και το κράτος σε ρόλο μπράβου, δεν μπορούμε παρά να αναρωτηθούμε ποια ακριβώς είναι η χρησιμότητα αυτού του "ευγενούς" μετάλλου, του χρυσού, που κείτεται σαν κατάρα στα σπλάχνα της πανέμορφης γης. Η αξία του χρυσού έγκειται στην σπανιότητά του. Η πρακτική του αξία για τη μεταλλουργία ή τη βιομηχανία είναι ελάχιστη, αφού είναι πολύ μαλακό μέταλλο, χωρίς την αντοχή ούτε του μπρούντζου, ούτε του σιδήρου (πόσο μάλλον των κραμάτων τους που υπάρχουν σήμερα), χωρίς την αγωγιμότητα του χαλκού (που αποδεικνύεται το πιο χρήσιμο μέταλλο στην ιστορία της ανθρωπότητας), που ακόμη υπάρχει στα καλώδια, ούτε τις λεπτές ιδιότητες του πυριτίου, από το οποίο κατασκευάζονται τα τρανζίστορ, της σιλικόνης, που οδηγεί την ψηφιακή επανάσταση, του ουρανίου (που αναρωτιόμαστε ακόμη πόσο χρήσιμο μπορεί να είναι) και ούτω καθεξής. Ο χρυσός είναι μια κοινωνική κατασκευή, ένα αισθητικό γούστο, μία διακόσμηση. Οι Αζτέκοι θεωρούσαν το ασήμι πιο πολύτιμο και ούτε καν γνώριζαν το χαλκό ή το σίδηρο. Όταν το χρυσάφι τους κατέληξε στα ταμεία της Ισπανίας, η αξία του χρυσού έπεσε παγκοσμίως (αφού μειώθηκε η σπάνη, μοναδικό κριτήριο αξίας στην περίπτωση αυτή) και το Καθολικό Βασίλειο βρέθηκε σε μία τεράστια οικονομική κρίση που μεσοπρόθεσμα του κόστισε την αυτοκρατορία του και από την οποία δεν συνήλθε ποτέ.

Αυτά σαν λεπτομέρεια, μόνο και μόνο για να θυμόμαστε ποια ένστικτα οδηγούν τον βιασμό της φύσης και το ξεκοίλιασμα του βουνού που συμβαίνουν αυτή την ώρα στις Σκουριές. Το ποταπό κίνητρο της κερδοσκοπίας και της εκμετάλλευσης δεν πατάει παρά μόνο σε μια κούφια απαίτηση για πράγματα που λάμπουν. Η κοινωνική αντίσταση και αλληλεγγύη θα τους θάψει, μαζί με όλες τις χρυσαφένιες φούσκες που έχουν εμφανιστεί τελευταία.

Al. Bona

» **Μαθήματα** παραδίδουν στο δρόμο 400 Ισπανοί καθηγητές ΑΕΙ, στο πλαίσιο των κινητοποιήσεων κατά των περικοπών και των μεταρρυθμίσεων του Ραχόϊ στην παιδεία.

Όπως οι κτηνοτρόφοι που χύνουν το γάλα τους στο δρόμο, διαμαρτυρόμενοι για την τιμή του;

Μπα! Ελπίζω πως υπάρχει ένα πιο βαθύ νόημα στην πράξη των καθηγητών...

Jim

» **Το ανέκδοτο** με τους Πόντιους και τη χύτρα το γνωρίζετε σίγουρα. Από αυτό το ανέκδοτο εμπνεύστηκε ο Δένδιας την ονομασία της επίθεσης στα μωρά και τους μαθητές της Ιερισσού : 'Επιχείρηση Χύτρα.'. Αυτά από μικρά πρέπει να τα εξοντώνεις, γιατί μετά γίνονται τραίνα και σε πατάνε...

Jim

ΝΕΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΑ «P.I.I.G.S» ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

Η γερμανική κυβέρνηση βάζει σε εφαρμογή ένα σχέδιο που, σύμφωνα με πληροφορίες, αποσκοπεί στην προετοιμασία του νέου μεταναστευτικού πληθυσμού με τον οποίο θα επανδρώσει, για άλλη μια φορά, την οικονομική της μηχανή. Ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης της εκμάθησης γερμανικών που αφορά την Πορτογαλία, την Ιταλία, την Ελλάδα και την Ισπανία. Δωρεάν μαθήματα γερμανικών που μάλλον θα πραγματοποιηθούν από Κέντρα Ξένων Γλωσσών (ποιος τη χάρη τους τα φροντιστήρια), μαθήματα επιδοτούμενα από το γερμανικό κράτος. Ήδη εδώ και δύο χρόνια υπάλληλοι του γερμανικού ΟΑΕΔ δουλεύουν και στη χώρα μας πάνω στην προετοιμασία μεταναστών για τεχνικές κυρίως σχολές, όπως μηχανολογίας, κατασκευαστικών εφαρμογών, παροχής υπηρεσιών κ.λπ. Πριν από δύο χρόνια, επίσης, η Γερμανία είχε κάνει γνωστό ότι θα χρειαστεί ένα περίπου εκατομμύριο εξειδικευμένο προσωπικό προκειμένου να το απορροφήσει όχι τόσο στην παραγωγή όσο στην υγεία, την εκπαίδευση και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Εν μέσω δηλαδή της ευρωπαϊκής δημοσιονομικής κρίσης και των τριγμών που επιφέρει στις κοινωνίες, κυρίως του νότου, η Γερμανία συγκεντρώνει στο έδαφός της γιατρούς, δασκάλους, κοινωνικούς λειτουργούς, εκπαιδεύει μαστόρους, τεχνίτες κάθε είδους, και τέλος, παραχωρεί δωρεάν εκμάθηση γερμανικών σε μαζικό επίπεδο στις χώρες όπου η ανεργία χτυπά κόκκινο.

Τι γνωρίζουν τα γερμανικά υπουργεία που δεν γνωρίζουμε εμείς;

Πού αποσκοπούν τα προγράμματα και τα σχέδιά τους;

Μήπως η Γερμανία επιζητά να γίνει USA της Ευρώπης; Να αναδειχθεί ως κυρίαρχος παίχτης της ευρωπαϊκής υπόθεσης και σε κοινωνικό επίπεδο;

Ή μήπως επειδή φοβάται την εκδοχή απότομης και παταγώδους πτώσης της, προσπαθεί να θωρακιστεί η ίδια με ειδικές οικονομικές ζώνες στο εσωτερικό της; Αναρωτιέμαι γενικώς...

Νίκος Δρεπανιάρης

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ως όχημα προς μετακαπιταλιστικές και αυτόνομες κοινωνίες

Ζιώγας Ηλίας
*Μέλος του Συνεταιρισμού Αλληλέγγυας Οικονομίας Συν Αλλοις (*http://synallois.org*)*
ilias19@gmail.com

Τόσο στην οικονομική θεωρία όσο και στην γενικότερη δημόσια αντίληψη, υπάρχει χώρος μόνο για δύο παίκτες: την Αγορά και το Κράτος. Καθ' όλη την διάρκεια του 20ου αιώνα, το δίπολο αυτό αποτέλεσε το κύριο πεδίο αντιπαράθεσης αλλά και συνθέσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η αναμέτρηση των "καπιταλιστικών" με τις "σοσιαλιστικές" κοινωνίες, αλλά και η διαρκής αμφιταλάντευση στη Δύση μεταξύ φιλελεύθερων και σοσιαλδημοκρατικών οικονομικών μοντέλων, όχι μόνο κυρίευσαν το άμεσο παρελθόν μας, αλλά και έχουν οριοθετήσει το φαντασιακό μας όσον αφορά τις επιλογές που διακυβεύονται στο κρίσιμο παρόν μας.

Στην πραγματικότητα, όμως, η οικονομική ζωή των κοινωνιών ποτέ δεν απορροφήθηκε πλήρως από τους δύο αυτούς μηχανισμούς. Ακόμα και στις "ανεπτυγμένες" κοινωνίες, επιβίωσαν ή μεταλλάχθηκαν προνεωτερικές, κοινοτίστικες πρακτικές. Από την άλλη, ήδη από τον 19ο αιώνα αναπτύχθηκε ένας τρίτος, αυτόνομος δρόμος, με πρωτεργάτες το εργατικό και το αγροτικό κίνημα. Οι θεσμοί αλληλοβοήθειας των συνδικάτων και στη συνέχεια το συνεταιριστικό κίνημα έγραψαν σπουδαία ιστορία, παρόλο που δεν κατόρθωσαν να συγκροτηθούν ως ένα ισχυρό εναλλακτικό πρόταγμα.

Τις τελευταίες δεκαετίες, και ειδικά τα τελευταία χρόνια έχουμε γίνει μάρτυρες μια δυναμικής επανεμφάνισης των οργανωμένων οικονομικών πρακτικών που αναπτύσσονται πέρα από την Αγορά και το Κράτος. Ο κοινωφελής εθελοντισμός, το αλληλέγγυο εμπόριο, η αναβίωση του συνεταιριστικού κινήματος, οι ηθικές τράπεζες, τα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα, η ομότιμη παραγωγή στον ψηφιακό χώρο (όπως το ελεύθερο λογισμικό), η κοινοτικά υποστηριζόμενη γεωργία είναι μερικές μόνο από τις πλευρές αυτού του φαινομένου, που εμπεριέχει το σύνολο της κοινωνικής ζωής.

Πρόκειται, ασφαλώς, για μία κοινωνική κίνηση πολυδιάστατη και συνεχώς μεταλλασσόμενη, με πολλαπλές εγγενείς αντιφάσεις, που δεν έχει συγκροτηθεί ακόμη σε μια ενιαία οικονομική κοσμοθεωρία. Τα χαρακτηριστικά αυτά προκαλούν σύγχυση γύρω από τον ορισμό της, η οποία αντανακλάται και στην ονοματοδοσία της. Έχουν δοκιμαστεί, χωρίς να επικρατήσει ποτέ κάποιος, οι όροι κοινωνική οικονομία, αλληλέγγυα οικονομία, ηθική οικονομία, τρίτος τομέας, λαϊκή οικονομία, κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, κ.α. Είναι όμως αυτή η σύγχυση προϊόν μόνο του αδιαμφισβήτητου δυναμισμού του φαινομένου, μια «καθυστέρηση» της θεωρίας να περιγράψει μια κατά τα άλλα ενιαία και σχετικά συνεκτική κοινωνική πράξη; Η μήπως αντανακλά και μια έντονη διαμάχη για την ίδια την ψυχή του;

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το πεδίο της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας συμμετέχει και δρα ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και πολιτικών υποκείμενων, από μικρές ομάδες γειτονιάς και κοινωνικά κινήματα μέχρι πολυεθνικές επιχειρήσεις και υπερ-κρατικούς σχηματισμούς όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, που προφανώς διακατέχονται από πολύ διαφορετικές επιδιώξεις και αναφορές. Ο πλουραλισμός των λόγων που αρθρώνουν οι επιμέρους δρώντες, πολύ πέρα από το να αντανακλά μια μετανεωτερική "χαλαρότητα", αποτελεί το ίδιο το πεδίο μάχης για την κοινωνική νοηματοδότηση και τα μονοπάτια εξέλιξής ενός κοινωνικού ρεύματος ιστορικής σημασίας.

Πολύ συνοπτικά, υποστηρίζω πως οι δρώντες της οικονομικής και κρατικής εξουσίας επιχειρούν να οριοθετήσουν το ρεύμα αυτό σε μια **συμπληρωματική** εκδοχή, που δεν θα απειλεί την πρωτοκαθεδρία της δικής τους ισχύος. Διαβάζοντας κανείς το σκεπτικό με το οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί την "κοινωνική οικονομία", αντιλαμβάνεται ότι ο ρόλος που της επιφυλάσσει είναι αυτός του τομέα που θα "μπαλώνει" τις τρύπες που αφήνει στον κοινωνικό ιστό η Αγορά και η σταδιακή απόσυρση του Κράτους από την κοινωνική πρόνοια. Από

την άλλη, ο επιχειρηματικός τομέας όχι μόνο προσπαθεί να ανακόψει την αυτόνομη πορεία της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, αλλά και να την διεμβολίσει. Ένα παράδειγμα αποτελεί η λεγόμενη «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», όπου οι ισχυρότεροι παίχτες της ίδιας της Αγοράς αυτοανακηρύσσονται ως υποκείμενο της κοινωνικής οικονομίας, επαναφέροντας την λογική της παλιάς καλής(;) φιλανθρωπίας, μόνο που αυτή τη φορά το κάνουν με το αζημίωτο καθώς τη χρησιμοποιούν ως στρατηγική marketing. Ακόμη πιο προωθημένη είναι η παρέμβαση της Αγοράς στον τομέα του αλληλέγγυου εμπορίου, όπου στην Βόρεια Ευρώπη και τις ΗΠΑ έχει κατορθώσει να εισχωρήσει πλήρως και να μετατρέψει την πρακτική αυτή σε ένα κερδοφόρο niche market (ας πούμε εξειδικευμένη αγορά).

Από την άλλη πλευρά, το πλήθος των ενεργών δρώντων της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, οι άνθρωποι και τα κινήματα που γέννησαν, συμμετέχουν άμεσα και εξελίσσουν καθημερινά αυτές τις πρακτικές, δεν διαθέτει στο σύνολό του μια αυτόνομη συνείδηση ταυτότητας, ούτε μια καθαρή εικόνα των προοπτικών που θα μπορούσε να ανοίξει η πράξη του. Υπάρχει όμως μια μαχητική μερίδα που διαθέτει τα χαρακτηριστικά αυτά, και οραματίζεται έναν **πρωταγωνιστικό** ρόλο για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, ως ένα κοινωνικό εργαστήριο δηλαδή που θα οδηγήσει στην εκβαράθρωση της Αγοράς και του Κράτους από τον κεντρικό ρόλο που σήμερα διαδραματίζουν. Ως ένα όχημα, με λίγα λόγια, προς μετακαπιταλιστικές και αυτόνομες κοινωνίες. Αν στην Ευρώπη και σε μικρότερο βαθμό στην Β.Αμερική αυτή η αντίληψη παραμένει μειοψηφική στους κόλπους των ενεργών δρώντων του κινήματος, αυτό αρχίζει να αλλάζει μπροστά στην ριζοσπαστικοποίηση που επιφέρει η Κρίση. Το κίνημα της "αλληλέγγυας οικονομίας" στη Λατινική Αμερική εμφορείται ακόμη περισσότερο από τα πρωταγωνιστικά χαρακτηριστικά, όντας αντιληπτό ως ένα εναλλακτικό στρατηγικό πρόταγμα, ακόμη και σε θεσμικό επίπεδο.

Γιατί να είναι, όμως, επιθυμητός ή/και αναγκαίος ο πρωταγωνιστικός ρόλος της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας; Το ερώτημα προφανώς δεν μπορεί να απαντηθεί σε ένα άρθρο, ούτε από έναν μόνο άνθρωπο. Η μεγαλύτερη αξία του όμως είναι η ίδια του η διατύπωση, η επανέναρξη δηλαδή του διαλόγου για το τί είδους κοινωνίες επιθυμούμε και οραματιζόμαστε. Η παρούσα Κρίση επιβάλλει με σκληρό τρόπο την ανάγκη ενός τέτοιου διαλόγου, αλλά και επανεξέτασης των επιλογών που έχουν υιοθετηθεί ως σήμερα.

Ο **οικονομικός φιλελευθερισμός**, με την φανατική του υπεράσπιση της αυτορρυθμιζόμενης Αγοράς, αποδεικνύεται για δεύτερη φορά ως αυτό που ορθότατα ο Karl Polanyi αποκάλεσε μια ουτοπία, καθώς η πλήρης εφαρμογή του θα οδηγούσε στην καταστροφή της κοινωνίας και της φύσης. Η αυτοάμυνα των κοινωνιών έχει ήδη αρχίσει να τον απαξιώνει και πάλι, όπως και ήδη έχει οδηγήσει σε αναζήτηση άλλων σχημάτων. Όσο και αν επιμένει το ΚΚΕ, **ο κρατισμός του κεντρικού σχεδιασμού** της οικονομίας, η αλλιώς το μοντέλο του "υπαρκτού σοσιαλισμού" είναι ένα αποτυχημένο ιστορικό πείραμα, που σήμερα δεν εμπνέει παρά μόνο τον Περισσό. Είμαστε λοιπόν καταδικασμένοι να επαναλάβουμε τον ιστορικό συμβιβασμό του **σοσιαλδημοκρατικού μοντέλου** και να εφαρμόσουμε μια νεοκευνσιανή οικονομική θεωρία;

Μια τέτοια εξέλιξη πιθανόν να άμβλυνε ή θεωρητικά ακόμη και να έλυνε το εγγενές πρόβλημα αστάθειας της καπιταλιστικής παραγωγικής μηχανής. Δεν θα μπορούσε όμως να αντιμετωπίσει το δεύτερο μεγάλο πρόβλημα της σημερινής οικονομίας, αυτό της μη-διατηρισιμότητάς της. Ο συμβιβασμός των κευνσιανών οικονομικών βασίζεται αλλά και διασφαλίζει την οικονομική μεγέθυνση. Αναδιανέμει σε ένα βαθμό τον εκθετικά αυξανόμενο πλούτο που παράγει η καπιταλιστική μηχανή, εξασφαλίζοντας αφενός την κοινωνική συνοχή και αφετέρου ρυθμίζοντας τη μηχανή που από μόνη της θα έσκαγε.

Σήμερα όμως δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια για ανάπτυξη, αυτή τη μαγική λέξη που όλοι, δυστυχώς, οι πολιτικοί χώροι προπαγανδίζουν ως τη μόνη σωτηρία μας. Μας τέλειωσαν οι ανεκμετάλλευτες αγορές, και ακόμη και αν υπήρχαν, μας λείπουν οι πλεονάζοντες περιβαλλοντικοί πόροι προς "αξιοποίηση", το αντίθετο μάλιστα, υποβαθμίζουμε ταχύτατα και τους εναπομείναντες. Η μόνη λύση είναι να αλλάξουμε παραγωγική μηχανή, και να βάλουμε στη θέση της άλλες οικονομικές σχέσεις που δεν θα συσσωρεύουν πλούτο προς "επανεπένδυση" ή "αναδιανομή", αλλά θα ικανοποιούν και θα ρυθμίζουν τις ανθρώπινες και περιβαλλοντικές ανάγκες στη βάση τους. Που θα παράγουν απ'ευθείας εισοδηματική ισότητα, κοινωνική συνοχή και μακροχρόνια σταθερότητα, χωρίς την ανάγκη "ρύθμισης" από το Κράτος.

Αυτός είναι ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία σήμερα. Και η μέχρι τώρα εμπειρία δείχνει ότι μπορεί να τα καταφέρει, ακόμη και υπό συνθήκες ανταγωνιστικής πίεσης του καπιταλιστικού μοντέλου. Πέρα όμως από τη στενή οικονομική λογική, μπορεί να προσφέρει και μια διαφορετική αντίληψη για τον ρόλο της οικονομίας στην κοινωνική ζωή, να την επανεντάξει δηλαδή εκεί που παραδοσιακά ανήκει, ως ένα αδιαχώριστο κομμάτι της και όχι ως τον αυτονομημένο δυνάστη της. Μπροστά στην Κρίση που γκρεμίζει ότι θεωρούσαμε δεδομένο ως τώρα, ας αφήσουμε τα ερωτήματα του 20ου αιώνα εκεί που ανήκουν, στο παρελθόν. Ας τολμήσουμε να οραματιστούμε μια αυτόνομη και χειραφετημένη κοινωνία για τα χρόνια που έρχονται.

Ριζώνοντας την Κοινωνική & Αλληλέγγυα Οικονομία στην Κοινωνία

Αντώνης Μπρούμας

Το εγχώριο ανταγωνιστικό κίνημα βρίσκεται σε σταυροδρόμι. Οι οργανωτικές του δομές δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες της ιστορικής συγκυρίας. Υπάρχουν όμως πλέον οι δυνατότητες για ένα ποιοτικό άλμα, που θα αλλάξει τους συσχετισμούς δύναμης και θα οδηγήσει σε ευρύτερους κοινωνικούς μετασχηματισμούς. Αυτό που λείπει σε αγωνιστές και ευρύτερα κομμάτια του κινήματος είναι η συνείδηση των ευθυνών, που συνεπάγεται η ιστορική στιγμή. Γιατί αυτό που απαιτεί η ιστορική στιγμή είναι τα κινήματά μας να δώσουν στο τώρα συγκεκριμένες διεξόδους στα κοινωνικά αδιέξοδα, δείχνοντας σαν ανεμοδείχτες μέσα στην καταιγίδα την κατεύθυνση της κοινωνικής απελευθέρωσης, μπολιάζοντας τις καρδιές των ανθρώπων με την ελπίδα και την προοπτική για το άμεσα εφικτό ενός καλύτερου, πιο δίκαιου και ελεύθερου, κόσμου.

Κάθε μαζικό κοινωνικό κίνημα, που συγκρούστηκε με τις δυνάμεις της συντήρησης της εποχής του, επιδίωξε τις υλικές συνθήκες της αυτονομίας του από το κράτος και τον καπιταλισμό. Η κάλυψη των ανελέητων υλικών αναγκών των κοινωνικών κομματιών, που τα απάρτιζαν, εξώθησε τέτοια κινήματα στο να δώσουν ριζοσπαστικές απαντήσεις στο πεδίο της οικονομίας και, έτσι, να διευρύνουν τις οργανωτικές τους υποδομές και την κοινωνική τους ακτινοβολία στο πεδίο της πολιτικής. Σήμερα, που το κράτος και η καπιταλιστική αγορά υποχωρούν ταχύτατα από την κάλυψη των υλικών αναγκών της κοινωνίας, τα κινήματα καλούνται να εγκολπώσουν το δημιουργούμενο κενό σε απελευθερωτική κατεύθυνση, ισχυροποιώντας με αυτό τον τρόπο τις δομές τους και αναβαθμίζοντας τις θέσεις τους στον κοινωνικό ανταγωνισμό. Σε αυτά τα πλαίσια η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία (ΚΑΟ) μπορεί υπό όρους να αποτελέσει την απάντηση για μία παραγωγή / διανομή πέρα από τον καπιταλισμό.

Κατακτώντας τις Υλικές Συνθήκες της Αυτονομίας

Η κοινωνική αυτονομία απαιτεί την καλλιέργεια ικανών υλικών συνθηκών, που θα την καθιστούν εφικτή. Για να καλλιεργούνται όμως οι υλικές αυτές συνθήκες, είναι αναγκαία η διαρκής διάδοση και ο πολλαπλασιασμός σχέσεων παραγωγής και διανομής, που αφενός δίνουν έμφαση στη συνεργασία και την αλληλεγγύη και αφετέρου προσφέρουν άγονο έδαφος για την εκμετάλλευση και την ιεραρχία. Μακριά από τη λογική της μετάθεσης τέτοιων συνθηκών σε ένα απώτερο μέλλον, τα κινήματά μας ήδη υιοθετούν πρακτικές άμεσης δράσης στο οικονομικό πεδίο, προεικονίζοντας στο τώρα τις κοινωνικές σχέσεις του αύριο (Graeber 2007). Μία τέτοια προεικόνιση δεν μπορεί παρά να είναι εγγενώς αντιφατική, αφού φέρει στοιχεία τόσο του παλιού, που απορρίπτουμε, όσο και του νέου, που επιβάλλουμε. Η αντιφατικότητα όμως αυτή δεν αποτελεί σημάδι κάποιου είδους ήττας, όπως συχνά εκλαμβάνεται, αλλά αντίθετα συνιστά ένδειξη γόνιμης πάλης και ανατροπής απέναντι σε έναν ωκεανό παγκοσμιοποιημένης καπιταλιστικής αγοράς. Η θεμελίωση άλλωστε πιο δίκαιων και ελεύθερων σχέσεων παραγωγής, η δικτύωση μεταξύ τους στη βάση της συνεργασίας και η διάδοσή τους μέσα στο κοινωνικό σώμα δεν αποτελεί για εμάς απλώς ένα εργαλειακό μέσο για την επανάσταση αλλά τη σύμπηξη στο τώρα ενός τρόπου ζωής πιο αξιοπρεπούς από το καθεστώς της μισθωτής σκλαβιάς, ενός τρόπου ζωής που συνδυάζει αρμονικά την συνεργατική απάντηση στις υλικές μας ανάγκες με τον αταλάντευτο στόχο για την κοινωνική απελευθέρωση.

Ποια όμως στοιχεία επιθυμούμε να προεικονίζουμε στις σχέσεις παραγωγής / διανομής του σήμερα για τον αυριανό κόσμο; Είμαστε αντίθετοι με τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής / διανομής, γιατί αυτές

χαρακτηρίζονται από την ιεραρχία, το απρόσωπο του εμπορεύματος, το ιδιωτικό κέρδος, τις οικονομικές ανισότητες, τον ανταγωνισμό και την καταστροφικότητα της διαρκούς οικονομικής μεγέθυνσης. Θέλουμε να τις αντικαταστήσουμε με σχέσεις, που θα προάγουν την έλλειψη κυριαρχίας, την πρόσωπο με πρόσωπο συνεργασία, το κοινωνικό όφελος, το δώρο, την αξία χρήσης των προϊόντων / υπηρεσιών, τη διανομή στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του και την αρμονική συνύπαρξη του ανθρώπου με τη φύση. Η εξασφάλιση στο τώρα των υλικών συνθηκών της αυτονομίας μας πέρα από το κράτος και τον καπιταλισμό μας σπρώχνει να μην περιοριζόμαστε αποκλειστικά και μόνο στο πεδίο της άσβεστης ταξικής πάλης αλλά να δημιουργούμε τις δικές μας οικονομικές δομές σε αντικαπιταλιστική κατεύθυνση και, κυρίως, να τις δικτυώνουμε μεταξύ τους.

Πιο σημαντικό, κοινωνικο - οικονομικές σχέσεις, που προεικονίζουν τον αυριανό κόσμο, δεν μπορούν παρά να καταπολεμούν την εκτεταμένη αυτονόμηση του πεδίου της οικονομίας από τη σφαίρα της πολιτικής, που κατέστη εφικτή με την επικράτηση του οικονομισμού ως κοινού τόπου για τις δύο κυρίαρχες ιδεολογίες των τελευταίων εκατονταετιών, του οικονομικού φιλελευθερισμού και του μαρξισμού. Ο οικονομισμός είναι αυτό το ιδεολογικό δόγμα, που έχει μετατρέψει την καπιταλιστική αγορά σε μία μεγα-μηχανή καταστροφής των ανθρώπων και της φύσης, πλήρως αυτονομημένη όχι μόνο από τις πεπερασμένες δυνατότητες της βιόσφαιρας αλλά ακόμη και από τις κοινωνικές ανάγκες που υποτίθεται ότι εξυπηρετεί. Αντίθετα, μέσα από τα οικονομικά μας εγχειρήματα πρέπει να στοχεύουμε στην γενικευμένη αυτοδιαχείριση (Βαρκαρόλης 2012), δηλαδή στην πλήρη απορρόφηση του πεδίου της οικονομίας από τη σφαίρα της πολιτικής, όχι αναγκαστικά στα πλαίσια ενός κεντρικού σχεδιασμού, που θα προϋποθέτει το κράτος, αλλά μέσα από την τοπικοποίηση (Zibechi 2010) και την αποανάπτυξη (Τάιμπο 2012).

Η Κοινωνική & Αλληλέγγυα Οικονομία ως Δυνατότητα

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία (ΚΑΟ) δεν είναι καινούργιο φαινόμενο αλλά εμφανίζεται ιστορικά με τη γέννηση του εργατικού κινήματος ως αναπόσπαστο κομμάτι της δρά- »

σης του (Λιερός 2012). Αποτελεί τύπο οικονομικής δραστηριότητας, ο οποίος παρρεκλίνει από τους τύπους που παράγουν το κράτος και η καπιταλιστική αγορά ως προς τις σχέσεις τόσο ανάμεσα στους εργαζόμενους όσο και μεταξύ των εργαζομένων και της κοινωνίας. Έτσι, βασικά της χαρακτηριστικά είναι αφενός η διαμόρφωση σχέσεων συνεργασίας των εργαζομένων μεταξύ τους και σε διαπροσωπικό επίπεδο με την κοινότητα και αφετέρου η εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών και η παραγωγή κοινών αγαθών. Ειδικότερα, οι σχέσεις συνεργασίας ανάμεσα στους εργαζόμενους συναρθρώνονται γύρω από την εκούσια συμμετοχή, την ισότητα των μελών και την αμεσοδημοκρατική διακυβέρνηση, ενώ επεκτείνονται και πέρα από κάθε μεμονωμένη οικονομική μονάδα μέσα από την δικτύωση και την ομοσπονδίωση των εγχειρημάτων της ΚΑΟ. Επιπρόσθετα, τέτοια εγχειρήματα προσανατολίζονται στην ικανοποίηση των αναγκών των καταναλωτών, των ίδιων των εργαζομένων και του ευρύτερου κοινού, όπου ο όρος ανάγκες δεν δηλώνει μόνο τις οικονομικές αλλά και τις κοινωνικές, τις περιβαλλοντικές και τις πολιτιστικές (Καπογιάννης, Νικολόπουλος 2012). Με δυο λόγια η ΚΑΟ προάγει κοινωνικο – οικονομικές σχέσεις συνεργασίας και αλληλεγγύης.

Η ΚΑΟ πρέπει να ιδωθεί ως δυνατότητα. Και αυτό γιατί τα εγχειρήματα, που επιθυμούν να ακολουθούν τις αρχές της, καλούνται να αντιμετωπίζουν διαρκώς αντιφάσεις, που γεννιούνται λόγω της εξαναγκασμένης λειτουργίας τους μέσα στο ολοκληρωμένο οικονομικό σύστημα της καπιταλιστικής αγοράς και στους κατασταλτικούς μηχανισμούς του κράτους. Έτσι, σε τέτοια εγχειρήματα η μισθωτή και εξαρτημένη εργασία δύναται να παραχωρεί τη θέση της σε οριζόντιες και δημοκρατικές σχέσεις (συν)εργασίας, με τελικό στόχο – πρόταγμα την εξάλειψη της κυριαρχίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο (Καπογιάννης, Νικολόπουλος 2012). Επιπλέον, η δημοκρατία στους χώρους δουλειάς, η πρόσωπο με πρόσωπο σχέση με τους καταναλωτές, η απαγόρευση της διανομής κερδών και ο σταθερός προσανατολισμός στην ικανοποίηση των κοινωνικών και οικολογικών αναγκών δύνανται να αίρουν την αλλοτρίωση του εργαζομένου ως προς το περιεχόμενο και το προϊόν της εργασίας, που αναπαράγεται στις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής. Εντούτοις, η πάλη ενάντια στην κυριαρχία, την εκμετάλλευση και την αλλοτρίωση συνεχίζεται και στο εσωτερικό των εγχειρημάτων της ΚΑΟ.

Κατά συνέπεια, η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία μπορεί να οδηγήσει σε έναν κόσμο πέρα από τον καπιταλισμό. Το πιο σημαντικό πλεονέκτημά της είναι ότι, σε αντίθεση με το στρατήγισμα του κεντρικού σχεδιασμού, που θα επέλθει μετά την κατάληψη του αστικού κράτους, η ΚΑΟ αναπτύσσεται από τα κάτω προς τα πάνω, δημιουργώντας δίκτυα οικονομικής εξουσίας παράλληλα με τα κυρίαρχα δίκτυα της καπιταλιστικής οικονομίας και έτσι διαθέτοντας βαθιά γείωση με τις κοινωνικές ανάγκες. Αυτό το πλεονέκτημα όμως μπορεί να αποτελεί και το σοβαρότερο μειονέκτημα της ΚΑΟ ως προς τον αντικαπιταλιστικό της προσανατολισμό. Και αυτό γιατί τα δίκτυα της ΚΑΟ, όσο εκτεταμένα και καλά οργανωμένα και αν γίνουν, θα είναι πάντοτε καταδικασμένα να απορροφούνται από τον καπιταλισμό, αν δεν αποτελούν αναπόσπαστο οικονομικό όχημα ενός αποφασισμένου αντιεξουσιαστικού κινήματος, που θα αναμετρηθεί και σε ευνοϊκούς συσχετισμούς θα συντρίψει τον κρατικό μηχανισμό, καταλύοντας τις κοινωνικές σχέσεις που αναπαράγονται μέσω και γύρω από αυτόν.

Η Θεσμική Κατοχύρωση της ΚΑΟ στην Ελλάδα

Οι νόμοι αντανακλούν συσχετισμούς δύναμης ανάμεσα στο ανταγωνιστικό κίνημα και την κυριαρχία. Εμπεριέχουν λοιπόν όχι μόνο τους κανόνες που εγκαθιδρύουν και διευρύνουν τις κυρίαρχες κοινωνικές σχέσεις αλλά και επιλογές και παραχωρήσεις της κυριαρχίας προς τους από κάτω, προκειμένου να διασφαλίζεται, έστω επιφανειακά, η κοινωνική ειρήνη.

Η θεσμική κατοχύρωση της ΚΑΟ στην Ελλάδα έλαβε χώρα με τον Ν. 4019/2011 μέσα στην καρδιά της οικονομικής κρίσης. Η χρονικότητα αυτής της κίνησης δεν είναι τυχαία. Η κλιμακούμενη υποχώρηση της μισθωτής εργασίας δημιουργεί πρόσκαιρα στο περιθώριο ένα υπεράριθμο δυναμικό κυρίως νέων ανθρώπων, που αποτελούν ενδεχόμενη απειλή για την κυρίαρχη τάξη. Ταυτόχρονα, η καταστροφή των ισχνών προνοιακών υποδομών του κράτους σε συνδυασμό με την διάρρηξη του κοινωνικού ιστού γιγαντώνει τον χώρο των απόκληρων, που δεν έχουν πρόσβαση σε βασικά κοινωνικά αγαθά. Στη συγκυρία αυτή η επιλογή του συστήματος είναι “βγάλτε τα πέρα μόνοι σας”. Στα πλαίσια αυτά εντάσσεται και η κατοχύρωση της ΚΑΟ, την οποία και πρέπει να εκμεταλλευτούμε στο έπακρο για τους δικούς μας σχεδιασμούς κοινωνικής αυτοοργάνωσης και κάλυψης του κενού με άλλους όρους.

Η κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση (ΚΟΙΝΣΕΠ) του Ν. 4019/2011 είναι αστικός συνεταιρισμός με κοινωνικό σκοπό, που διαθέτει εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα. Δύναται να

αποσκοπεί στην κοινωνική ένταξη

και στην παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών κοινωνικού – προνοιακού χαρακτήρα για ευάλωτες ομάδες πληθυσμού ή στην προαγωγή του τοπικού και συλλογικού συμφέροντος, στην απασχόληση, στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης. Για την ίδρυσή της χρειάζονται τουλάχιστον 5 μέλη. Τα μέλη δεν φέρουν ευθύνη για τα χρέη της ΚΟΙΝΣΕΠ παρά μόνο μέχρι το ύψος της συνεταιριστικής τους μερίδας. Η ισοτιμία κάθε μέλους διασφαλίζεται από τον νόμο μέσα από την απαγόρευση κατοχής άνω της μίας συνεταιριστικής μερίδας με δικαίωμα ψήφου. Μόνο μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ μπορούν να είναι εργαζόμενοί της. Μέρος των κερδών της ΚΟΙΝΣΕΠ διανέμονται μόνο στους εργαζόμενούς της (όχι στα μέλη – μη εργαζόμενους). Συγκεκριμένα, τα κέρδη διατίθενται ποσοστιαία, ετησίως, ως εξής : (α) 5% για σχηματισμό αποθεματικού, (β) έως 35% διανέμεται στους εργαζόμενους ως κίνητρο παραγωγικότητας και (γ) το υπόλοιπο (τουλάχιστον 60%) διατίθεται για τους σκοπούς της επιχείρησης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Υπάρχουν προβλέψεις για την επιχορήγηση των ΚΟΙΝΣΕΠ καθώς και για την φορολογική τους μεταχείριση προς το ευνοϊκότερο, εντούτοις αυτές τελούν πάντα υπό την αίρεση των εκάστοτε επιλογών του κράτους. Η ίδρυση μίας ΚΟΙΝΣΕΠ έχει μηδενικά σχεδόν έξοδα.

Ο Ελληνικός θεσμός των ΚΟΙΝΣΕΠ πάσχει. Η αμεσοδημοκρατική διάσταση του θεσμού συρρικνώνεται στο μέτρο που καθίσταται υποχρεωτική από τον νόμο η εκλογή διοικούσας επιτροπής με τουλάχιστον τρία μέλη και με θητεία όχι μικρότερη των δύο ετών. Τα νομοθετικά αυτά εμπόδια στη δημοκρατία στους χώρους δουλειάς των ΚΟΙΝΣΕΠ μπορούν να μετριαστούν με τους εξής τρόπους : (α) με την εκλογή όλων των μελών ή όλων των εργαζομένων στη διοικούσα επιτροπή, (β) με τη συρρίκνωση των εξουσιών της διοικούσας επιτροπής, (γ) με θεσμίσεις στο καταστατικό για τη δυνατότητα ταχείας ακύρωσης των αποφάσεων της διοικούσας επιτροπής από τη γενική συνέλευση των μελών, (δ) με την ανακλητότητα των μελών της διοικούσας επιτροπής από τη γενική συνέλευση και την εκλογή νέων, (ε) με την εναλλαξιμότητα των μελών της διοικούσας επιτροπής και (στ) με την εν τοις πράγμασι κατάργηση της λειτουργίας της διοικούσας επιτροπής στις εσωτερικές διαδικασίες και τη λήψη των αποφάσεων από όλα τα μέλη. Μειονέκτημα επίσης του θεσμού είναι η δυνατότητα διανομής κερδών, έστω και αν αυτή είναι μέχρι 35% αποκλειστικά και μόνο στους εργαζόμενους, καθώς και η μη καθιέρωση υποχρεωτικού ίσου μισθού για όλους τους εργαζόμενους και ενός ανώτατου ορίου του μισθού αυτού (λ.χ. 3 φορές ο βασικός). Το κυριότερο όμως μειονέκτημα του Ελληνικού θεσμού είναι ο αφόρητος περιορισμός των σκοπών των ΚΟΙΝΣΕΠ. Συγκεκριμένα, ο Ν. 4019/2011 αποκλείει εμμέσως ολόκληρα κομμάτια της παραγωγής από την ανάπτυξη εγχειρημάτων της ΚΟΑ, τα οποία πρέπει να πάρουμε στα χέρια μας από το κράτος και το κεφάλαιο. Όλες όμως οι παραπάνω αδυναμίες του θεσμού μπορούν να αίρονται με de jure ή de facto επιβολή μέσα από τους αγώνες μας για έναν νέο συνεργατισμό πέρα από το μισητό καθεστώς της μισθωτής σκλαβιάς.

Βιβλιογραφία

Βαρκαρόλης Ορέστης (2012). Δημιουργικές Αντιστάσεις και Αντεξουσία, Καφενείον το Παγκάκι, Αθήνα.

Graeber David (2007). Αποσπάσματα μιας Αναρχικής Ανθρωπολογίας, Στάσει Εκπίπτοντες, Θεσσαλονίκη.

Λιερός Γιώργος (2012). Υπαρκτός Καινούργιος Κόσμος, Κοινωνική / Αλληλέγγυα και Συνεργατική Οικονομία, Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων, Αθήνα.

Καπογιάννης Δημήτρης, Νικολόπουλος Τάκης (2012). Εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, Το Μετέωρο Βήμα μιας Δυνατότητας, Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων, Αθήνα.

Τάιμπο Κάρλος (2012). Η Πρόταση της Αποανάπτυξης, Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων, Αθήνα.

Zibechi Raul (2010). Αυτονομίες και Χειραφετήσεις, Η Λατινική Αμερική σε Κίνηση, Αλάνα, Αθήνα.

666 μέρες

με τον **ΑΝΔΡΕΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ**

Καταστασιακοί αντιπραγματισταί

Είμαι 52 χρονών κι έχω δει «τον Χριστόφαντάρο», ένεκα τούτου, δεν τρέφω, πλέον, καμιά αυταπάτη. Είμαι ρεαλιστής και δεν επιδιώκω το αδύνατο (αντιθέτως με ό,τι διατείνονταν το γνωστό σύνθημα τον Μάη του ’68) γιατί έχει συμβεί το αδιανόητο. Επιπροσθέτως, η ανάγκη με κάνει καταστασιακό αντιπραγματιστή, αφού η δική μας ηττημένη γενιά δεν θα προλάβει τους νέους καρπούς της όποιας ουτοπίας υφάνουν οι νεότεροι, να γευτεί.

Ξαναμελετάω το απαύγασμα όσων έχουν γραφτεί για τις κυκλικές οικονομικές κρίσεις του καπιταλισμού και διαπιστώνω, μετά λύπης μου, ότι κάθε γενιά την «άφηναν» να ευδοκιμεί και πριν προλάβει να απολαύσει τους καρπούς της ανάπτυξης, αποσπώντας βίαια ό,τι είχε δημιουργήσει, της έκαναν πατητή.

Συνήθως το επιτύγχαναν προκαλώντας παγκόσμιους και περιφερειακούς πολέμους ή εμφύλιους σπαραγμούς. Αυτό διδάσκει η ιστορία των κρίσεων: ότι το καπιταλιστικό σύστημα, για να επακάμψει, καταστρέφει κάθε φορά μεγάλο μέρος του (άυλου και υλικού) κεφαλαίου και της εργασίας, πυροδοτώντας εντέχνως κάθε είδους πολέμους. Με πρόσχημα τις κρίσεις, αναδιανέμει τον υπαρκτό πλούτο υπέρ των ισχυροτέρων, αρπάζοντας τους καρπούς της δημιουργίας κάθε γενιάς. Όχι βεβαίως γραμμικά, αλλά ασύμμετρα, μέσα από μια αναμπουμπούλα απ’ την οποία, εντέλει, θα επωφεληθούν οι 147 εταιρείες-funds που κυβερνάνε τον κόσμο τούτο, τα ισχυρότερα κράτη και οι ανώτατες κοινωνικές τάξεις.

Η αναδιανομή του (υπαρκτού και λογιστικού) πλούτου υπέρ των ισχυροτέρων αυτή τη φορά έχει πρωτόγνωρα χαρακτηριστικά. Ο μαϊμού καπιταλισμός-καζίνο επικράτησε πλήρως έναντι των πραγματικών καπιταλιστών-βιομηχάνων και παραγωγών της νέας τεχνολογίας. Ο χοντρός βιομήχανος με το πούρο και τις τιράντες «τρώει πόρτα» στο καζίνο που έφτιαξε για να διασκεδάζει και να στοιχηματίζει στην καταστροφή των άλλων. Τα κράτη είναι υποχείρια των καζινάδων και οι πολιτικοί ενεργούμενα και υπάλληλοί τους.

Η νέα παγκόσμια οικονομική ολιγαρχία έχει αποκτήσει πλέον την αυθάδεια και τον τσαμπουκά, που της επιτρέπουν να υποβαθμίζει και να απειλεί, μέσω των ελεγχόμενων οίκων αξιολόγησης, την ίδια την Μέκκα του συστήματος˙ την Αμερική. Αφού μεταμόρφωσε δεξιοτεχνικά την τεράστια μαύρη τρύπα των τραπεζών σε κρίση χρέους των κρατών...

Το εικονικό - λογιστικό χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο επικράτησε πλήρως δανείζοντας αέρα, και τα κράτη, όπως και οι υπήκοοί τους, πρέπει τώρα να αποπληρώσουν (με) σε πραγματικές αξίες. Όταν πάρουν και το τελευταίο σπίτι και το τελευταίο ευρώ, τα μη υπάρχοντα θα «κουρευτούν»...

Αφού καταστραφεί μεγάλο μέρος της πραγματικής παραγωγής και της εργασίας, θα στραγγίζουν ό,τι «λίπος» υπάρχει πριν επανέλθουμε στον νέο κύκλο της ανάπτυξης. Η νέα ανάπτυξη δεν θα συνεπάγεται αυτομάτως νέες θέσεις εντάσεως εργασίας –έστω και κακοπληρωμένες– δεδομένου ότι έχουμε ήδη μπει στην εποχή της ρομποτικής. Άλλωστε, το χρήμα δεν αυγατίζει πλέον απ’ την παραγωγική διαδικασία αλλά απ’ το ίδιο το χρήμα...

Θα αποθάνομε; Όχι! Θα μας αφήσουν ένα οικονομικό περιθώριο 10-20% για νέες συνεταιριστικές, συνεργατικές επιχειρήσεις με κοινωνική εργασία. Μέσα απ’ αυτά τα φυτώρια θα προκύψουν οι νέες καινοτομίες, ευρεσιτεχνίες και θα αναπτυχθεί η εφευρετικότητα και η ανταγωνιστικότητα. Μόνο έτσι θα επιβιώσουμε. Μέχρι τη νέα αναδιανομή, όπου θα θεριστούν οι καρποί της επόμενης γενιάς. Σόρι, ε;...

Θέσεις για μια αντιεξουσιαστική οικονομία

Νίκος Ιωάννου

Η κοινωνική οικονομία από τον 19ο αιώνα μπήκε στην κατεύθυνση που κυριάρχησε, αυτή της οικονομίας της αγοράς. Λειτούργησε με τους όρους αυτής και άλλες φορές πορεύτηκε παραλλήλως, ενώ άλλες περιορίστηκε σε μικρά συρρικνωμένα πεδία. Η οικονομία υπήρξε το κυρίαρχο στοιχείο και στην κοινωνική οικονομία, τοποθετώντας την αλληλεγγύη σε δεύτερο επίπεδο. Τις τελευταίες όμως δεκαετίες πάρα πολλά κοινωνικά εγχειρήματα μέσα από μία αλληλεπίδραση με τα κοινωνικά κινήματα (δημοκρατία της διατροφής, οικολογία κτλ) αποκτούν έναν πιο σαφή χαρακτήρα όσον αφορά την αλληλεγγύη, τον σχεδιασμό και το περιεχόμενο της παραγωγής ή των υπηρεσιών. Παρατηρούνται αντικρατιστικές και αντικεφαλαιοκρατικές τάσεις, τις οποίες καλούμαστε μέσα από τη συμμετοχή μας να διατυπώσουμε, ενισχύοντας την πιθανότητα της κοινωνικής αυτονόμησης.

Ας έρθουμε όμως στο σήμερα της κρίσης. Ο πολιτισμός της οικονομίας της αγοράς, η αντίληψη ‘όλα είναι χρήμα’, είναι ακριβώς ο πυρήνας της κρίσης.

Η οικονομική κρίση δεν είναι τίποτε άλλο από μια επιχείρηση επαναδιατύπωσης της οικονομίας της αγοράς με όρους οικονομικού ολοκληρωτισμού και χρηματιστηριακής ολοκλήρωσης.

Ταυτόχρονα, έχουμε μία παγκόσμια κίνηση των ‘από τα κάτω’, επαναδιατύπωσης την οικονομίας ως οικονομίας και της αγοράς ως αγοράς.

Στην ουσία έχουμε τα σπέρματα μιας εν δυνάμει **ενσυνείδητης αυτοθέσμισης.** Η παγκοσμιοποίηση, εκτός του ότι άνοιξε τη στρόφιγγα της συσσώρευσης, επίσης αποκάλυψε την ανορθολογικότητα του καπιταλισμού σε όλο της το μεγαλείο. Μαζί με τα πολιτικά συστήματα καταρρέει και ο μύθος των οικονομικών θεσφάτων που λένε ότι χωρίς την οικονομία της αγοράς γυρνάμε στα σπήλαια. Τώρα βεβαίως δεν ξέρω πόσο πρωτόγονος μπορεί να είναι ένας άνθρωπος ακόμη και αν ζει σε σπήλαιο, αν έχει internet.

Σε κάθε περίπτωση, δεν σκιαγραφούμε μία μελλοντική εποχή σπάνης, αλλά μια μελλοντική εποχή κοινωνικής και ατομικής αυτονομίας, μια μελλοντική εποχή δημοκρατίας στις ανταλλαγές, στην έκφραση, στην επικοινωνία, στην ενέργεια, στην διατροφή. Μια αλληλέγγυα, συνεργατική οικονομία που οδηγεί στην απεξάρτηση από την κεντρική παραγωγή του πολιτισμού, της παιδείας, της επικοινωνίας, που οδηγεί στην απεξάρτηση από τον κεντρικό σχεδιασμό, που ανοίγει τις πόρτες σε όλους χωρίς καμία εξαίρεση, που αλλάζει το περιεχόμενο της εργασίας, απελευθερώνοντάς την, μια τέτοια οικονομία είναι μια **αντιεξουσιαστική οικονομία.**

Είναι μία οικονομία που δεν παράγει πολιτική εξουσία, η οποία αντιθέτως παράγεται από την κοινωνική δύναμη και την πολιτική πράξη της άμεσης δημοκρατίας.

Μένει να αναδείξουμε τα αντιεξουσιαστικά στοιχεία της κοινωνικής κίνησης εκεί, στους κόμβους αλληλέγγυας συνεργατικής οικονομίας. Όχι μέσα από εικονικές προσομοιώσεις, αλλά κατορθώνοντας, χωρίς να ‘καταστρέψουμε μια μεγάλη νύχτα αυτό τον άπονο κόσμο’, να διαβιώνουμε αξιοπρεπώς και να δημιουργούμε πολιτισμό σε ελεύθερους δημόσιους χώρους - αγορές.

Αγορά με την έννοια του ελεύθερου δημόσιου χώρου ανταλλαγής και επικοινωνίας και όχι με την τρέχουσα έννοια του χώρου μετακίνησης κεφαλαίων.

Ίσως χρειαστεί να ξεχάσουμε εντελώς τις κολλεκτίβες του 19ου και του 20ου αιώνα, κρατώντας μόνο όσα χρειαζόμαστε από την ιστορική διαδρομή του παραδείγματος της κοινωνικής οικονομίας. Πλέον η γνώση και η τεχνογνωσία έχει διαχυθεί σε ευρύτερα κοινωνικά στρώματα και αυτό και μόνο δημιουργεί μία κοινωνική δυναμική που συνδέεται άμεσα με την κατάρρευση του κύρους και της ισχύος του κράτους, των κομμάτων, των θεσμών, των αυθεντιών κάθε είδους, των κεντρικών σχεδιασμών.

Δημιουργούμε **κόμβους αλληλέγγυας συνεργατικής οικονομίας, εκπαίδευσης και πολιτισμού,** με στόχο την έξοδο από την οικονομία της αγοράς, δημιουργώντας δική μας αγορά, με την οικονομία να περιορίζεται στην ετυμολογική

καταγωγή της λέξης, σαν ένα κανονιστικό εργαλείο. Απορρίπτοντας τον κεντρικό σχεδιασμό και την εξάρτηση, όσο και όπου γίνεται, από το κράτος και τις τράπεζες.

Το πεδίο όπου όλα; αυτά αναπτύσσονται είναι συνάμα και μια εκπαιδευτική διαδικασία. Ανοιχτή σε όλους, κατά τη διάρκεια της οποίας θα γεννιούνται τα ατομικά πρότζεκτ, γύρω από τα οποία θα στήνονται ομάδες παραγωγής και έρευνας.

Το **ατομικό πρότζεκτ,** η έμπνευση του κάθε ατόμου δίνει το έναυσμα για τη δημιουργία μιας ομάδας βασισμένης στην συνεργασία και την κατάθεση της ατομικής δημιουργικότητας του καθενός με στόχο τον εμπλουτισμό και τη διεύρυνση της προσπάθειας. Μια δημιουργικότητα που δεν μετριέται με όρους αγοράς εργασίας, αλλά κοινωνικής αξίας . Είναι ατομικό στη σύλληψη, αλλά συλλογικό στην αναφορά και την ολοκλήρωση και υπερβαίνει τον τεχνητό διαχωρισμό ατόμου- συλλογικότητας. **Η νέα συλλογική ταυτότητα ενσαρκώνεται στο αυτεξούσιο άτομο, αντικαθιστώντας την αντίθεση ενός απομονωμένου ιδιωτικού χώρου και ενός κρατικού δημόσιου με μια νέα σύζευξη ιδιωτικού και δημόσιου χρόνου με βάση την ελευθερία και την άμεση δημοκρατία.**

Ένας συνεταιρισμός, μία ένωση διαφορετικών εγχειρημάτων, ένα σχολείο που ασχολείται με την αλληλεπίδραση μεταξύ της τέχνης, της τεχνικής, της επιστήμης, της φιλοσοφίας, του πολιτισμού.

Δεν θέλουμε να ανταγωνιστούμε τα οικονομικά μεγέθη της σημερινής αγοράς. Επιθυμούμε την έξοδο από αυτά. **Η εκπαιδευτική διαδικασία, η έρευνα και η διαρκής αυτομόρφωση διασφαλίζει τον έλεγχο και την πιστοποίηση των παραγόμενων αγαθών - προϊόντων. Απογειώνει το αποτέλεσμα, σε αντίθεση με το εξαρτημένο και ελεγχόμενο από το κεφάλαιο και τα εκάστοτε συμφέροντα επίσημο ερευνητικό και εκπαιδευτικό έργο.**

Τίποτε δεν μπορεί να συμβεί όμως σε κλειστές κοινότητες - δίκτυα. Είναι απαραίτητο να απεγκλωβιστούμε από την ιδεολογική αντίληψη της εμπορευματικότητας και να κινηθούμε σε μία εξισωτική αντίληψη του εμπορίου ως δικτύου ανταλλαγής με κριτήριο την αλληλεγγύη και την συνολική αυτάρκεια αντί της κερδοφορίας και της συνεχούς επέκτασης. **Η αυτάρκεια μίας αντιεξουσιαστικής οικονομίας δεν μπορεί να περιορίζεται στους εκάστοτε κόμβους της αλλά πρέπει να γίνεται αντιληπτή ως αυτάρκεια του συνολικού δικτύου τους, μέσω της αλληλοσυμπληρωματικότητας των αγαθών και των υπηρεσιών.** Δηλαδή, ένα δίκτυο είναι αυτάρκες π.χ. όταν συμπεριλαμβάνει μία ξυλουργική και μία γεωργική κολλεκτίβα και άλλες αντιστοίχως, κάθε μία από τις οποίες συμπληρώνει τα κενά της άλλης.

Ξεπερνώντας την εμπορευματοποίηση προς ένα εξισωτικό εμπόριο, καθιστούμε το ζήτημα του νομίσματος και του χρήματος ζήτημα τεχνικό και εργαλειακό. Είναι ακριβώς η πρωτοκαθεδρία του χρήματος ως απόδοσης αξίας που το καθιστά βρόγχο των κοινωνιών. **Δίνοντας κοινωνική αξία στο αγαθό ή την υπηρεσία αντί της οικονομικής, το νόμισμα πλέον δεν μας αφορά αυτό καθεαυτό παρά μόνο σαν εργαλείο ανταλλαγής. Το κάθε δίκτυο μπορεί να επιλέγει το νόμισμα που χρησιμοποιεί αρκεί να αποφασίζει αμεσοδημοκρατικά και να εξασφαλίζει την μετατρεψιμότητά του σε αγαθά ή υπηρεσίες δίχως δυνατότητα κέρδους, άρα δίχως πιθανότητα συσσώρευσης.**

Η θεσμίζουσα μονάδα μιας τέτοιας οικονομίας δεν μπορεί παρά να είναι η αμεσοδημοκρατική συνέλευση. Οι λαϊκές συνελεύσεις στην γειτονιά, τη συνοικία, την κοινότητα, την πόλη αποτελούν το θεσμό πολιτικής απόφασης και πολιτικής συμμετοχής και τη μήτρα της ενσυνείδητης αυτοθέσμισης που νομιμοποιεί και καθορίζει την λειτουργία της συλλογικής αγοράς. **Η απεξάρτηση της πολιτικής σφαίρας από την οικονομική ηγεμονία και η ρητή ανάδειξη της πολιτικής δραστηριότητας ως θεσμίζουσας δραστηριότητας προϋποθέτουν την άμεση δημοκρατία, την ισότητα και την έλλειψη κάθε ιεραρχίας, την ελεύθερη συνένωση αυτεξούσιων ατόμων.**

Η άμεση δημοκρατία είναι ο μόνος δρόμος που θα φέρει την κοινωνία στο προσκήνιο και οι συνεταιρισμοί της ελευθερίας θα δώσουν την δύναμη αυτονόμησης από την κεντρική οικονομία της αγοράς. Αποτέλεσμα αυτού είναι σαφώς η δυνατότητα απόφασης για ό,τι αφορά την εκάστοτε συνέλευση και όλους σαν άτομα και κοινότητα. Σε ό,τι αφορά την διατροφή, την διαχείριση του νερού, της ενέργειας, των απορριμμάτων, των μεταφορών, της υγείας, της επικοινωνίας.

Δημιουργείται έτσι μία κοινότητα αυτονομίας, τοπικότητας όχι απαραίτητα γεωγραφικής (το διαδίκτυο προσφέρει δυνατότητες μη γεωγραφικής συνέχειας) όπου η πολιτική απόφαση διαχέεται ισόνομα σε όλους και οι υλικοί όροι επιβίωσης και πολιτισμού προσφέρονται ισάξια υπό πραγματικό κοινωνικό έλεγχο δίχως μεσάζοντες.

Δίκτυα και κόμβοι αντιεξουσιαστικής οικονομίας, εκπαίδευσης και πολιτισμού. Τοπικές λαϊκές αμεσοδημοκρατικές συνελεύσεις που θα επιχειρούν από κοινού με τα εκάστοτε εγχειρήματα τον σχεδιασμό και την κατεύθυνση της παραγωγής και της διαχείρισης. Δημόσιοι χώροι ελεύθερης πρόσβασης στην γνώση, την έρευνα, την επικοινωνία.

Κάθε κοινωνικό εγχείρημα και σχολείο, θα μπορούσε να είναι ένα σύνθημα για να ξεκινήσουμε.

Τελικά, οι Δυτικοί έχασαν την Ναυμαχία των Εχινάδων

Το 1571 έγινε η Ναυμαχία της Ναυπάκτου ή των Εχινάδων στο μικρό συγκρότημα νησιών που ο Αχελώος δημιούργησε στο στόμιο των εκβολών του, στην δυτική πλευρά του Κορινθιακού. Εκείνη την ημέρα ο ενωμένος ευρωπαϊκός στόλος καταβύθισε τον αντίστοιχο οθωμανικό και έθεσε τα όρια της οθωμανικής εξάπλωσης.
Η πώληση των Εχινάδων Νήσων στον εμίρη του Κατάρ ήρθε να 'διορθώσει' το ιστορικό αυτό συμβάν. Είναι πλέον η Ενωμένη Ευρώπη, δια χειρός ελληνικού κράτους, που ξεπούλησε αυτή την ιστορική σπιθαμή εδάφους στο πετρελαϊκό αραβικό κεφάλαιο και στερεί από τον ντόπιο πληθυσμό οποιοδήποτε δικαίωμα διαχείρισης του τόπου του.
Μία ιστορική λεπτομέρεια : Την ίδια ημέρα που οι Οθωμανοί έχασαν τις Εχινάδες, κατέκτησαν την Κύπρο. 3 αιώνες μετά, τον ίδιο μήνα που η Ε.Ε. πούλησε τις Εχινάδες, λεηλάτησε τις κυπριακές καταθέσεις. Στη ζυγαριά του Λεβάντε, άλλοι έχουν τα ζύγια.

Al. Bona

ΟΜΠΑΜΑΤΣΑΒΙΑ

Άδικα εκνευρίζονται οι ντούροι αντιαμερικανοί του ΣΥΡΙΖΑ. Ιδίως η γνήσια πατριώτισσα Σοφία Σακοράφα. Ένα κράμα Ομπάμα - Τσάβες για την άσκηση της εξουσίας θα ήταν ιδανικό. Όχι δηλαδή να συμμαχήσει και με τον Αχμαντινεζαντ! Άλλωστε ... την εξουσία ρε παιδιά θα πάρετε... και ως γνωστόν η επανάσταση δεν γίνεται ποτέ από τις καθεστωτικές εξουσίες, ό,τι χρώμα και αν έχουν αυτές. Τα συμβούλια του Τσάβες δεν πέτυχαν ακριβώς επειδή τα θέσπισε αυτός και όχι οι πολίτες. Όπως ακριβώς τα συνοικιακά συμβούλια του ΠΑΣΟΚ. Μην εκνευρίζεστε λοιπόν Συριζαίοι. Είναι συγκεκριμένα, αυτά που θα μπορέσετε να κάνετε ως εξουσία.

Jim

Αστόχησαν οι σύντροφοι στη Βενεζουέλα, με την μουμιοποίηση του Μεγάλου Ούγου. Δεν έλαβαν υπόψιν τους την γεωγραφία και το πτώμα σάπισε προτού προλάβουν να το ταριχεύσουν. Το Καράκας δεν έχει τις χαμηλές θερμοκρασίες της Μόσχας, όπου το κουφάρι του Λένιν δείχνει το δρόμο της ιδεολογίας. Είναι ο δρόμος της ταρίχευσης. Ακόμα και αν απέτυχαν να ταριχεύσουν το σώμα του Τσάβες, σίγουρα οι επίγονοί του θα αποπειραθούν να ταριχεύσουν τη σκέψη του λαού του. Οι μούμιες θα συνεχίσουν να λειτουργούν ως σκιάχτρα, διώχνοντας τους εχθρούς ενός καθεστώτος που απέτυχε να κάνει την επανάσταση, αλλά πέτυχε απόλυτα να την φορέσει ως νεκρικό προσωπείο.

Al. Bona

ΑΛΛΟ ΜΕΣΑ ΑΛΛΟ ΕΞΩ

Κόσμος: Πανομοιότυπες εικόνες σε όλα τα δελτία ειδήσεων της TV με πανομοιότυπες λεζάντες. Διαδηλωτές που συγκρούονται με την αστυνομία, οι μολότωφ να πέφτουνε βροχή και ο παρουσιαστής να περιγράφει τη βίαιη καταστολή των διαδηλωτών. Τέτοιο παράδειγμα τα γεγονότα στην Αίγυπτο.

Εσωτερικό: Όταν μεταδίδονται οι ίδιες ακριβώς εικόνες από την Ελλάδα, αλλάζει εντελώς η περιγραφή. Οι διαδηλωτές γίνονται «κουκουλοφόροι» που αναστάτωσαν πάλι το κέντρο, «ύπουλα σχέδια οργανωμένων κέντρων», «προβοκάτορες», ενώ η βίαιη καταστολή...

Κόσμος: Οι κάτοικοι αντιστέκονται έντονα στις επενδύσεις χρυσού στην τάδε περιοχή και η κυβερνητική εμμονή έχει δημιουργήσει συνθήκες πολέμου...

Εσωτερικό: Τρομακτική επίθεση 50 τρομοκρατών - εχθρών των επενδύσεων χρυσού στην Ελλάδα έκαψαν, κατέστρεψαν και σκότωσαν.

Jim

Από το 'Αναρχία ή θάνατος' στο 'Αναρχία ρε κουφάλες'. Από το 'Ενάντια στους εχθρούς του ανθρώπινου γένους' στο 'Ενάντια στο ίδιο το γένος'.

Οι διαδρομές της ιδεολογίας στο σκοτάδι ενός ντουλαπιού. Η ιστορία γράφεται με πράξεις, ακόμη και η ιστορία της ιδεολογίας.

Jim

Στου Στρέφη τα παιδιά παίζουν trance. Ω! Τι ευχαρίστηση για χιλιάδες κατοίκους. Τα Εξάρχεια γιορτάζουν τα Σάββατα. Το τρυφερό νανούρισμα των μεταμεσονύχτιων γλυκών ήχων. Το ευχάριστο πρωϊνό ξύπνημα. Μπήκε η άνοιξη και τα παιδιά δεν έχασαν χρόνο. Το καλοκαίρι έχει τριήμερο κάθε βδομάδα. Ενάντια στον ολοκληρωτισμό του βαθέως νυχτερινού ύπνου. Οι γκρινιάρηδες να γυρίσουν στα χωριά τους. Εδώ είναι πόλη. Έξω οι βλάχοι από την Αθήνα. Τι, σας ακούγεται ρατσιστικό; Σιγά...

Jim

Χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στα κάτεργα

Η πρόσφατη απόφαση του Eurogroup που συντάραξε τα λιμνάζοντα νερά του βαλτωμένου κυπριακού χρηματοπιστωτικού συστήματος θυμίζει τις παραδειγματικές τιμωρίες των κατοχικών δυνάμεων των χρόνων της αποικιοκρατίας. Η Κύπρος, πληρώνει για ακόμη μία φορά την γεωπολιτική της θέση σαν το 'αεροπλανοφόρο της Μεσογείου', το οποίο φυσικά δεν μπορεί παρά να ανήκει σε κάποιον ευρύτερο στόλο. Από τον Βρετανικό στόλο στον κατακερματισμό και πλέον στον στόλο της Ε.Ε., η Μεγαλόνησος διαδραμάτισε το ρόλο που διαδραμάτιζαν τα δορυφορικά κράτη της Καραϊβικής για το αμερικάνικο κεφάλαιο. Φορολογικός παράδεισος, τεχνητό κράτος, ενισχυμένος εθνικισμός και ένας πληθυσμός διχασμένος και διχοτομημένος, με μία πανάρχαια πολυπολιτισμική παράδοση ευνουχισμένη και ακρωτηριασμένη. Γιατί, ας μην κρυβόμαστε, η Κύπρος δεν υπήρξε ποτέ πατρίδα μίας εθνότητας, ενός λαού, μίας παράδοσης. Η πολιτική ενοποίηση της Κύπρου υπήρξε πάντοτε υποπροϊόν της ενσωμάτωσής της σε ευρύτερα αυτοκρατορικά μορφώματα από την εποχή ήδη, του Κύρου του Μεγάλου. Τμήμα της πέρσικης, της μακεδονικής, της ρωμαϊκής, της βυζαντινής, της λατινικής, της οθωμανικής, της βρετανικής αυτοκρατορίας, το εθνικό φαντασιακό απέτυχε να ριζώσει στη νήσο παρά μόνο ως απωθημένο και ως εξωτερική αναφορά ενός ανήκειν, κατασκευασμένο ακόμη πιο πρόχειρα από το εθνικό φαντασιακό των νεοελλήνων.

Δεν πρέπει να μας παραξενεύει πως οι Ευρωπαίοι τόλμησαν στην Κύπρο αυτό που δεν τόλμησαν ούτε καν στην σύγχρονη κατεχόμενη Ελλάδα. Η Κύπρος είναι ακόμη πιο εξαρτημένη κρατική οντότητα και μάλιστα με πολιτική εξάρτηση τόσο έντονη, ώστε βιάστηκε να μπει στην Ε.Ε. ακρωτηριασμένη και αντάλλαξε την λίρα με το ευρώ τόσο αλόγιστα, όσο αλόγιστα είχε απορρίψει το σχέδιο Ανάν. Τώρα, αποκομμένη από την Βρετανική λίρα (η οποία φυσικά παραμένει εκτός ευρωζώνης), η κυπριακή οικονομία θυμίζει βρέφος εν μέσω αγέλης λύκων. Η έξοδος της Κύπρου από το ευρώ είναι ένα πολύ πιο ανέξοδο πείραμα από την έξοδο οιασδήποτε άλλης χώρας (εκτός ίσως της Γερμανίας, αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία). Το πρωτοφανές κούρεμα των καταθέσεων (παρόμοια ενέργεια οδήγησε σε κοινωνική εξέγερση την Αργεντινή το 2001) αποτελεί μία υπενθύμιση προς τον ευρωπαϊκό νότο, μία απειλή και μία ένδειξη. Ένδειξη καταρχάς της πρωτοκαθεδρίας των πολιτικών αποφάσεων έναντι των οικονομικών (οι Κύπριοι πολιτικοί εύκολα τράβηξαν το χαλί κάτω από τους ντόπιους τραπεζίτες) και κατά δεύτερον, ένδειξη των καινούργιων ισορροπιών ισχύος των κεντροευρωπαϊκών τραπεζικών λόμπι, που σαν μαύρη τρύπα απορροφούν τα κονδύλια προς το κέντρο, αποστεγνώνοντας την περιφέρεια. Μάλιστα φαίνεται πως τα ντόπια λόμπι του νότου πιάστηκαν κι αυτά στη φάκα των γερμανόφωνων τραπεζιτών.

Και η νέα ηγεσία; Δεν έχει καμία ελπίδα, ακόμη κι αν ήθελε να ακολουθήσει άλλη πολιτική. Η εθνικιστική μυωπία δεν αφήνει τον πληθυσμό της Κύπρου να αποκτήσει έστω μία de jure ανεξάρτητη πολιτική ύπαρξη. Η συναισθηματική απόρριψη του σχεδίου Ανάν, οι εθνικιστικές ιδεοληψίες και τα μικρά εγχώρια συμφέροντα αδύνατισαν την γεωπολιτική σημασία της νήσου όπως η πρέζα σκοτώνει το χρήστη. Η στάση της ελληνικής κυβέρνησης δείχνει πόσο νόημα έχει η έννοια της 'εθνικής ομοψυχίας' που επικαλούνται οι δεξιοί.

Ίσως τώρα κατανοήσουν πως ο πραγματικός διαχωρισμός δεν υπήρξε ποτέ μεταξύ ελληνόφωνων και τουρκόφωνων, αλλά μεταξύ κοινωνίας και κράτους. Το κενό εκπροσώπησης και η απουσία συνειδητής κοινωνικής αυτοκυβέρνησης είναι το βάραθρο που καταπίνει τις εξαρτημένες και ετερόνομες κοινωνίες.

Αλέξανδρος Σχισμένος

Ιταλία: μή

Τώρα που έκλεισαν οι κάλπες, παραπανίσιες λέξεις ξοδεύονται στον σχολιασμό των αποτελεσμάτων, αφού μια κάποια αναστάτωση ήταν εύκολο να προβλεφθεί. Η χώρα είναι ξεκάθαρα μη κυβερνήσιμη, με άλλα λόγια το πολιτικό σύστημα πέφτει – ή αλλιώς παραπαίει.

Ένα πράγμα είναι σίγουρο: στην Ιταλία έλαβε χώρα μια μεγάλη άρνηση των πολιτικών θεσμών. 25% των πολιτών αυτής της χώρας δεν ψήφισαν και ανάλογος αριθμός έριξαν ψήφο διαμαρτυρίας δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο μια στάση ενάντια στην κυρίαρχη πολιτική τάξη.

Κανείς δεν αναφέρεται σε αυτήν την αλλαγή ως αποτέλεσμα και απάντηση στο πώς αντιμετωπίστηκε η οικονομική κρίση: πολιτικά κόμματα, ΜΜΕ και τα λόμπι επέβαλαν τις εντολές τους. Οι τράπεζες σώθηκαν, τα κέρδη του χρηματιστηριακού κεφαλαίου προστατεύτηκαν, οι μεγάλες πολυεθνικές όπως η FIAT, η ENI, η FINMECHANICA, η LLVA m η CmC εξασφάλισαν εγγυήσεις για τις επενδύσεις τους, ενώ η πλειοψηφία των ανθρώπων χτυπήθηκε από μειώσεις στους μισθούς και επιδεινώθηκε το βιοτικό επίπεδό τους. Το σχέδιο ήταν να κάνουν τη μεσαία τάξη, αυτοί που *ακόμα* είναι μισθωτοί εργαζόμενοι, να πληρώσουν για την κρίση.

Το Δημοκρατικό Κόμμα σχεδίαζε να επαναπροτείνει μια συμμαχία με τον Μόντι που θα υποθήκευε το μέλλον μας στο όνομα του δημοσίου συμφέροντος, των ευρωπαϊκών παλατιών, και των διαταγών της ΕΚΤ και του ΔΝΤ.

Τα ΜΜΕ και το πολιτικό σύστημα, συνεργαζόμενα καλύτερα από ποτέ, δεν ικανοποίησαν τους στόχους που τέθηκαν από τις κυρίαρχες ελίτ. Το όνειρο να αφήσουν τη σχεδιασμένη πορεία της χώρας ανενόχλητη θρυμματίστηκε.

Οι θεσμοί απονομιμοποιήθηκαν. Αυτό όμως δεν οφείλεται αποκλειστικά στην αχαλίνωτη διαφθορά, τον κατακερματισμό ή την πολιτική,

ήπως το πολιτικό σύστημα ρευστοποιείται;

βιομηχανική και γραφειοκρατική ανικανότητα.
Η νομιμοποίησή τους τελείωσε από τότε που οι φιλελεύθερες πολιτικές κατέστησαν ανίκανες είτε να διαχειριστούν την κρίση είτε να εξασφαλίσουν έναν νέο κύκλο ανάπτυξης.
Το αδύνατο της διαχείρισης της οικονομικής κρίσης παρήγαγε μια κρίση της θεσμικής νομιμοποίησης και κατέδειξε το ελλειμματικό της θεσμικής δημοκρατίας.
Η αποσταθεροποίηση του ιταλικού πολιτικού σκηνικού μεταμορφώνεται σε σοβαρή απειλή για όλη την Ευρώπη. Οι πολιτικές και οικονομικές ιεραρχίες που δομήθηκαν στη διαφοροποίηση και διάκριση των περιοχών κινδυνεύουν με κατάρρευση που θα διαταράξει απαραίτητες για αυτές μορφές κυριαρχίας και ελέγχου, που μέχρι σήμερα λαμβάνονταν υπ’ όψιν ως γερά δομημένες και απαράλλακτες. Κάτι τέτοιο θα προκαλέσει αναπόδραστα μια ισχυρή αποσταθεροποίηση στο καπιταλιστικό σύστημα στο σύνολό του.

Ενώ η κοινωνική σύγκρουση δεν έχει ξεσπάσει ανοιχτά, μια άλλη εκδοχή εμφανίστηκε στο προσκήνιο, και στην οποία η σύγκρουση συμφερόντων έχει πάρει τη μορφή μιας παθητικής άρνησης. Η ψήφος διαμαρτυρίας ήταν μια έκφραση απειθαρχίας.
Είναι ανάγκη να εξετάσουμε αυτήν την πολύπλοκη πραγματικότητα χρησιμοποιώντας επαρκή εργαλεία και αναλυτικές μεθόδους, χωρίς ιδεολογικά και έτοιμα φίλτρα.

Το κίνημα των 5 Αστέρων (Movimento 5 Stelle, M5s), αποδείχθηκε πως είναι μια δύναμη ικανή να συσσωρεύσει και να ισχυροποιήσει την αυθόρμητα εκφραζόμενη δυσαρέσκεια, από διάφορες κοινωνικές και ηλικιακές ομάδες παρόλες τις διαφορές και την ετερογένεια μεταξύ τους, και έχει μια δυνατότητα να σχετίζεται με εδάφη και εμπειρίες πολύ διαφορετικής φύσεως. Το M5S είναι σήμερα ένα όχημα διαφωνίας, είτε στους όρους κατοίκων που αγωνίζονται ενάντια στο TAV, είτε μιας μεσαίας τάξης στερημένης από την αντιπροσώπευσή της, ηλικιωμένων συνταξιούχων ή απογοητευμένων μικροεπιχειρηματιών, εργαζομένων στους τομείς των υπηρεσιών, της υγείας ή του σχολείου ή οπουδήποτε . Σίγουρα, δεν μπορούμε να προβλέψουμε τις τροχιές και να δούμε στο μέλλον. Θα ήταν μεγάλο λάθος να δαιμονοποιήσουμε και να βάλουμε ταμπέλα στο M5S ως τη θεσμική έκφραση απραγματοποίητων στόχων, όπως επίσης θα ήταν λανθασμένο να υπερτιμήσουμε τη ζωντάνια του και τη διαφοροποίησή του σε σχέση με το παλαιό πολιτικό σύστημα. Σε κάθε περίπτωση, στο ζήτημα των αναπτυσσόμενων συγκρούσεων, η πραγματική μας προτεραιότητα είναι να οικοδομούμε την ανασύνθεση των κοινωνικών αγώνων και να τους δίνουμε συνέχεια.
Όπως έδειξε το κίνημα NOTAV, η ανάπτυξη μιας τέτοιας τροχιάς μπορεί να ενεργοποιήσει αλλά και να αναγνωρίσει νέες συγκρούσεις σε σημαντικά κοινωνικά στρώματα. Παρόλα αυτά, μόνο η κοινωνική σύγκρουση και ο διευρυμένος αγώνας μπορεί να αλλάξει τους συσχετισμούς εξουσίας και με αυτόν τον τρόπο να δοθεί συνέχεια και δύναμη σε ένα πιθανό σενάριο πραγματικής αλλαγής της κοινωνικής κατάστασης.
Κάτω από τον παράδεισο υπάρχει μεγάλη αταξία... η συγκυρία είναι άψογη.

Η συντακτική ομάδα του Infoaut

Οι Αναρχικοί και η Αιγυπτιακή Επανάσταση

του **Blabiush** (σύντροφος από Αίγυπτο)
Μετάφραση: Αντώνης Μπρούμας

Η επανάσταση είναι μία διαρκής διαδικασία και όχι ένα στιγμιαίο γεγονός. Η επανάσταση γίνεται από τους ανθρώπους, όχι μόνο από τους αναρχικούς. Η επανάσταση πρέπει να εισχωρήσει βαθιά σε κάθε πτυχή των σύγχρονων, έντονα διαφοροποιημένων, κοινωνιών. Η επανάσταση ξεσπά από μόνη της από μία σπίθα. Μπορεί να προβλεφθεί αλλά δεν μπορεί να οργανωθεί. Είναι δυνατό να συντονιστεί με κάποιο τρόπο αλλά εξαπλώνεται αυθόρμητα. Όσοι επιθυμούν να συντονίζουν την επανάσταση, πρέπει να έχουν βαθιά συναισθηματική συναίσθηση της κοινωνίας τους σε κάθε της πτυχή. Η πλειοψηφία της κοινωνίας δεν είναι ποτέ έτοιμη για μια βαθιά επανάσταση, πριν αυτή συμβεί. Είναι το ίδιο το βίωμα της επανάστασης, που ριζοσπαστικοποιεί τις συνειδήσεις και οδηγεί τους ανθρώπους να αντιληφθούν την ανάγκη της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης. Η Αιγυπτιακή επανάσταση και οι πρακτικές των διάφορων αναρχικών ομάδων σε αυτή μας διδάσκουν πολλά.

Οι αναρχικοί συμμετείχαν στην επανάσταση από την αρχή. Αναρχικές ομάδες, που συμμετείχαν είναι ενδεικτικά η αναρχο-κομμουνιστική Black Flag, που δημιουργήθηκε επιτόπου κατά τη διάρκεια της κατάληψης της πλατείας Tahrir ή η λεγόμενη Κομμούνα της Tahrir. Μεμονωμένα άτομα του αναρχικού χώρου ενώθηκαν με διάφορα ριζοσπαστικά νεολαιίστικα κινήματα, με πιο σημαντικό το Κίνημα της 6ης Απριλίου, που δημιουργήθηκε το 2008 για να υποστηρίξει μια απεργία των εργαζομένων του Εργοστασίου Μαχάλα, του μεγαλύτερου εργοστασίου κλωστοϋφαντουργίας στη Μέση Ανατολή, και το οποίο από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 συνέδραμε στην αντίσταση κατά του καθεστώτος του Μουμπάρακ και στη ριζοσπαστικοποίηση του εργατικού κινήματος σε άλλα μέρη της Αιγύπτου.

Στις εκστρατείες του για την προώθηση της πολιτικής ανυπακοής, είτε με πικετοφορίες είτε με διαδικτυακό ακτιβισμό, το Κίνημα της 6ης Απριλίου, λαμβάνοντας υπόψη την μεγάλη διαφοροποίηση της Αιγυπτιακής κοινωνίας, συγκέντρωσε νεαρούς ακτιβιστές από τη ριζοσπαστική αριστερά μέχρι τους ισλαμιστές, με στόχο να ανοιχθεί στο ευρύτερο δυνατό κοινό, ενώ απέφυγε να λάβει ιδεολογικές πολιτικές θέσεις και επέλεξε να δώσει έμφαση στην πάλη ενάντια στην καταπίεση, την αστυνομική βία, την ανεργία και τη λογοκρισία. Η συνεργασία με μετριοπαθείς ισλαμιστές ήταν απαραίτητη καθώς η Μουσουλμανική Αδελφότητα ήταν η ισχυρότερη, η πιο οργανωμένη και η πιο βαθιά ριζωμένη στα χωριά και τις γειτονιές αντιπολίτευση κατά τη διάρκεια της εποχής Μουμπάρακ. Την ίδια τακτική ακολούθησε η τροτσκιστικών καταβολών φοιτητική οργάνωση των Επαναστατών Σοσιαλιστών, που δραστηριοποιείται ως επί το πλείστον σε τριβή με εργαζόμενους παραδοσιακών και θρησκευόμενων αντιλήψεων. Αυτό όμως δεν σταμάτησε την παραπάνω οργάνωση να παρεμβαίνει στην κοινωνία με σύνθημα «μερικές φορές με ισλαμιστές, αλλά πάντα εναντίον του κράτους». Και τα δύο παραπάνω κινήματα έπαιξαν κομβικό ρόλο κατά τη διάρκεια των πρώτων ημερών της επανάστασης, μοιράζοντας μεταξύ τους τις γειτονιές του Καΐρου και αναλαμβάνοντας την ευθύνη να κατεβάσουν κόσμο στο δρόμο σε συντονισμό μεταξύ τους, παρέχοντας προμήθειες προϊόντων, ιατρική βοήθεια και διατηρώντας ένα ουδέτερο πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ των αγωνιζόμενων.

Και τα δύο κινήματα ήταν επίσης ενεργά στη δημιουργία τοπικών επιτροπών στις γειτονιές ενάντια στη βία των κακοποιών και στις ληστείες, όταν η κυβέρνηση αποφάσισε να απελευθερώσει εγκληματίες από τις φυλακές, για να διαδώσει το χάος. Ο ακτιβισμός των αναρχικών σε αυτές τις επιτροπές δεν εστιάστηκε στην εξάπλωση της αναρχικής ιδεολογίας αλλά στην επίδειξη του πρακτικού οφέλους για τους ανθρώπους από την αυτοδιαχείριση, την προώθηση της έλλειψης ηγεσίας και τη οριζόντια δικτύωση.

Οι επιτροπές αυτές ήταν ένα από τα οφέλη της επανάστασης. Ωθούμενοι από την κατάσταση, οι άνθρωποι με φυσικό τρόπο άρχισαν να αυτοοργανώνονται, να ενεργούν με τρόπο αναρχικό, χωρίς να έχουν ανάγκη από κάποιο θεωρητικό υπόβαθρο, και να ανακαλύπτουν τις δικές τους δυνατότητες συναπόφασης και αυτονομίας έξω από οποιαδήποτε οργανωμένη δομή. Κατά τη διάρκεια των πρώτων μηνών της επανάστασης, επιτροπές συστάθηκαν σε όλα τα μέρη της Αιγύπτου, ιδρύθηκαν πάνω από 3.000 ανεξάρτητες συνδικαλιστικές οργανώσεις και γεννήθηκαν αμέτρητες συλλογικότητες αφιερωμένες σε πολλά ζητήματα, όπως στη σεξουαλική παρενόχληση, τον φεμινισμό, τον αθεϊσμό, την προστασία των αγροτικών εκτάσεων.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι οι ισλαμιστές δεν συμμετείχαν καθόλου τις τρεις πρώτες ημέρες της επανάστασης και οι περισσότερες από τις συγκρούσεις με τις αρχές προήλθαν από αριστερούς, τη νεολαία, τους πολίτες από τις φτωχογειτονιές και τους Ultras οπαδούς του ποδοσφαίρου. Όλα τα επίσημα κόμματα της αντιπολίτευσης προσχώρησαν στην επανάσταση σχεδόν μία εβδομάδα αργότερα,

εξωθούμενα κατά κάποιον τρόπο σε αυτό από φόβο μήπως χάσουν την κρίσιμη πολιτική στιγμή. Οι Ultras, κυρίως οι ριζοσπάστες φίλαθλοι Ahlawy από το Al-Ahly Club και οι Λευκοί Ιππότες από το Zamelek Club, ήταν ένας άλλος παράγοντας-κλειδί κατά τη διάρκεια των πρώτων ημερών της επανάστασης, για τους οποίους, όπως λένε, η επανάσταση ξεκίνησε το 2007 με τις εβδομαδιαίες συγκρούσεις τους με τις δυνάμεις ασφαλείας. Όλες αυτές οι διαφορετικές ομάδες, που αποτελούνταν κατά βάση από τη νεολαία της μεσαίας τάξης, ήταν κατά κύριο λόγο απολιτίκ, μοιράζονταν όμως το μίσος τους για την αστυνομία και την απόρριψη των κρατικών θεσμών και των πολιτικών κομμάτων. Παρόλα αυτά, στο συντονισμό τους συνέδραμαν πολιτικοποιημένοι φοιτητές και εργαζόμενοι, πολλοί από τους οποίους αυτοπροσδιορίζονται ως αναρχικοί. Παρά τη μακροχρόνια αμοιβαία εχθρότητα τα δύο κινήματα, δηλαδή το Κίνημα της 6ης Απριλίου και η φοιτητική οργάνωση των Επαναστατών Σοσιαλιστών, ενώθηκαν κατά τις διαμαρτυρίες του Ιανουαρίου του 2011, γεγονός που αποδείχθηκε ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της επανάστασης λόγω της εμπειρίας τους σε πολύ πειθαρχημένες οδομαχίες. Ήταν τα δύο αυτά κινήματα που έσπασαν τα κορδόνια της αστυνομίας την πρώτη ημέρα της επανάστασης, επιτρέποντας στον λαό να εισέλθει στην πλατεία Ταχρίρ, ήταν επίσης τα δύο αυτά κινήματα που ανέλαβαν το βάρος της μάχης της Camel. Απέκτησαν δε μια μεγάλη εκτίμηση μεταξύ των ειρηνικών διαδηλωτών, κυρίως λόγω του ότι δεν επιτέθηκαν πρώτοι, αποφεύγοντας τη βία, όποτε αυτό ήταν δυνατό, και με κίνδυνο της ζωής τους, χωρίς να αναζητούν μελλοντικά πολιτικά οφέλη.

Μετά την παραίτηση του Μουμπάρακ, το Ανώτατο Συμβούλιο των Αιγυπτιακών Ενόπλων Δυνάμεων επιφορτίστηκε με την ηγεσία της χώρας, διέλυσε το Κοινοβούλιο και δήλωσε ότι θα κρατήσει την εξουσία για έξι μήνες, μέχρις ότου μπορέσουν να πραγματοποιηθούν οι εκλογές. Η Μουσουλμανική Αδελφότητα και οι σαλαφιστές συμμάχησαν με το Συμβούλιο και στάθηκαν ενάντια σε κάθε αντιπολιτευτική άμεση δράση. Η Μουσουλμανική Αδελφότητα, αναμένοντας να καταλάβει την εξουσία, έπρεπε άλλωστε να συμβιβαστεί με τη στρατιωτική χούντα, επειδή η κατάληψη της κρατικής εξουσίας δίχως την υποστήριξη ενός τόσο ισχυρού θεσμικού πόλου, όπως ο Αιγυπτιακός στρατός, φαινόταν ακατόρθωτη. Αλλά και τα περισσότερα από τα υπόλοιπά κόμματα της αντιπολίτευσης επικεντρώθηκαν μόνο στις εκλογές, με στόχο περισσότερο τις μεταρρυθμίσεις παρά τη συνέχιση της επανάστασης. Η πλειοψηφία της κοινωνίας είδε το στρατό ως το καλύτερο ουδέτερο παράγοντα, για να φέρει πίσω τη δημόσια τάξη και να αντιμετωπίσει την οικονομική αποσταθεροποίηση.

Για άλλη μία φορά μόνο η ριζοσπαστική αριστερά, οι αναρχικοί και οι Ultras ήταν σταθεροί στη συνέχιση του αγώνα, αποκαλώντας τους Ισλαμιστές αντεπαναστάτες και το Συμβούλιο ως άλλο ένα καταπιεστικό καθεστώς, του οποίου οι δυνάμεις είχαν προηγουμένως δείρει και σκοτώσει διαδηλωτές. Οι Επαναστάτες Σοσιαλιστές ζήτησαν τη διάλυση του Στρατιωτικού Συμβουλίου και την παραπομπή σε δίκη πρώην μελών του καθεστώτος Μουμπάρακ. Αντιτέθηκαν περαιτέρω στο νομοθετικό διάταγμα του Στρατιωτικού Συμβουλίου για την απαγόρευση των απεργιών και των διαδηλώσεων. Λίγο μετά την πρώτη περίοδο της επανάστασης οι Επαναστάτες Σοσιαλιστές ίδρυσαν το Εργατικό Δημοκρατικό Κόμμα, έναν συνασπισμό με “τους εργαζόμενους »

ως κύριους πρωταγωνιστές και ηγέτες ενωμένους μεταξύ τους με μια σειρά από διανοητές", το οποίο υποστηρίζεται από την Ομοσπονδία των Αιγυπτιακών Συνδικάτων, που δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο του 2011 από τη συνάντηση των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της κατοχής της πλατείας Tahrir ως απάντηση στην Αιγυπτιακή Ομοσπονδία Συνδικάτων που ελέγχεται από το κράτος. Μέχρι τώρα το κόμμα αυτό δεν έχει αναγνωριστεί, αφού η νομοθεσία απαγορεύει αυστηρά κάθε ταξικό κόμμα. Οι κύριοι στόχοι του κόμματος αυτού είναι η επανεθνικοποίηση της βιομηχανίας, αλλά με στελέχη που θα διορίζονται από τους εργαζόμενους, χωρίς διακρίσεις όσον αφορά τη θρησκεία και το φύλο, και η αλλαγή της εξωτερικής πολιτικής της Αιγύπτου ειδικά ως προς τις σχέσεις με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Ωστόσο, παρά τα επαναστατικά συνθήματα, το κόμμα αυτό επισήμως ισχυρίζεται ότι, λόγω της έλλειψης πολιτικής εμπειρίας μεταξύ των εργαζόμενων και την υπανάπτυξη του εργατικού κινήματος, η επανάσταση μέχρι τώρα δεν είναι εφικτή.

Τον Μάιο του 2011 το Ελευθεριακό Σοσιαλιστικό Κίνημα εξέδωσε την πρώτη επίσημη αναρχική διακήρυξη, καλώντας σε διοικητική αποκέντρωση χωρίς κυβερνήτες με πυρήνες τις τοπικές γειτονιές και τα συμβούλια περιοχής με εκλεγμένους ανακλητούς αντιπροσώπους, την μετατροπή όλων των εταιρειών παροχής υπηρεσιών και εργοστασίων παραγωγής σε συνεταιρισμούς, τον συνδικαλιστικό πλουραλισμό, την κατάσχεση των χρημάτων από παράνομες δραστηριότητες και την αναδιανομή τους μεταξύ των συνεταιρισμών, ένα σύνταγμα που θα εγγυάται όλες τις μορφές της ανθρώπινης ελευθερίας, η δημιουργία κοινοβουλευτικής δημοκρατίας με αποκεντρωμένο μόνιμο λαϊκό έλεγχο, η δημιουργία μίας σοσιαλιστικής κοινωνίας χωρίς τάξεις που θα εξαρτάται από τη βούληση των συνεταιρισμών και των τοπικών επιτροπών χωρίς μια κεντρική αρχή. Στο λυκαυγές του 2012 κατά τις συγκρούσεις μεταξύ των νέων και των κοσμικών σαλαφιστών, οι ακτιβιστές του Ελευθεριακού Σοσιαλιστικού Κινήματος μαζί με τους Επαναστάτες Σοσιαλιστές αντιμετωπίζουν σκληρή επίθεση από τους Ισλαμιστές και ο Abdel Kawy των δεύτερων καθώς και δύο ακτιβιστές συλλαμβάνονται προσωρινά και κατηγορούνται για υποκίνηση σε βία και για δράση κατά του καθεστώτος. Η κίνηση όμως εξαπλώνεται και τον Οκτώβριο του 2011 λαμβάνει χώρα το πρώτο συνέδριο του Ελευθεριακού Σοσιαλιστικού Κινήματος στο Κάιρο, ώστε να γίνει μια συνάντηση γνωριμίας μεταξύ των διάφορων ελευθεριακών/αναρχικών σοσιαλιστικών ομάδων και ακτιβιστών της Αιγύπτου.

Οι αναρχικοί ακτιβιστές με μεγαλύτερη εξεγερτική διάθεση έκαναν προσπάθειες να πολιτικοποιήσουν τη νεολαία, οργανώνοντας κάθε εβδομάδα διαδηλώσεις κατά του Στρατιωτικού Συμβουλίου. Οι νέοι, απογοητευμένοι από τα αποτελέσματα της επανάστασης, για την οποία πολέμησαν στην πρώτη γραμμή, μισώντας τους ισλαμιστές και τη σύνδεσή τους με το στρατό, μην έχοντας εμπιστοσύνη σε κοσμικά και αριστερά κόμματα, που στοχεύουν μόνο στο να πάρουν έδρες στο Κοινοβούλιο και δεν παρείχαν καμία υποστήριξη όταν πέθαιναν στην οδό Μαχμούντ Mhmad τον Νοέμβριο του 2011, ανακάλυψαν ότι ο αναρχισμός και οι ιδέες της άμεσης δράσης είναι πολύ πιο ελκυστικές. Τέλος, οι νέοι αυτοί καθώς και τα μαζικά κινήματα γυναικών, που δέχονταν τη βιαιότητα του στρατού, ο οποίος και επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τους σαλαφιστές, έπαιξαν ζωτικό ρόλο για την αντιμετώπιση του καθεστώτος του SCAF.

Ένα σημείο καμπής στην ανάπτυξη του αναρχικού κινήματος ήταν η εκλογή του Muhamad Morsi τον Ιούνιο του 2012. Η εκλογή του δεν ήταν έκπληξη. Η Μουσουλμανική Αδελφότητα ως ο μεγαλύτερος συνασπισμός της αντιπολίτευσης, τονίζοντας από χρόνια τις παραδοσιακές αξίες και τα κοινωνικά θέματα, ήταν η πρώτη που θα επιλεγόταν, και ίσως η νίκη τους φαινόταν στον μέσο πολίτη αναγκαία για την πραγματοποίηση της ισλαμιστικής απειλής. Αλλά και ο κύριος αντίπαλός του, ο Ahmed Shafik, ένας υψηλόβαθμος αξιωματικός του στρατού συνδεόμενος με το καθεστώς Μουμπάρακ, δεν θα μπορούσε να γίνει αποδεκτός από την πλειοψηφία της κοινωνίας και έτσι άφησε τους ανθρώπους χωρίς καμία εναλλακτική επιλογή. Αυτός ήταν ίσως ο λόγος για τον οποίο οι Επαναστάτες Σοσιαλιστές αποφάσισαν να υποστηρίξουν τον Morsi, αν και είναι πιθανό ότι οδηγήθηκαν σε αυτή τους την επιλογή από τη δυσπιστία τους στην ικανότητα των εργαζομένων για την αυτοδιαχείριση καθώς και την ανάγκη τους για "πεφωτισμένους" ηγέτες, αντί να μποϋκοτάρουν τις εκλογές και να εργαστούν έξω από τις επίσημες δομές.

Ο Morsi πέτυχε να αποκτήσει ανεξέλεγκτη ισχύ, να μην τηρήσει τις υποσχέσεις του απέναντι στην κοινωνία, να λάβει δάνεια από το ΔΝΤ, να προσδέσει την Αίγυπτο στην Παγκόσμια Τράπεζα, να μην αλλάξει την εξωτερική πολιτική της Αιγύπτου, που εξακολουθεί να εξαρτάται από τις ΗΠΑ, αποπειράθηκε να επιβάλει τα μέλη της Αδελφότητας στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και, πάνω από όλα, εισήγαγε νόμους για τη συρρίκνωση της ελευθερίας του λόγου σε θρησκευτικά ζητήματα. Αυτό ενοποίησε εναντίον του τα κόμματα της αντιπολίτευσης, που συνασπίστηκαν στο Εθνικό Μέτωπο Σωτηρίας. Το Μέτωπο αποτελείται από πολλά κοσμικά και αριστερά κόμματα με επικεφαλής τον φιλελεύθερο Μοχάμεντ Ελ Μπαραντέι, τον Αμρ Μούσα της μετα-Μουμπάρακ εποχής και τον Νασεριστή Hamdeen Sabahi. Αυτή ήταν και η στιγμή που οι αναρχικοί άρχισαν ανοιχτά να συγκρίνουν τη Μουσουλμανική Αδελφότητα και τους Ισλαμιστές με τον φασισμό, να συγκρούονται με παραστρατιωτικές οργανώσεις των σαλαφιστών και να επιτίθενται στα κέντρα της Μουσουλμανικής

Αδελφότητας, ένα από τα οποία στην Αλεξάνδρεια μάλιστα κάηκε ολοσχερώς. Εντούτοις, όπως και πριν, έτσι και κατά τη διάρκεια της νέας περιόδου των αναταραχών οι αναρχικοί λειτουργούν μόνο ως αμυντική εμπροσθοφυλακή κατά τις διαδηλώσεις των πολιτών.

Η αλλαγή της τακτικής των αναρχικών έλαβε χώρα κατά τις διαδηλώσεις του Δεκεμβρίου του 2012 ενάντια στην πρόταση του Morsi για την αναθεώρηση του Συντάγματος, οπότε και η καθιστική διαμαρτυρία μπροστά από το Παλάτι δέχθηκε τη βάρβαρη επίθεση της αστυνομίας. Οι ειρηνικές διαμαρτυρίες αναγνωρίστηκαν ως ανεπαρκής αντιπαράθεση με τη βία του κρατικού μηχανισμού και μια μεγάλη εκστρατεία στο Διαδίκτυο ξεκίνησε, καλώντας στον σχηματισμό των ομάδων του Μαύρου Μπλοκ σε όλες τις πόλεις. Η 25η Ιανουαρίου του 2013, δεύτερη επέτειος από την επανάσταση, κηρύχθηκε ως ημέρα τελικής αναμέτρησης με την Μουσουλμανική Αδελφότητα. Σε ανακοίνωσή του, το Black Bloc διαβεβαίωσε ότι δεν σκοπεύει να καταστρέψει δημόσια περιουσία, δεν στοχεύει να πολεμήσει ενάντια στην αστυνομία και στον στρατό και κάλεσε τους τελευταίους να μην εμπλακούν στη σύγκρουση με τους Ισλαμιστές. Μια άλλη αλλαγή στην τακτική των αναρχικών ήταν το ότι έπαψαν να εστιάζουν μόνο στην πλατεία Tahrir, έναν τόπο περισσότερο συμβολικό παρά στρατηγικό, αλλά άρχισαν να καταλαμβάνουν κεντρικές αρτηρίες πόλεων, τα κεντρικά γραφεία της Αδελφότητας, κτήρια των κρατικών θεσμών και να παραλύουν το σύστημα.

Οι δράσεις του Black Bloc υποστηρίζονται, ως επί το πλείστον, από πολύ νέους στην ηλικία, μεταξύ 16-18 ετών. Οι συγκρούσεις και το χάος, που ακολουθεί, έχουν πολύ σημαντικές παρενέργειες, οι οποίες πλήττουν κυρίως γυναίκες, που κακοποιούνται σεξουαλικά και βιάζονται από μερίδα του όχλου υπό την κάλυψη του χάους. Οι γυναίκες ακτιβίστριες της Επιχείρησης ενάντια στη Σεξουαλική Παρενόχληση μαζί με τους άνδρες, που δημιούργησαν την πλατεία Tahrir, έχουν δημιουργήσει πολιτοφυλακές και σύστημα επικοινωνίας για την πληροφόρηση σχετικά με πράξεις κακοποίησης. Τα περισσότερα από τα κόμματα της αντιπολίτευσης κρατούν ουδέτερη στάση σε αναμονή για την εξέλιξη της κατάστασης. Η Μουσουλμανική Αδελφότητα προσπαθεί να δημιουργήσει μια θεωρία συνωμοσίας και κατηγορεί το Black Bloc ότι πληρώνεται ή από τον Ελ Μπαραντέι ή από το Ισραήλ ή και από τους δύο. Αρκετοί ακτιβιστές έχουν κυνηγηθεί από την Ασφάλεια και έχουν συλληφθεί. Η τζιχαντιστική οργάνωση Jama'a al-Islamiya, πρώην τρομοκρατική οργάνωση, η οποία αναγνωρίζεται πλέον ως πολιτικό κόμμα, ζήτησε τη σταύρωση των μελών του Black Bloc και την κοπή των χεριών και των ποδιών τους. Άλλες φωνές επικρίνουν το Black Bloc ότι μετατρέπει την επανάστασή του σε βίαιη αντιπαράθεση, δίνοντας αφορμή στον στρατό και στην αστυνομία, για να επιτεθούν σε διαδηλωτές.

Είναι δύσκολο να προβλεφθεί ποια θα είναι η έκβαση του αγώνα. Κρίσιμο σημείο φαίνεται ότι είναι η πολύ προσεκτική στάθμιση μεταξύ βίαιων και μη-βίαιων πρακτικών, που θα πρέπει να εφαρμόζονται παράλληλα. Λίγες μέρες πριν (σ.μ. πριν τη δημοσίευση του περιοδικού) ακτιβιστές του Black Bloc διαδήλωσαν από κοινού με τις γυναίκες της Επιχείρησης ενάντια στη Σεξουαλική Παρενόχληση και τις πολιτοφυλακές της πλατείας Tahrir. Οι αναρχο-κομμουνιστές επανέλαβαν την έκκλησή τους για αποκεντρωμένη εξουσία των εκπροσώπων και για επείγουσα καμπάνια στις τοπικές επιτροπές, στους εργαζόμενους και στους χωρικούς. Βάζουν επίσης το ερώτημα πώς να ελκύσουν τον μέσο αστυνομικό και στρατιώτη στους σκοπούς της επανάστασης. Το παράδειγμα θα μπορούσε να είναι και πάλι οι εργαζόμενοι του εργοστασίου Mahalla, που κήρυξε το Δεκέμβριο αυτονομία από το κράτος. Μέχρι στιγμής βέβαια μόνο ως προειδοποίηση, αλλά άρχισε να χτίζει μία διοικητική δομή έτοιμη να αντικαταστήσει αυτή του κράτους.

Ένα μήνυμα όμως είναι σαφές. Οι ευκαιριακές τακτικές των επίσημων κομμάτων της αντιπολίτευσης απορρίπτονται από την κοινωνία, όπως επίσης και οι στόχοι τους για

μικρές μεταρρυθμίσεις. Τέλος, η προσωρινή συνεργασία των ηγετών του Εθνικού Μετώπου Σωτηρίας στοχεύει μόνο στο να αποκτήσει τη δύναμη στο Κοινοβούλιο και να διατηρήσει το φιλελεύθερο οικονομικό σύστημα, επιδιώκοντας να αναλάβει την επιρροή πάνω στους πολίτες από το προηγούμενο καθεστώς, την περαιτέρω συγκέντρωση της διοίκησης και να καταστήσει την Αίγυπτο ηγέτιδα στη Μέση Ανατολή. Το status quo δεν θα επηρεαστεί. Το τελείωμα του Morsi θα μπορούσε να είναι απλώς άλλο ένα στάδιο της συνεχιζόμενης επανάστασης. Το αναρχικό κίνημα στην Αίγυπτο προέκυψε ως σημαντική πολιτική δύναμη με εμφανή αναζήτηση για βαθιά κοινωνική αλλαγή.

Η ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ «ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ»

Γιώργος Ν. Οικονόμου
Δρ Φιλοσοφίας

Τελευταίως πυκνώνουν οι επιθέσεις κατά του νοήματος του Πολυτεχνείου 1973. Μία από αυτές είναι η προσπάθεια απαξίωσης που στηρίζεται στη μεταπολιτευτική δημόσια εικόνα ορισμένων ατόμων, γνωστών από την εποχή εκείνη, που ταυτίζονται συλλήβδην με τη λεγόμενη «γενιά του Πολυτεχνείου».[1] Βεβαίως στη Μεταπολίτευση ο βίος και οι απόψεις ορισμένων ατόμων από αυτούς που συμμετείχαν στο Αντιδικτατορικό Φοιτητικό Κίνημα και στην κατάληψη του Πολυτεχνείου» ουδεμία σχέση έχουν με τις αντιλήψεις και το πνεύμα της εξέγερσης· αντιθέτως αποτελούν αναίρεση των αντιλήψεων αυτών και απεμπόληση των στόχων του Πολυτεχνείου. Τα ελάχιστα αυτά άτομα, ακολουθώντας πλέον την προσωπική τους καριέρα, εκμεταλλεύθηκαν το γεγονός της συμμετοχής τους και το εμπορεύθηκαν προς ίδιον όφελος.[2] Από την άλλη, υπήρξαν οι χιλιάδες που συμμετείχαν στην κατάληψη και στην εξέγερση και δεν ακολούθησαν τον δρόμο της συναλλαγής και της εξουσίας.

Αυτή η υποστασιοποίηση της «γενιάς του Πολυτεχνείου», η οποία καθιερώθηκε από τον μέγα δημαγωγό και κατασκευαστή όρων Ανδρέα Παπανδρέου, είναι αδόκιμη τόσο από πολιτική όσο και από κοινωνιολογική άποψη. Η κοινωνιολογία, η πολιτική θεωρία ή φιλοσοφία, η πολιτειολογία και άλλοι κλάδοι στις αναλύσεις τους για τη δημιουργία πολιτικών γεγονότων δεν χρησιμοποιούν τόσο τον όρο «γενιά» για να υποδηλώσουν πολιτικά υποκείμενα, αλλά όρους όπως «τάξεις», «κοινωνικά στρώματα», «μάζες», «πλήθος», «λαός», «κόμματα». Τα πολιτικά γεγονότα δεν συμβαίνουν από γενιές, αλλά από κοινωνικά ή πολιτικά σύνολα που εμφορούνται από ιδέες και προτάγματα και εκφράζονται από κοινωνικές και πολιτικές κινητοποιήσεις, οι οποίες ούτε μόνο από μία γενιά γίνονται, ούτε από όλη τη γενιά συλλήβδην – ακόμη και αν με το όρο «γενιά» υπονοούνται περισσότερες ηλικιακές γενιές. Στο Πολυτεχνείο συμμετείχαν πολλές ηλικίες κυρίως από 17 έως 27 ετών, φυσικά και άλλες σε μικρότερο βαθμό. Όσον αφορά στον αριθμό των συμμετεχόντων εντός του χώρου του Πολυτεχνείου, ο αριθμός δεν υπερέβαινε τους 4.000-5.000. Ο αριθμός αυτός αναλογικώς είναι πολύ μικρός, ακόμη και αν περιορισθούμε στο σύνολο των φοιτητών που την εποχή εκείνη ανέρχονταν σε 70.000, διότι οι «συνομήλικοι» της εποχής ήταν πολύ περισσότεροι.

Συγχύσεις υπάρχουν επίσης και στους λεγόμενους κινηματικούς χώρους που έχουν αποδεχθεί την κατασκευή της «γενιάς του Πολυτεχνείου». Κάποιοι μιλάνε λ.χ. για «κάστα πολιτικών της γενιάς του Πολυτεχνείου». Ο όρος «κάστα» είναι επίσης αδόκιμος, διότι αυτοί από τους συμμετέχοντες που ενεπλάκησαν στη μεταπολιτευτική πολιτική ζωή δεν ανήκαν σε ένα ενιαίο σχήμα, σε μία οργάνωση, ομάδα ή κόμμα με κοινά ιδεολογικά χαρακτηριστικά ή συμφέροντα (που θα δικαιολογούσε έστω και καταχρηστικώς τον όρο κάστα), αλλά ήταν διάσπαρτοι σε όλα σχεδόν τα κοινοβουλευτικά κόμματα, στις αριστερίστικες οργανώσεις, καθώς και ανεξάρτητοι, ακομμάτιστοι, ανένταχτοι ή αναρχικοί. Άλλωστε αυτοί δεν κληρονόμησαν κάποιου είδους προνόμια ούτε εμπόδισαν άλλους να τα αποκτήσουν ούτε επέβαλαν δια της βίας κάποιο κοινωνικό ή πολιτικό «ρατσισμό», θεωρώντας δηλαδή κάποιες άλλες «κάστες» ανώτερες ή κατώτερες – αυτά είναι τα χαρακτηριστικά της κάστας. Ο όρος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για ορισμένες κατηγορίες υπαλλήλων και επαγγελμάτων, όπως η «κάστα» των βουλευτών, των υπαλλήλων της βουλής (με το αυτοδιοίκητο καθεστώς), η «κάστα» των δικαστικών, των στρατιωτικών, η κάστα των υπαλλήλων των ΔΕΚΟ, των υπαλλήλων της ΕΥΠ, των μητροπολιτών (με το αυτοδιοίκητο καθεστώς και το αφορολόγητο). Οι κατηγορίες αυτές είχαν και έχουν προνόμια, κατοχυρωμένα από τον νόμο, την εκάστοτε εξουσία και όλα τα κόμματα – προνόμια που δεν τα έχουν άλλοι εργαζόμενοι, τουλάχιστον μέχρι το 2012.

Άλλοι επίσης θεωρούν πως «ένα κομμάτι της γενιάς του Πολυτεχνείου και της μεταπολίτευσης έχει στα χέρια του την εξουσία εδώ και τρεις δεκαετίες». Φυσικά αυτό δεν συμβαίνει. Όσοι από τους συμμετέχοντες στο Πολυτεχνείο ασχολήθηκαν με τα πολιτικά δεν έχουν στα χέρια τους την εξουσία. Απλώς συμμετείχαν στην εξουσία, όπως και οι υπόλοιποι των άλλων «γενιών», και προφανώς οι δεύτεροι ήταν και περισσότεροι. Η πολιτική εξουσία από το 1974 ανήκε στα κόμματα του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ τα οποία δεν τα ίδρυσαν οι συμμετέχοντες στην κατάληψη. Τα κόμματα αυτά είχαν αρχηγούς-πρωθυπουργούς τον Κ. Καραμανλή Α΄, τον Α. Παπανδρέου, τον Κ. Μητσοτάκη, τον Κ. Σημίτη, τον Κ. Καραμανλή Β΄, τον Γ. Α. Παπανδρέου και τον Α. Σαμαρά. Όλοι αυτοί προφανώς ουδεμία σχέση είχαν με το Πολυτεχνείο 1973. Αυτοί που θα μπορούσαν να ενταχθούν ηλικιακώς στη λεγόμενη «γενιά του Πολυτεχνείου» είναι οι τρεις τελευταίοι, μαζί με την Ντόρα Μητσοτάκη-Μπακογιάννη. Όμως αυτοί ούτε συμμετείχαν στην κατάληψη και την εξέγερση ούτε είχαν ή έχουν κάποια πολιτική σχέση με τον χαρακτήρα και τους στόχους του Πολυτεχνείου. Στην ίδια κατηγορία ανήκει λ.χ. και ο πρώην ισχυρός στρατηγός αρχηγός του ΓΕΣ (2009-2011) εθνικιστής Φραγκούλης Φράγκος και υπουργός στην κυβέρνηση Π. Πικραμμένου (2012). Γεννημένος το 1951, ήταν το 1973 ανθυπολοχαγός

του ελληνικού στρατού και ίσως ένας από αυτούς που θα ήταν ευνοϊκός στην αιματηρή καταστολή της εξέγερσης – διαφορετικά θα είχε κάποια αντίδραση ή δήλωση έστω και μετά τη Μεταπολίτευση. Ηλικιακώς ανήκει στη «γενιά του Πολυτεχνείου», όπως και χιλιάδες άλλοι της αντίθετης πλευράς ή της σιωπηρής και παθητικής πλειοψηφίας. Όπως και ο ακροδεξιός εθνικιστής και ρατσιστής μητροπολίτης Πειραιώς Σεραφείμ Μεντζελόπουλος που βρίσκεται στους αντίποδες του Πολυτεχνείου. Γεννημένος το 1956, έχει την ηλικία του Διομήδη Κομνηνού, του μαθητή που ήταν από τους πρώτους δολοφονηθέντες της εξέγερσης.

Η αλήθεια είναι πως την πολιτική εξουσία είχαν και έχουν στα χέρια τους από το 1974 τα δύο τα κόμματα, η οικονομική ολιγαρχία και τα ΜΜΕ. Και όπως συμβαίνει από πάντα και για όλα τα κράτη, στην εξουσία συμμετείχαν και συμμετέχουν άτομα από όλες τις γενιές – κάποια άτομα και όχι συλλήβδην όλη η γενιά. Περαιτέρω η εξουσία εν Ελλάδι ασκείται σε βασικούς τομείς επί τρεις δεκαετίες από τα όργανα της Ε.Ε. – διότι αυτός είναι ο βασικός νόμιμος κανόνας της ένταξης, τον οποίο κάθε χώρα-μέλος εν πλήρει γνώσει υπέγραψε. Επίσης, σημαντικό μέρος της εξουσίας ασκείται από τη δικαστική εξουσία, ο τρίτος τομέας της ρητής εξουσίας μετά την κυβερνητική και τη νομοθετική. Η δικαστική εξουσία είναι βασικός στυλοβάτης του κοινωνικού-οικονομικού-πολιτικού συστήματος και ενεργεί ως φύλακάς του. Επί πλέον, υπάρχει και η κυρίως ειπείν εκτελεστική εξουσία, η οποία ορίζεται από την κυβερνητική και νομοθετική εξουσία. Αυτή έχει ως όργανα τις ποικίλες γραφειοκρατικές υπηρεσίες και εταιρείες, τις εφορίες, τις πολεοδομίες, τα δασαρχεία, τις ΔΕΚΟ, το λιμενικό, την πυροσβεστική, την αστυνομία, τα ΜΑΤ, την ΚΥΠ/ΕΥΠ, που έχουν επανδρωθεί με πελατειακά κομματικά κριτήρια με ψηφοφόρους και οπαδούς των δύο κομμάτων εξουσίας. Όμως το βασικό στήριγμα της εξουσίας είναι ο Στρατός, ο οποίος είναι κράτος εν κράτει με το πολυπληθές προσωπικό, τα μεγάλα προνόμια και το σκανδαλώδες καθεστώς της οικονομικής του ενίσχυσης από τον προϋπολογισμό. Η χρεοκοπημένη Ελλάς στους στρατιωτικούς εξοπλισμούς καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην Ευρώπη και την πέμπτη στον κόσμο![3] Στις εξουσίες αυτές θα πρέπει να προστεθεί και η άτυπη εξουσία της Εκκλησίας, η οποία, εκτός του ιδεολογικού ρόλου και του προασπιστή κάθε συντηρητικού, μεταφυσικού, βυζαντινού και αντιδημοκρατικού δόγματος, αποτελεί στήριγμα της κυρίαρχης εξουσίας, συνιστώντας κράτος εν κράτει με αδιαφάνεια στη διαχείριση της μεγάλης περιουσίας της, με σκανδαλώδες καθεστώς αφορολόγητου, με ιερείς και μητροπολίτες μισθοδοτούμενους από το κράτος.

Αυτό είναι συνοπτικώς το πλέγμα της εξουσίας στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης. Κάτι παρόμοιο υπήρχε και πριν από τη δικτατορία, που δεν υπήρχε «γενιά του Πολυτεχνείου», και κάποια παραλλαγή θα υπάρχει στο μέλλον, που δεν θα υπάρχει η «γενιά του Πολυτεχνείου». Το πλέγμα αυτό αποτελείται από δομές και ανεξέλεγκτους μηχανισμούς και λειτουργεί χάρη σε αυτούς – τα άτομα απλώς εξυπηρετούν τη λειτουργία του. Το πλέγμα αυτό εξουσίας ευθύνεται για τα μακροχρόνια δομικά προβλήματα της οικονομίας και της κοινωνίας, για την ανυπαρξία πολιτισμού, για τις χρόνιες πολιτισμικές παθογένειες, για το τεράστιο δημοσιονομικό έλλειμμα και το υπέρογκο χρέος. Άλλωστε, το πελατειακό σύστημα, η διαφθορά, ο κομματισμός, ο συντεχνιασμός, η ευνοιοκρατία, ο νεποτισμός, η οικογενειοκρατία και όλα τα δομικά προβλήματα του νεοελληνικού συστήματος που οδήγησαν στη χρεοκοπία, δεν ξεκίνησαν το 1974, αλλά έχουν τη βάση τους στο μετεμφυλιακό καθεστώς της Δεξιάς και των ανακτόρων και συνεχίσθηκαν με άλλη μορφή στη Μεταπολίτευση.

Εξάλλου, το ίδιο πλέγμα εξουσίας ευθύνεται και για τις παρακμιακές και καταστροφικές στιγμές στο παρελθόν: χρεοκοπία 1893, Διχασμός 1916, Μικρασιατική καταστροφή 1922, χρεοκοπία 1932, δικτατορία Ι. Μεταξά 1936-1940, εμφύλιος 1944-45 και 1946-49, βασιλικό πραξικόπημα 1965, δικτατορία 1967-74, κυπριακό πρόβλημα από το 1960, σφαγή του Πολυτεχνείου το 1973, ανατροπή Μακαρίου και διχοτόμηση της Κύπρου το 1974. Όλα αυτά τα συνεχή βίαια γεγονότα είχαν όχι μόνο υλικές και πολιτικές καταστρεπτικές συνέπειες, αλλά επέφεραν και την αποσάθρωση των πολιτισμικών, ηθικών και κοινωνικών αξιών· συνετέλεσαν στη διάλυση του κοινωνικού ιστού. Επέτρεψαν »

την εξοικείωση μεγάλου μέρους της κοινωνίας με τη βία, τον φόβο, την ανασφάλεια, την παθητικότητα, την αναλγησία, τον ατομικισμό.

Η εξουσία, λοιπόν, ανήκε στα δύο κόμματα, στην οικονομική ολιγαρχία, στη δικαστική εξουσία, στα ΜΜΕ και στους κρατικούς μηχανισμούς. Το πλέγμα αυτό εξουσίας έλαβε τις κρίσιμες αποφάσεις, θέσπισε τους νόμους του συστήματος, καθόρισε την οικονομική πολιτική και χειρίσθηκε τα χρήματα των φορολογουμένων. Αυτό ευθύνεται για την παρακμή και τη χρεοκοπία – οι ευθύνες του είναι και ποινικές. Φυσικά μερίδιο πολιτικής ευθύνης έχει και το τμήμα εκείνο της νεοελληνικής κοινωνίας (85%) που ανεχόταν, υπέθαλπε και ψήφιζε αυτό το πλέγμα εξουσίας καθ' όλη τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης. Οι ευθύνες της κοινωνίας διαπιστώνονται αμέσως μετά το τέλος της δικτατορίας, όταν στις πρώτες εκλογές του 1974 έδωσε στον Κ. Καραμανλή το απίστευτο ποσοστό του 54,5%, όπως ήδη ανέφερα. Ούτε στάθηκε ικανή να επιβάλει την αποχουντοποίηση του κρατικού μηχανισμού και την τιμωρία των χιλιάδων συνεργασθέντων με τη δικτατορία. Η κοινωνία δηλαδή παραδόθηκε σχεδόν αμαχητί στη ΝΔ του Κ. Καραμανλή και από το 1981 στο ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου – ακολουθώντας δηλαδή αντίθετο δρόμο από αυτόν του Πολυτεχνείου. Παραδόθηκε επίσης από τη δεκαετία του 1990 στον εθνικισμό (Μακεδονικό, Α. Σαμαράς, Δίκτυο 21) και στον θρησκευτικό φανατισμό (Χριστόδουλος, Άνθιμος), αφού ήδη είχε γίνει έρμαιο στις σημασίες της αστικής ιδεολογίας και του καπιταλιστικού τρόπου ζωής (κατανάλωση, τηλεθέαση, καριέρα, ατομικισμός, εύκολος πλουτισμός, διασκέδαση, λάιφ-στάιλ κ.ο.κ.).

Η χρήση λοιπόν του όρου «γενιά του Πολυτεχνείου» με τον τρόπο που γίνεται είναι άστοχη.[4] Επίσης η απόδοση των ευθυνών για τη σημερινή κατάσταση σε αυτήν τη «γενιά», δηλώνει την εμπάθεια είτε την ανικανότητα κατανόησης που χαρακτηρίζει ορισμένους διανοούμενους, πολιτικούς και δημοσιογράφους. Οι διαστρεβλώσεις και συγκαλύψεις στα ιστορικά και πραγματικά γεγονότα με τον επιπόλαιο και επιφανειακό τρόπο που γίνονται είναι καθαρό νεοελληνικό φαινόμενο. Πέραν του ότι δεν ανταποκρίνεται στην ιστορική και πολιτική πραγματικότητα, δεν δηλώνει ιστορική και πολιτική συνείδηση και ούτε δημιουργεί τέτοια. Δηλώνει κυρίως την αποφυγή ανάληψης ευθυνών για τη μεταπολιτευτική αφασία και την απόκρυψη των ευθυνών αυτών, μεταφέροντάς τες σε κάποια γνωστά πρόσωπα.

Η χρήση του όρου «γενιά» συγκαλύπτει επί πλέον το πολιτικό περιεχόμενο της κατάληψης και τις ριζοσπαστικές συνδηλώσεις της εξέγερσης του 1973, τα οποία ανάγει σε ορισμένα άτομα που δεν έχουν πια σχέση με το γεγονός, αλλά ζουν τη ζωή τους όπως και όλα τα υπόλοιπα – η μόνη διαφορά τους είναι οι αναμνήσεις και τα βιώματα: τα μεν ενθυμούνται τον συλλογικό πυρετό της επαναστατημένης εποχής, τα δε τα ιδιωτικά δέκατα της αμέριμνης ομαλότητας. Οι ευθύνες συνεπώς των ατόμων που συμμετείχαν στην εξουσία από τα μέσα της δεκαετίας 1980 είναι ατομικές, και όχι αδιακρίτως συλλογικές ευθύνες μίας «γενιάς», οποιαδήποτε και αν είναι αυτή. Αντιστρόφως, τα άτομα που συμμετείχαν στο Αντιδικτατορικό Φοιτητικό Κίνημα, στην κατάληψη και στην εξέγερση ευθύνονται μόνο για τα συγκεκριμένα γεγονότα και τη συγκεκριμένη περίοδο. Μετά το τέλος των γεγονότων και της συγκεκριμένης περιόδου ουδεμία συλλογική ευθύνη φέρουν. Η περίοδος αυτή έληξε οριστικώς και ανεπιστρεπτί στις 17 Νοεμβρίου 1973. Οι συμμετέχοντες στην κατάληψη δεν ήταν ούτε κόμμα ούτε ομοιογενής ομάδα για να συνεχίσει στις αλλαγμένες πια συνθήκες της Μεταπολίτευσης, ανεξάρτητα από την κοινωνία και χωρίς αυτήν.

Αντί λοιπόν των βιαστικών σχηματοποιήσεων και των εύκολων αιτιάσεων για την ανυπόστατη πολιτικώς «γενιά του Πολυτεχνείου» στη Μεταπολίτευση, θα ήταν διδακτικότερη και δημιουργικότερη η αναζήτηση ευθυνών στην πολιτική-οικονομική-μιντιακή ελίτ, στο αντιδημοκρατικό σύστημα εξουσίας, στα συγκεκριμένα άτομα όλων των «γενιών» που συμμετείχαν σε αυτό με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Καθώς επίσης στην κοινωνία που διαμορφώθηκε με τη Μεταπολίτευση, η οποία στη συντριπτική πλειοψηφία της στήριξε επί δεκαετίες το καθεστώς, τις αντιλήψεις και τις δομές που οδήγησαν στην παρακμή, και οι οποίες ουδεμία σχέση έχουν με τον αγώνα και τους στόχους του Πολυτεχνείου.

---

1. Εκτός του ΛΑΟΣ, της «Χρυσής Αυγής» και της ΟΝΝΕΔ, στη διαστρέβλωση συμβάλλουν με τις απόψεις τους και άλλοι όπως οι Στ. Ράμφος, Γ. Κύρτσος, Λ. Λαζόπουλος, Τ. Θεοδωρόπουλος κ.ά.

2. Λόγου χάριν Κ. Λαλιώτης, Στ. Τζουμάκας, Μ. Δαμανάκη, Ν. Χριστοδουλάκης, Χρ. Παπουτσής, Π. Ευθυμίου, Ν. Μπίστης, Μ. Ανδρουλάκης, Κ. Σκανδαλίδης, Χρ. Λαζαρίδης.

3. Αυτός ο σκανδαλώδης γιγαντισμός οφείλεται σε έναν στρατιωτικό εθνικισμό που έχει ως πρόφαση τους ποικίλους «εξωτερικούς εχθρούς» και επιτρέπει τις χαριστικές κρατικές δαπάνες για τους στρατιωτικούς εξοπλισμούς, τις σπατάλες για προνόμια στην «κάστα» των στρατιωτικών και τη μεγάλη διαφθορά των μεγάλων εξοπλιστικών προγραμμάτων (βλ. Τσοχατζόπουλος).

4. Το ίδιο ισχύει και για τον Μάιο 1968. Ο όρος «γενιά του Μάη '68» δεν είναι δόκιμος, όσο εύχρηστος και αν φαίνεται ορισμένες φορές, για βάση σε κάποια συζήτηση. Στα γεγονότα του Μαΐου 1968 συμμετείχαν πολλές γενιές, από μαθητές, φοιτητές και εργαζομένους όλων των ηλικιών. Είναι το ίδιο όπως όταν χρησιμοποιείται ο όρος «γενιά των Λαμπράκηδων». Δεν είναι εύστοχος όρος, διότι δεν ήταν όλοι Λαμπράκηδες, αλλά κάποια μόνο άτομα που συμμετείχαν στη νεολαία αυτή της προδικτατορικής Αριστεράς. Ο όρος «Λαμπράκηδες» είναι πιο σωστός. Και στις δύο περιπτώσεις θα ήταν καταλληλότερος ο όρος συμμετέχοντες. Σημειωτέον ότι στον χώρο της λογοτεχνικής κριτικής χρησιμοποιείται ο όρος «γενιά» (λ.χ. «γενιά του '30») για να δηλώσει τους λογοτέχνες που εμφανίσθηκαν μία συγκεκριμένη περίοδο και χαρακτηρίζονται από κοινές εν γένει αισθητικές, εθνικές, κοινωνικές ή άλλες κατευθύνσεις. Συνεπώς, η χρήση του όρου εδώ είναι διαφορετική και επιτρέπει άλλη νομιμότητα.

Η φιλοσοφία του “ανήκειν” και του “περιττεύειν”

του Ορέστη Τάτση

Ο ρομαντικός φιλόσοφος Herder, αν και λανθασμένα κατά τη γνώμη μου θεωρήθηκε πατέρας του εθνικισμού, ήταν εκείνος που εναντιώθηκε στην ιδέα του κοσμοπολιτισμού η οποία κυριαρχούσε στον Διαφωτισμό και υπερασπίστηκε την «ιδέα του ανήκειν». Ανήκειν είναι η ανάγκη του ανθρώπου να ανήκει σε μια ομάδα ή μια κοινότητα. Πίστευε ότι κάθε κοινότητα οφείλει να διατηρεί τις παραδόσεις, τις αντιλήψεις της για το ποια είναι η αλήθεια, αυτό που αργότερα ίσως θα λέγαμε «κουλτούρα». Γιατί για τον Herder «τα στοιχεία που έχουν κοινά οι άνθρωποι που ανήκουν σε μια ομάδα είναι πιο καθοριστικά για τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της ύπαρξής τους απ' ό,τι αυτά που έχουν κοινά με κάποιους άλλους ανθρώπους, από άλλα μέρη». Επίσης πίστευε ότι τα έργα των ανθρώπων και κυρίως τα έργα τέχνης και εκείνα του έναρθρου λόγου, έχουν άμεση σχέση με τον δημιουργό και την κοινότητα στην οποία ανήκει, αφού αυτή αποτελεί καθοριστικό στοιχείο της ύπαρξής του. Για να κατανοήσουμε πώς ζούσαν οι άνθρωποι μιας άλλης εποχής, τους νόμους, τις αξίες ή ακόμα και τα έργα τέχνης που παρήγαγε ένας καλλιτέχνης, σε μια συγκεκριμένη κοινότητα είτε χρονικά είτε χωρικά απομακρυσμένη, ο Herder πίστευε ότι θα έπρεπε να φανταστούμε τη ζωή, ή όπως αναφέρει ο Berlin «να αναπλάσουμε το είδος ζωής», που ζούσαν αυτοί οι άνθρωποι. Σε αντίθεση με την ενότητα και την ομοιομορφία που υπερασπίζονταν οι Διαφωτιστές, εκείνος υπερασπίστηκε τη διαφορετικότητα, «την ανισομετρία των αξιών ανάμεσα σε διαφορετικές κουλτούρες και κοινωνίες».

Πράγματι, η φιλοσοφία του «ανήκειν» μπορεί να ερμηνεύσει τα εθνικιστικά φαινόμενα, την ανάγκη του ανθρώπου να είναι οπαδός μιας ποδοσφαιρικής ομάδας, ενός κόμματος, την ανάγκη να έχει ένα στέκι που μοιράζεται ποτά με ομοίους, αλλά και την αγάπη για το χωριό του και την παράδοση. Η ιστορία μάλλον δικαιώνει τον ρομαντικό φιλόσοφο. Ακόμα και για την καλλιτεχνική δημιουργία είχε δίκιο. Και εξηγώ. Στην αρχαία Αθήνα οι σπουδαιότεροι γλύπτες, τραγικοί ποιητές και φιλόσοφοι, ζήσανε στην ίδια πόλη σε ένα διάστημα περίπου 70 χρόνων. Στην ζωγραφική, το φως της Αναγέννησης ήρθε από τον Τζιότο στη Φλωρεντία, ο οποίος μοιραζόταν τις αγωνίες του με τον Δάντη. Η Αναγεννησιακή ζωγραφική απογειώνεται από τον Λεονάρντο ντα Βίντσι, τον Μιχαήλ Άγγελο και τον Ραφαήλ οι οποίο ζουν την ίδια περίοδο στη Φλωρεντία με τον Μακιαβέλι. Ακολουθεί το Παρίσι του Μποντλέρ, του Ντελακρουά. Αργότερα ο Νίτσε με τον Βάγκνερ. Τα παραδείγματα δεν έχουν τέλος και δεν έχουμε αναφερθεί καν στις εξεγέρσεις και τα πολιτικά κινήματα. Όλη η ιστορία της τέχνης και της φιλοσοφίας, της ανθρωπότητας εν γένει, δεν μπορεί να ερμηνευτεί χωρίς τις κοινότητες, τις παρέες, ακόμα κι όταν αυτές λειτουργούν ανταγωνιστικά. Η αστεία “ρομαντική” εικόνα του μοναχικού δημιουργού, ποιητή ή φιλοσόφου καθόλου ρομαντική δεν είναι και καθόλου αληθινή. Κάθε δημιουργία είναι πολιτική και απαιτεί κοινότητα και την ανάγκη του ανήκειν σ' αυτή... Γι' αυτό στην Αθήνα της δημοκρατίας η πιο βαριά τιμωρία ήταν η εξορία.

Ας έρθουμε τώρα στους εξόριστους του σήμερα. Τα τελευταία χρόνια, όλοι οι κοινωνιολόγοι και οι στοχαστές επισημαίνουν τη στροφή στον ατομικισμό και την αποκοπή του ατόμου από το σύνολο. Όλοι ή οι περισσότεροι μιλούν για την εργαλειοποίηση κάθε έκφανσης της ανθρώπινης ζωής, το αδιέξοδο στο οποίο θα μας οδηγήσει ο μονεταρισμός και η κοινωνία της κατανάλωσης. Το χρήμα έχει αξία εδώ και χρόνια κοινωνική και μετέχει στο υπαρξιακό ερώτημα του ανθρώπου. Το «σκέφτομαι άρα υπάρχω» του Καρτέσιου που οι ρομαντικοί μετέτρεψαν σε πιστεύω πως υπάρχω άρα υπάρχω, μεταλλάχτηκε σε καταναλώνω άρα υπάρχω. Αυτό έχει αναστρέψει την ιδέα του ανήκειν σε ιδέα του περιττεύειν. Εφόσον η ύπαρξη καθορίζεται από την κατανάλωση και η κοινότητα θέτει σε κατάσταση εξορίας τον φτωχό ή όποιον δεν θέλει να αποδεχθεί την κυριαρχία του χρήματος. Έτσι η μη δυνατότητα κατανάλωσης σε θέτει »

εκτός της κοινωνίας, χωρίς χρήματα είσαι περιττός. Περιττός και εξόριστος σημαίνει απομονωμένος και ανήμπορος ή οργισμένος. Το να νιώθεις περιττός, άχρηστος, είναι καθηλωτικό, και κάποιοι σε θέλουν καθηλωμένο. Όπως έγραφε μια φίλη, η ανεργία δεν μετριέται σε ποσοστά γιατί σε κάνει να νιώθεις 100% άχρηστος. Αυτό βολεύει το σύστημα. Η μαζικοποιημένη κατάθλιψη που σε ακινητοποιεί και πηγάζει από ένα ασταμάτητο δικαστήριο του εαυτού σου! Εγώ φταίω, λες. Μαζί τα φάγαμε, λες. Αυτή είναι η μία όψη της φιλοσοφίας του περιττεύειν που ερμηνεύει τις αυτοκτονίες, την κοινωνική κατάθλιψη, τη μηδενική αντίδραση των αστέγων, των ανέργων και γενικότερα θα λέγαμε πως είναι η παθητική όψη. Αν το παιδί σου λιποθυμάει στο σχολείο φταις εσύ που είσαι άχρηστος, μη βγάζεις άχνα. Αυτό υπαγορεύουν. Η άλλη, η ενεργητική, είναι πιο σκληρή όσο κι αν ακούγεται περίεργο. Ο περιττός, αν δεν επιδιώξει να ενταχθεί κάπου ακολουθώντας την ιδέα του ανήκειν, γίνεται οργισμένος και η οργή του περιορίζει την όραση. Ο άστεγος επιτίθεται στον άστεγο. Ο άνεργος νιώθει ανταγωνιστικά απέναντι σε κάθε άλλον άνεργο αλλά και σε κάθε εργαζόμενο. Ο περιττός βλέπει παντού εχθρούς, η εξορία δημιουργεί σύνδρομο καταδίωξης. Η περιορισμένη όραση δεν τον αφήνει να δει πιο κει, το άγχος, ο φόβος και εν τέλει η βία που γεννά η φιλοσοφία του περιττεύειν έχει γίνει ο ιδανικός μηχανισμός επιβίωσης του συστήματος. Παράλληλα ξεκινάει και ο λυσσαλέος πόλεμος σε κάθε εναπομένουσα έκφανση του ανήκειν. Οι σύγχρονοι μηχανισμοί καταστολής χρησιμοποιούν την οικονομική τρομοκρατία για να απομονώσουν τον κόσμο. Τέλος, στα καφενεία των φτωχών, οι πολλοί δεν θα έχουν χρήματα για κατανάλωση κι οι υπόλοιποι δεν φτάνουν για να τα κρατήσουν ανοιχτά. Το ίδιο ισχύει για τα θέατρα, τις μουσικές σκηνές, τους κινηματογράφους. Διώκονται με κάθε τρόπο οι πολιτικές συλλογικότητες που διαδηλώνουν και διεκδικούν, οι κοινωνικοί και ελευθεριακοί χώροι και στην τελική απαγορεύτηκαν οι συναθροίσεις. Όλοι εξόριστοι σημαίνει όλοι ξένοι.

Αν θες να ανήκεις κάπου, μπορείς να ξυρίσεις το κεφάλι και να βγεις με τη συμμορία για ανθρωποκυνηγητό. Θα τους βρεις εύκολα, δεν κρύβονται. Επίσης υπάρχει για σένα και η πρέζα. Το ανήκειν δεν είναι πια για την κοινότητα, δεν είναι συλλογικό. Εκεί που ο Herder υμνούσε το διαφορετικό, τώρα το ανήκειν φτιάχνει κοντοκουρεμένα στρατιωτάκια. Συμμορίτης ή απομονωμένος οικογενειάρχης. Η επόμενη βόμβα μπορεί να μπει σε καφενείο στα Εξάρχεια ή στο Μετρό την ώρα που ανοίγουν οι δημόσιες υπηρεσίες. Η φιλοσοφία του περιττεύειν κάνει την εμφάνισή της στο τέλος της νεωτερικότητας και χτυπάει την πόρτα με χέρι που γράφει μίσος και φόβος, κατασκευάζει άβουλες μάζες και οργισμένους ημίτυφλους. Το ανήκειν αντί να διευρύνεται περιορίζεται συστηματικά.

Το ανήκειν έχει ως βασικό συστατικό την αλληλεγγύη και αν στον άλλον βλέπεις πραγματικά άλλον (κι όχι τον καθρέφτη) τότε το άλλο χωράει πολλούς. Πάρα πολλούς! Με τον άλλον πρέπει να είσαι, με εκείνον τον άλλον που χωράει πολλούς άλλους, ρομαντικούς και ορθολογιστές. Με τον άλλον που δεν μετράει τη ζωή σε χρήμα, που δεν τσιγκουνεύεται το συναίσθημα, που σέβεται το διαφορετικό, που σκέφτεται και ενδιαφέρεται, που δημιουργεί, που έχει ανάγκες κι επιθυμίες που δεν μετριούνται σε χρήμα. Έχουμε ανάγκη από μεγαλύτερες παρέες, από βαρετές ή όχι βαρετές συνελεύσεις, από ζωντανά καφενεία, από γεμάτους δρόμους κι από δυνατές φωνές που δεν διεκδικούν Καγιέν[i] αλλά Ζωή, δουλειά, αξιοπρέπεια κι αλληλοευχαρίστηση. Να δώσουμε τέλος σ' αυτόν τον Μεσαίωνα και να διεκδικήσουμε μια πιο κοινωνική Αναγέννηση.

Αντιφασιστική Ομάδα Μαθητών Από τα Νότια

Μαθητή, απευθυνόμαστε σε εσένα, γιατί εσύ είσαι ο στόχος όσων θέλουν μια κοινωνία από μη σκεπτόμενους πολίτες, μια κοινωνία από σκλάβους.

Επειδή το τελευταίο διάστημα ζούμε την άνοδο και τη νομιμοποίηση του φασισμού, καθώς και την έξαρση της ρατσιστικής βίας στη γειτονιά, στα σχολεία και γενικότερα στην κοινωνία, αποφασίσαμε να οργανώσουμε αντιφασιστική ομάδα μαθητών και καθηγητών με στόχους:

• Να ευαισθητοποιήσουμε τους μαθητές που είναι αδρανείς και αμήχανοι στη νέα πραγματικότητα.

• Να υψώσουμε ασπίδα προστασίας σε όποιον δέχεται απειλές ή επιθέσεις.

• Να έρθουμε σε επαφή με άλλες αντιφασιστικές ομάδες.

• Να μην επιτρέψουμε στους φασίστες να διεισδύσουν στη μαθητική νεολαία.

• Να υπερασπιστούμε τις αρχές της ελευθερίας, της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης και να σταθούμε αλληλέγγυοι σε όσους καταπιέζονται, ανεξαρτήτως φύλου, χρώματος, θρησκείας, εμφάνισης, σεξουαλικών προτιμήσεων κ.λπ.

Τον φασισμό βαθιά κατάλαβέ τονδεν θα πεθάνει μόνος – τσάκισέ τον

e-mail: antifasxnp@espiv.net

Μεταρρυθμίσεις στην παιδεία, επεισόδιο 8356:

«Σχέδιο Αθηνά»

Πέτρος Τζιέρης

Μετά από έναν μεγάλο σεισμό, πάντοτε ακολουθούν μετασεισμοί. Ο νόμος 4009/11 για τη δημόσια ανώτατη εκπαίδευση, τάραξε μεν τα νερά στους ακαδημαϊκούς κύκλους, επιβεβαίωσε δε, όσους προέβλεψαν ότι εξαιτίας της προχειρότητας, της κατάφορης αντισυνταγματικότητάς του και των αντιδράσεων της πανεπιστημιακής κοινότητας θα ήταν πολύ δύσκολο να εφαρμοστεί στο σύνολό του, χωρίς αλλαγές. Πράγματι ενάμιση χρόνο μετά την ψήφιση, ο νόμος δεν εφαρμόζεται ενιαία στα ελληνικά πανεπιστήμια.

Ήταν λοιπόν πασιφανές πως ο νέος υπουργός παιδείας και το επιτελείο του έπρεπε κάτι να μαγειρέψουν για να προωθήσουν την εφαρμογή αυτής τη «μεγαλειώδους» νομικής κατασκευής. Το σχέδιο Αθηνά αφορά ορισμένες από τις ρυθμίσεις του νόμου 4009/11, τις οποίες η κυβέρνηση προσπαθεί σήμερα να θέσει επί της ουσίας σε εφαρμογή. Την περίοδο της ψήφισης του νόμου, πρωταρχικό μέλημα αποτελούσε η συγκρότηση των συμβουλίων διοίκησης των πανεπιστημίων και η είσοδος ανθρώπων της αγοράς μέσα στον ακαδημαϊκό χώρο. Μία αλλαγή που τότε δεν επηρέαζε άμεσα, τουλάχιστον σε επίπεδο φαντασιακού, την καθημερινότητα του μέσου φοιτητή κι αυτό αποτυπώθηκε εν μέρει στη μειωμένη ένταση των τότε κινητοποιήσεων. Εάν όμως τότε προωθούσαν παράλληλα και τις συγχωνεύσεις τμημάτων, που θέτουν σε καθεστώς «υποχρεωτικής μετανάστευσης» σε άλλα γνωστικά αντικείμενα και το σημαντικότερο σε άλλες πόλεις φοίτησης 10.000 φοιτητές, θα είχαν να διαχειριστούν μία πολύ πιο δύσκολη κατάσταση από πλευράς αντιστάσεων. Επέλεξαν λοιπόν να σπάσουν σε κομμάτια τη διαδικασία εφαρμογής και το πιο επίπονο από αυτά να το βάλουν μπροστά, αφού ατονήσει οποιαδήποτε υποψία αντίστασης από πλευράς των φοιτητών απέναντι στις πρώτες ρυθμίσεις.

Ομολογουμένως μία έξυπνη κίνηση μέσα στη συνολικότερη βλακεία των κυβερνώντων. Επέλεξαν μία, κατά την άποψή τους, ευνοϊκή συγκυρία για να καταστρέψουν οποιαδήποτε έννοια ακαδημαϊκότητας, συγχωνεύοντας γνωστικά αντικείμενα άσχετα μεταξύ τους, χωρίς καμία προετοιμασία, στο βωμό της εξοικονόμησης οικονομικών πόρων, τους οποίους προφανώς θα διαθέσουν στους γνωστούς εντολοδόχους τους, δηλαδή τους τραπεζίτες και τους μεγαλοεπιχειρηματίες. Είναι εμφανές πως επιδιώκουν να διορθώσουν το πελατειακό καθεστώς που είχαν διαμορφώσει, το οποίο συμπυκνώνεται στη λογική «ανοίγουμε ανώτατα ή τεχνολογικά ιδρύματα χωρίς σύνδεση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, σε κάθε γωνιά της χώρας, για να ενισχύσουμε τις τοπικές οικονομίες με τα νοίκια που θα πληρώνουν οι φοιτητές και τα λεφτά που θα ρίχνουν στα μαγαζιά των ντόπιων». Δε φαίνεται να νοιάζονται όμως για το ότι με δικιά τους ευθύνη επιβαρύνουν τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς φοιτητών, που αναγκάζονται να αλλάξουν έδρα φοίτησης και ενδεχομένως να μην αντέχουν οικονομικά να μπουν σε διαδικασία μετακόμισης και καταβολής ενοικίου.

Οι πρώτες αντιδράσεις από πλευράς φοιτητών άρχισαν ήδη να διαφαίνονται. Το ελπιδοφόρο είναι ότι σε πολλές περιπτώσεις οι φοιτητές επιλέγουν να κινηθούν αυτοοργανωμένα, παραμερίζοντας τις χρεοκοπημένες συνδικαλιστικές παρατάξεις της αριστεράς και δίνοντας έτσι ένα διαφορετικό νόημα στον αγώνα. Η εξουσία ξέρει πολύ καλά πώς να διαχειριστεί έναν ακόμη μερικό, συντεχνιακό και παραταξιακά ελεγχόμενο αγώνα των φοιτητών. Αυτό που δεν θα μπορέσει να ελέγξει και να διαχειριστεί θα είναι το ξέσπασμα ενός αυθόρμητου, συγκρουσιακού και ακηδεμόνευτου φοιτητικού κινήματος, το οποίο θα βάλει στην ατζέντα, όχι μόνο το τι δεν θέλει από αυτά που σχεδιάζονται, αλλά θα ανοίξει και έναν βαθύ κινηματικό διάλογο για την παιδεία και το πανεπιστήμιο που πραγματικά έχει ανάγκη. Αυτός ο διάλογος πρέπει να ανοίξει στα αμφιθέατρα και στους δρόμους μακριά από τον φορμαλισμό και τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία, που αποστειρώνουν τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων από οποιαδήποτε έννοια αμεσότητας και συνδιαμόρφωσης.

Οι κοινωνικές Αναπαραστάσεις
των τοξικοεξαρτημένων οροθετικών γυναικών

Αργύρης Αργυριάδης

Η περίπτωση της δίωξης των τοξικοεξαρτημένων - οροθετικών γυναικών αποτελεί μια στοχευμένη προσπάθεια του συστήματος να δημιουργήσει φόβο και να επιβάλει τη συμμόρφωση, προβάλλοντάς τες ως «απειλή» για το κοινωνικό σύνολο.

Οι τοξικοεξαρτημένες γυναίκες που συλλαμβάνονται κατά τη διάρκεια της προσπάθειάς τους να βρουν τη δόση τους, ανάγονται ως συστηματικά εκδιδόμενες δολοφονικές υπάρξεις που έχοντας HIV προσπαθούν να εκδικηθούν τους πελάτες τους και φυσικά ως «αλλοδαπές» είναι υπεύθυνες για την υποβάθμιση του μητροπολιτικού κέντρου. Αυτή είναι και η κυρίαρχη αναπαράσταση που προβλήθηκε από τα ΜΜΕ με στόχο τη δημιουργία ιδεολογικού χειρισμού που ποινικοποιεί τους μετανάστες και προσδιορίζει με όρους παραβατικότητας συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού.

Οι κοινωνικές αναπαραστάσεις εμφανίζονται με διάφορες μορφές. Είναι οι εικόνες που συμπυκνώνουν ένα σύνολο σημασιών και επιτρέπουν στον άνθρωπο να ερμηνεύσει αυτά που συμβαίνουν, είναι οι κατηγορίες που χρησιμοποιούνται στην ταξινόμηση των περιστάσεων, των φαινόμενων, είναι οι θεωρίες που επιτρέπουν να αποφασίσει, και ανάγουν τη σκέψη του σε οικεία γνωστικά σχήματα, όπως τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στην περίπτωσή μας για τις εκδιδόμενες γυναίκες, τους τοξικομανείς και τους οροθετικούς.

Αυτά τα στερεότυπα είναι αποτέλεσμα των διαδικασιών κατηγοριοποίησης, με στόχο τη δημιουργία εξαρτημένης συμπεριφοράς μεταξύ των πολιτισμικά κυρίαρχων και των πολιτισμικά μη κυρίαρχων ομάδων του πληθυσμού. Οι κυρίαρχες ομάδες αναπαριστάνονται ως άτομα τα οποία διατηρούν την ιδιαιτερότητά τους (δεν είναι όλοι ίδιοι), ενώ οι κυριαρχούμενες ομάδες αναπαριστάνονται ως ένα σύνολο ατόμων που είναι αδιαφοροποίητα π.χ.: μετανάστριες γυναίκες (όλες το ίδιο είναι). Η εκδήλωση των στερεοτύπων μπορεί να αποτελέσει έναν τρόπο μέσω του οποίου αξιολογείται θετικά η συνοχή του εθνοκεντρισμού με στόχο την εμπραγμάτωση.

Η «εμπραγμάτωση» ως διαδικασία συμβάλλει ώστε αφηρημένες και αυθαίρετες έννοιες να μετατρέπονται σε μη αμφισβητούμενες ή ακόμα και να νομιμοποιούνται. Οι αντιλήψεις σχετικά με την κοινωνική θέση συσχετίζονται με αυτές τις διαστάσεις. Οι φυσικές και μη εμπραγματοποιημένες κατηγορίες (άνδρας, λευκός, καρκινοπαθής) θεωρούνται υψηλότερης κοινωνικής θέσης, ενώ οι φυσικές και εμπραγματοποιημένες κατηγορίες (άτομα με αναπηρίες, εθνικές μειονότητες, γυναίκες, τοξικοεξαρτημένοι και ασθενείς με AIDS) θεωρούνται χαμηλότερης κοινωνικής θέσης και υποστηρίζουν ότι η σύνδεση μεταξύ των ουσιοποιημένων πεποιθήσεων και της προκατάληψης είναι περισσότερο σύνθετη. Η φυσικοποίηση, συνεπώς, φαίνεται να αποτελεί έναν μηχανισμό αντίστασης του κοινωνικού συστήματος έναντι των μειονοτικών συμπεριφορών, καταστρέφοντας την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητά τους. Συνίσταται στο να θεωρούνται οι σταθερές, φυσικές, ιδιοσυγκρασιακές ιδιότητες ως πηγή των παρεκκλίνουσων συμπεριφορών και ιδεών, γεγονός που επιτρέπει να μην τις λαμβάνουμε υπόψη. Η φυσικοποίηση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως π.χ. βιολογιοποίησης, ιατρικοποίησης, κοινωνιολογιοποίησης, ψυχολογιοποίησης, κ.ο.κ.

Κάθε εξουσία έχει στη διάθεσή της θεσμούς που «διευθετούν» την παρέκκλιση. Απέναντι σε μια μειονότητα οι θεσμοί μπορεί να φανούν τόσο κατασταλτικοί όσο και ιδεολογικοί, όπως στην περίπτωσή μας. Σε αρκετούς πολιτισμούς, η πιο δοκιμασμένη μέθοδος εκτόνωσης της οργής του πλήθους είναι η παραδειγματική τιμωρία κάποιων και η αναγωγή τους ως αποδιοπομπαίων τράγων.

Στην περίπτωση των τοξικοεξαρτημένων οροθετικών γυναικών, η μέθοδος αυτή αναπτύχθηκε στο έπακρο, με τη βοήθεια των ΜΜΕ και ειδικά της τηλεόρασης. Τα «απόβλητα της κοινωνίας» δικάστηκαν και καταδικάστηκαν πρώτα στο γυαλί για το φύλο τους (γυναίκες), την εθνικότητά τους (μετανάστριες), την ασθένειά τους (οροθετικές) και φυσικά την υποτιθέμενη κοινωνική συμπεριφορά τους ως εκδιδόμενες. Απουσίαζε όμως η βασική αιτία, που ήταν τοξικοεξάρτηση. Η χρήση ιατρικής ορολογίας, ο γενικευμένος λοιμοξιολογικός κίνδυνος, η δημιουργία μονοσυμπτωματικού πανικού και η εστιακή φοβία είχε στόχο στο θυμικό του θεατή, επικεντρωμένη στη δυναμική του μηνύματος και όχι στη λογική αξία αυτού.

Εφόσον «ο εχθρός είναι ο άλλος» θα πρέπει να ενισχυθεί και «ο φόβος για τον άλλον». Βιώνουμε διαρκώς την καλλιέργεια θεωριών συγκοινωνούντων δοχείων, π.χ. ποινική - πολιτική παραβατικότητα. Δεν αρκεί όμως μόνο αυτό για την εξουσία. Θα πρέπει να δημιουργηθεί μια δεξαμενή από «αντικοινωνικές ομάδες», «συνήθεις υπόπτους», από «εσωτερικούς εχθρούς», από την οποία να αντλούνται οι αποκλίνοντες. Η διαδικασία αυτή δημιουργεί τους «όμορους χώρους» της παρέκκλισης. Με τον τρόπο αυτό ποινικοποιείται και η αλληλεγγύη προς πάσα διωκόμενο, αφού όσοι το πράττουν είναι φιλικά προσκείμενοι ή ανήκουν σε μια παραπλήσια παρεκκλίνουσα ομάδα. Με στόχο και αποτέλεσμα να νομιμοποιείται ο φόβος, να συντηρείται το κρατικό μονοπώλιο της βίας και να συγκροτείται η κοινωνική

συναίνεση.
Σε αυτήν την περίοδο της οικονομικής κρίσης και της κοινωνικής αμφισβήτησης για την επιβίωση της θεσμικής δομής, μεγάλη σημασία αποκτά το να διοχετευθεί η οργή των ανθρώπων και η αγανάκτηση προς στόχους όσο γίνεται πιο μακριά από το σύστημα. Είναι πασιφανές ότι οι «όμοροι χώροι» αποτελούν πρόβλημα για το καθεστώς και πρέπει να απαξιωθούν ώστε να γίνουν με τη σειρά τους τα νέα εξιλαστήρια θύματα.
Από τον φιλελεύθερο προ κρίσης ιδιοκεντρισμό που δεν θεωρούσε την ιδιοσυγκρασιακή διαφορά ως παρέκκλιση εφόσον ενίσχυε την κατανάλωση, έχουμε περάσει στη συντηρητικοποίηση της κοινωνίας, που πλέον με την κρίση χάνει τα πάντα και υιοθετεί έναν κάθετο αλλοκεντρισμό επανερχόμενη σε υπερβατικές αξίες ηθικής και εθνοκανονικότητας με στόχο την επανάκτηση της συνεκτικότητάς της. Η ταυτόσημη χρήση των λέξεων «παρέκκλιση» και «μειονότητες» σαν να είναι συνώνυμες στοχεύει στο να προσδιορίζουν τη μη κανονικότητα και να την τοποθετούν διακριτά στις παρυφές της πλειοψηφίας: Ανήλικοι εγκληματίες, μητροπολιτικοί ταραξίες, τοξικομανείς, μετανάστες, άστεγοι, εκδιδόμενες, οροθετικοί, πολιτικοί χώροι κ.λπ. Δεν είναι τυχαία η έκφραση «υγειονομική βόμβα», μιας και εμπεριέχει την υγεία που πλήττεται, τον νόμο που αμφισβητείται και την αντίσταση που θεωρείται ως τρομοκρατία.
Όπου δεν μπορεί να εισέλθει η φασιστική ιδεολογία, με *την αυτοδικία – δηλαδή την* άμεση χρήση βίας, τότε εισέρχονται εξίσου συντεταγμένα οι θεσμοί και επιβάλλουν την *ομαδοποιημένη στοχοποίηση*. Οι «άλλοι», δηλαδή «όσοι δεν μοιάζουν με μας», είναι ***όλοι εξίσου*** ένοχοι. Τους αξίζει η συλλογική τιμωρία, ακόμα και η φυσική ή ηθική εξόντωση κάποιων από αυτούς για την τρομοκράτηση των υπολοίπων. Η περίπτωση των τοξικοεξαρτημένων γυναικών είναι ενδεικτική: Από τη συντήρηση του φόβου και της ανασφάλειας, περάσαμε στην έξαρση και τη διόγκωση του κινδύνου στο έπακρο, προς την υστερική αναζήτηση σωτηρίας και σωτήρων (πάντα φυσικά εντός των θεσμών με την υποστήριξη των παρατρεχάμενων καθεστωτικών επιστημόνων, φορέων και ΜΚΟ) που όλοι ζητάνε μερίδιο από την

πίτα ως ψήφο εμπιστοσύνης για τα «ανδραγαθήματά» τους.
Γι' αυτό και η τεχνική του αποδιοπομπαίου τράγου κατασκευάζει ενόχους, δεν χρειάζεται να αποδεικνύει την ενοχή τους, διότι σύμφωνα με το καθεστώς η απόδειξη είναι περιττή. Η εχθρική - ψυχολογική πρακτική διάκρισης αποτελεί ένα πολύ βολικό άλλοθι με το οποίο η ελληνική κοινωνία μετακυλύει τα δεινά της. Οι τοξικοεξαρτημένες - οροθετικές γυναίκες υφίσταται διασυρμό και κριτική για τη «συμπεριφορά» τους, όχι απλά γενικά και αόριστα, αλλά συνειδητά και στοχευμένα ώστε ο λόγος από τις ιδέες και τα πράγματα να μεταβεί στους ανθρώπους και συγκεκριμένα στο «κακό» που κάνουν ως «εκδιδόμενες».
Οι κατεξοχήν «αποδέκτες πίστης» της ενοχής «αυτών των γυναικών» είναι στην πλειονότητά τους ανασφαλή ή εθνοκεντρικά άτομα που ωθούνται στο να εξυψώνουν τη θέση τους υποβιβάζοντας τους άλλους και να αναγάγουν τους εαυτούς τους ή τις ομάδες που ανήκουν ως ηθικούς τιμωρούς. Με βάση τη θέση αυτή, μπορεί να εξηγηθεί γιατί η πλειοψηφία της κοινωνίας αντιδρά σε σκέψεις και ιδέες επανένταξης, αλλά αντιθέτως φαίνεται να προτιμά τον κοινωνικό αποκλεισμό, την αχρήστευση και οριστική απομάκρυνση του διαφορετικού ανθρώπου από την κοινωνία.
Στο σημείο αυτό, θα επισημάνω εκ νέου την αποτυχία των θεραπευτικών και ενταξιακών θεσμών αλλά και του σωφρονιστικού συστήματος. Όλοι οι συμμετέχοντες στην υπόθεση, γιατροί, κοινωνικοί λειτουργοί, εισαγγελείς κ.λπ. απέδειξαν ότι το «φαινόμενο του λεπρού», στην περίπτωσή μας το AIDS, συνεχίζει να δημιουργεί αστικούς μύθους για το πώς διαδίδεται η ασθένεια. Η ανυπαρξία θεραπευτικών δομών αποκατάστασης, η φυλάκιση και ο ιδρυματισμός των τοξικοεξαρτημένων γυναικών καταδεικνύει ότι η «Σπιναλόγκα» ως θεσμός κράτησης και απομόνωσης επανέρχεται τώρα που η δημόσια υγεία-πρόνοια υποχωρεί ως θεσμική επιλογή, με την καταστολή να φέρεται ως ο μόνος τρόπος αντιμετώπισης μιας κατασκευασμένης από το ίδιο το σύστημα «υγειονομικής βόμβας». Η φυλάκιση και ο εγκλεισμός των συγκεκριμένων γυναικών αφενός δεν θεραπεύει ούτε την πρωταρχική αιτία (τοξικοεξάρτηση) ούτε και την οροθετικότητα ως αποτέλεσμα της χρήσης, αν υποθέσουμε ότι η μόλυνση οφείλεται εκεί και όχι στην ερωτική επαφή χωρίς προφυλάξεις. Ο στόχος δεν είναι συνεπώς ο εγκλεισμός τους αλλά η θεραπεία και η ψυχοκοινωνική τους αποκατάσταση. Ο ρόλος των κινημάτων αλληλεγγύης γίνεται αναγκαίος στο να αναδειχθούν όλα τα ψέματα και οι θεσμικές παραβιάσεις στην υπόθεση αυτή, αλλιώς «ειρήνη θα είναι ο πόλεμος, αλήθεια θα είναι το ψέμα».

Πέρα από το δίπολο αριστερά/δεξιά Η βαθειά συγγένεια αναρχίας και φιλελευθερισμού

Γιώργος Ν. Πολίτης*

"Αυτό που λέτε, είναι αριστερό ή δεξιό;" πρόκειται για μια ερώτηση που μου απευθύνεται συχνά στις πολιτικές συζητήσεις. Αντίθετα με ό,τι θα νόμιζε κανείς, δεν προκύπτει από ενδιαφέρον, αλλά μάλλον από αδιαφορία. Αυτός που ρωτά δεν δίνει σημασία στο επιχείρημα που εκθέτει ο άλλος, παρά θέλει μια γρήγορη απάντηση στο ερώτημα *αριστερά* ή *δεξιά*, ώστε να κατατάξει άκοπα και απροβλημάτιστα τον ομιλητή στο "σωστό" στρατόπεδο. Με άλλα λόγια, ο ακροατής δεν ενδιαφέρεται εάν το επιχείρημα που αναπτύσσεται είναι λογικό, αλλά μόνο εάν εξυπηρετεί την προτιμώμενη πλευρά. Είναι, λοιπόν, τόσο αντικειμενικά καλό, να είσαι αριστερός ή δεξιός; Υπάρχει ηθικό πρόσημο στους όρους αριστερά ή δεξιά; Πόσο καθοριστική είναι η διάκριση μεταξύ αριστεράς και δεξιάς;

Αριστερά και Δεξιά

Οι όροι "αριστερά" και "δεξιά" εγκαινιάζονται με τη γαλλική Επανάσταση και τις θέσεις τις οποίες κατελάμβαναν οι εκπρόσωποι στα έδρανα της εθνοσυνέλευσης. Κατά τον 19ο αιώνα αριστερός θεωρείται αυτός που αποδέχεται ως θετικό γεγονός τη γαλλική επανάσταση και δεξιός όποιος την αποτιμά αρνητικά[1]. Μετά τον Μαρξ, η διάκριση αριστεράς/δεξιάς απηχεί τη διαφοροποίηση μεταξύ της κοινωνικής και της ιδιωτικής κατοχής των μέσων παραγωγής. Βάσει αυτής της διάκρισης, ο *καπιταλισμός* είναι το σύστημα κοινωνικής οργάνωσης, στο οποίο τα μέσα παραγωγής ανήκουν σε ιδιώτες. Η θεωρία πίσω από αυτό το σύστημα είναι ο *φιλελευθερισμός*. Το σύστημα κοινωνικής οργάνωσης, στο οποίο τα μέσα παραγωγής ανήκουν στην κοινωνία, είναι ο *σοσιαλισμός*. Στην περίπτωση του σοσιαλισμού, το όνομα του συστήματος και της θεωρίας ταυτίζονται. Η διάκριση του Μαρξ εντοπίζει ως καθοριστικό, διακριτικό στοιχείο των συστημάτων κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης την κατοχή των μέσων παραγωγής, δηλαδή τον οικονομικό παράγοντα. Έτσι ο φιλελευθερισμός, ως "δεξιά" θεωρία θα είναι μετωπικά αντίπαλη τόσο της μαρξιστικής όσο και της αναρχικής θεωρίας, αφού αυτές είναι και οι δύο "αριστερές". Ωστόσο, όπως θα δειχθεί στη συνέχεια, μία νεώτερη ανάγνωση αναδεικνύει μία φιλοσοφική, άρα και πιο ουσιαστική διάκριση.

Σύμφωνα με την ιστορική θεώρηση του Μαρξ η ανθρώπινη πορεία μέσα στο χρόνο είναι προδιαγεγραμμένη: πηγαίνει από τα δεξιά προς τα αριστερά. Άρα, λοιπόν, το αριστερό είναι εξ ορισμού προοδευτικό και καλό, ενώ το δεξιό είναι εξ ορισμού συντηρητικό και κακό. Επομένως, το μέτρο, βάσει του οποίου κρίνονται τα κοινωνικά γεγονότα, είναι αν και κατά πόσο αυτά βρίσκονται σε συνάφεια με μία προδιαγεγραμμένη αντίληψη της ανθρώπινης πορείας, το περίφημο "σχέδιο του Διαφωτισμού", η οποία συνδέεται αρχικά με τον Χέγκελ και αποκτά σαφέστερο περιεχόμενο με τον Μαρξ. Η *Πτώση της Βαστίλλης*, που μετατρέπει τον υπήκοο σε πολίτη, και η κατάληψη των *Χειμερινών Ανακτόρων*, που φέρνει την εξουσία στα χέρια της κατώτερης τάξης, σηματοδοτούν αυτήν την πορεία. Οτιδήποτε επιταχύνει την ανθρώπινη προέλαση σε αυτήν την κατεύθυνση, εκλαμβάνεται ως επαναστατικό και αποκτά θετικό πρόσημο. Αντιθέτως, κάθε τι, που αντιτίθεται στις επιταγές αυτής της συγκεκριμένης ιστορικής προόδου, θεωρείται ότι πασχίζει να δεσμεύσει την κοινωνία σε αναχρονιστικές μορφές οργάνωσης. Γίνεται, επομένως, αντιληπτό ως συντηρητικό ή αντιδραστικό μέσο και λαμβάνει υποχρεωτικά αρνητικό πρόσημο, αφού επιδιώκει ν' αντιστρέψει τη φορά του τροχού της ιστορίας. Αυτή η προσέγγιση επέτρεψε την ανέξοδη κατηγοριοποίηση των εννοιών προόδου και συντήρησης· αποτέλεσε δε το κυρίαρχο μεθοδολογικό εργαλείο των κοινωνικών επιστημών τον αιώνα που πέρασε.

*Ο Γιώργος Ν. Πολίτης είναι λέκτορας κοινωνικής φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και συγγραφέας του βιβλίου, *Το δικαίωμα της πολιτικής ανυπακοής*, εκδ. Ψυχογιός, 2012.

Η θετικιστική ανάγνωση των κοινωνικών φαινομένων και η διατύπωση ιστορικών νόμων ανέδειξε την υπεροχή των οικονομικών και κοινωνικών επιστημών και υποβίβασε τη φιλοσοφική προσέγγιση σε δεύτερη μοίρα. Οι αφηρημένες υπερβατικές έννοιες της φιλοσοφίας κρίθηκαν ανεπαρκείς για την κατανόηση και ερμηνεία των φαινομένων της σύγχρονης κοινωνίας. Αυτό, που φαινόταν επαρκές, ήταν η μελέτη της οικονομίας. Αυτή η –κάποτε προωθημένη αντίληψη– καταρρίφθηκε πριν από 70 χρόνια, όταν ο Πόππερ εξαπέλυσε την αναντίρρητη επιστημολογική κριτική του. Σήμερα, είναι ξεκάθαρο, ότι το “να πάει η κοινωνία αριστερά”, δεν το επιβάλλουν οι ιστορικοί νόμοι, άρα όποιος συντάσσεται μαζί τους είναι λογικός και καλός και όποιος τους εναντιώνεται είναι παράλογος και ανήθικος. Είναι, βεβαίως, θεμιτό να θέλεις να πάει η κοινωνία αριστερά, αλλά δεν είναι πουθενά γραμμένο, ούτε αποδεικνύεται επιστημονικά ότι αυτός είναι ένας αδιάψευστος ιστορικός νόμος και ότι έτσι πρέπει να γίνει και θα γίνει. Δεν υπάρχουν ιστορικοί νόμοι, παρά μόνο η σύνθετη και μοναδική ανθρώπινη φύση που διαψεύδει κάθε απόπειρα θεμελίωσής τους. Κι αν αυτό το λέει ο Πόππερ, που είναι “δεξιός”, άρα απορριπτέος από όσους εξακολουθούν να βλέπουν τον κόσμο μέσα από παρωπίδες, το ίδιο ακριβώς λέει και ο “αριστερός” Καστοριάδης: υποστηρίζει μία αταξική σοσιαλιστική κοινωνία, αλλά αντιλαμβάνεται ότι η επιδίωξη του, αποτελεί πολιτική επιλογή και όχι μία επιστημονικά καθορισμένη αντικειμενική πραγματικότητα που πρέπει όλοι να αποδεχθούν. Κατηγορεί, λοιπόν, τον Μαρξ ακριβώς επειδή εκείνος διατείνεται ότι η κομμουνιστική κοινωνία θα πραγματοποιηθεί αναπότρεπτα, επειδή αυτό επιβάλλουν οι ιστορικοί νόμοι, δηλαδή η ίδια η φύση της ιστορίας. Κι αυτό, συνεχίζει ο Καστοριάδης,

“νομίζει πως το ξέρει, γιατί νομίζει πως η σκέψη του είναι μια πιστή αντανάκλαση του όντος της ιστορίας. Δεν λέει ο Μαρξ ότι, όποιοι κι αν ήταν οι “ιστορικοί νόμοι”, εγώ είμαι εναντίον του καπιταλισμού, κι ας ήξερα ότι θα υπάρχει πάντα· κι ότι ακόμα και σε τέτοια περίπτωση, θα ήμουν υπέρ του κομμουνισμού”[2].

Επομένως η διάκριση αριστεράς/δεξιάς, πρόοδου/συντήρησης δεν είναι μια αντικειμενική διάκριση καλού και κακού, στην οποία μπορούμε όλοι να οδηγηθούμε με τη λογική και να κατηγοριοποιήσουμε και ταξινομήσουμε στη συνέχεια τα πάντα βάση αυτής. Είναι, λοιπόν, παντελώς επιπόλαιο η άποψη ενός ανθρώπου για την κατοχή των μέσων παραγωγής να καθορίζει εάν αυτός είναι καλός ή κακός. Είναι παντελώς αυταρχικό, άρα μη-αναρχικό να δέχεται κάποιος κάτι έως καλό ή κακό, μόνο και μόνο επειδή είναι αριστερό.

Όταν ένας αριστερός ακούει τη λέξη “νεοφιλελευθερισμός”, (που, ειρήσθω εν παρόδω *δεν ταυτίζεται* με τον φιλελευθερισμό, αλλά αποτελεί μία από τις πολλές οικονομικές εκδοχές του φιλελευθερισμού) ας μη φαντάζεται ως εμπνευστή του, έναν παχύσαρκο πλουτοκράτη, που καπνίζει πούρο και κυκλοφορεί με Ρωλς-Ρόυς. Πλάθοντας αυτή την εικόνα, πέφτει στην ίδια πλάνη στην οποία πέφτει ένας δεξιός, όταν ακούει τον όρο “αναρχία”, και φαντάζεται κουκουλοφόρους με μολότωφ. Το ότι ο νεοφιλελευθερισμός εξυπηρετεί τον χοντρό με το πούρο ή η αναρχία την κουκούλα και το στουπί, δεν σημαίνει ότι αυτός που εισηγήθηκε ή που υποστηρίζει τη μία ή την άλλη θεωρία, το έκανε για να εξυπηρετήσει τον χοντρό ή την κουκούλα αντίστοιχα.

Από την εποχή του Πλάτωνα έως σήμερα, οι μεγάλοι πολιτικοί φιλόσοφοι ανεξάρτητα από το ποια ήταν η τελική τους πρόταση, η αρχική ερώτηση στην οποία θέλησαν να απαντήσουν ήταν η ίδια. Δηλαδή, πως είναι καλύτερο να οργανωθεί η κοινωνία και η πολιτεία ώστε να οδηγηθουμε σε ευδαιμονία των ανθρώπων. Το εάν από οικονομικής πλευράς πήγαν «αριστερά» ή «δεξιά» ή εάν, για παράδειγμα, έβαλαν την ελευθερία μπροστά από την ασφάλεια ή το αντίθετο, δεν το έκαναν για λόγους συμφέροντος, ιδιοτροπίας, κακότητας ή καλοσύνης, αλλά επειδή έτσι θεωρούσαν ότι θα πετύχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Αυτός που δέχεται την ταξική κοινωνία, το κάνει επειδή πιστεύει ότι το καπιταλιστικό σύστημα έχει καλύτερα αποτελέσματα για τους περισσότερους, όχι γιατί ηδονίζεται από την ύπαρξη οικονομικής ανισότητας ή γιατί εξυπηρετείται από αυτήν. Κι όταν ο Μπακούνιν ζητάει από την εργατική τάξη να ανατρέψει το αστικό καθεστώς, δεν το κάνει επειδή θεωρεί τους αστούς παλιάνθρωπους, αλλά επειδή θεωρεί ότι αν ανατρέψει το σύστημα τους, αυτό που γεννηθεί, θα είναι καλύτερο για όλους.

Ελευθερία και Εξουσία

Αντίθετη από την κυρίαρχη οικονομεντρική τάση, ήταν η προσέγγιση του Όργουελ. Ο ίδιος, πολεμώντας ως εθελοντής στον ισπανικό εμφύ-

λιο πόλεμο, έζησε τη διάσπαση του αντιφασιστικού μετώπου, όταν, το Μάιο του 1937, βρέθηκε αντιμέτωπος με την επίθεση που εξαπέλυσε το κομμουνιστικό κόμμα σε αναρχικούς και τροτσκιστές. Η εμπειρία του, τον βοήθησε να αντιληφθεί ότι το καθοριστικό στοιχείο, αυτό που πραγματικά διαχωρίζει τις κοινωνικές πλευρές, δεν αφορά σε απλές διχογνωμίες ως προς τη διαχείριση της οικονομίας. Το συμπέρασμά του σχηματοποιείται στην πρόταση, "η αληθινή διάκριση δεν είναι μεταξύ συντηρητικών και επαναστατών, αλλά μεταξύ εξουσιαστικών και ελευθεριακών"[3].

Πάνω, λοιπόν, από τη διάκριση σε κατέχοντες και μη-κατέχοντες, υψώνεται το τείχος που χωρίζει τους υπερασπιστές της ελευθερίας από εκείνους, που αντιτάσσουν την ανάγκη σιδηράς εξουσίας. Πέρα, από την κάθετη διάκριση αριστερά/δεξιά, επανάσταση/συντήρηση, υπάρχει μία πιο ουσιαστική διάκριση, η οποία τέμνει οριζόντια το πολιτικό φάσμα: αυτή, που σχηματοποιείται από το φιλοσοφικό δίπολο ελευθερία/εξουσία. Ο προσανατολισμός προς την εξουσία δεν έχει συγκεκριμένο χρώμα. Όσο υπάρχει εξουσιαστική δεξιά, άλλο τόσο υπάρχει εξουσιαστική αριστερά. Γι' αυτό και η πικρή διαπίστωση ότι οι μαύρες και κόκκινες δικτατορίες μοιάζουν απελπιστικά μεταξύ τους. Απεναντίας, τα στοιχεία, που ενώνουν τους υπερασπιστές της ελευθερίας, ανεξάρτητα από τη συμβατική τους τοποθέτηση στο πολιτικό φάσμα, είναι πολύ περισσότερα από όσα τους χωρίζουν. Η αναρχική πολιτική φιλοσοφία έχει πολλά κοινά στοιχεία με το μαρξισμό σε οικονομικό επίπεδο. Ωστόσο, σε ηθικό και πολιτικο επίπεδο, δηλαδή στο πιο υψηλό επίπεδο, έχει θεμελιώδεις διαφωνίες με το μαρξισμό, ενώ αντιθέτως έχει πολύ περισσότερα κοινά με τον ηθικό και πολιτικό φιλελευθερισμό[4].

Δύο στοιχεία φωτίζουν την ανεπάρκεια της οικονομικής διάκρισης. Το πρώτο παρέχεται από την ισπανική Επανάσταση του 1936. Σε αυτήν, οι δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις του δημοκρατικού στρατοπέδου, αναρχικοί και κομμουνιστές, είχαν πολύ κοντινές, σχεδόν ταυτόσημες αντιλήψεις για την κατοχή των μέσων παραγωγής, δηλαδή, την οικονομία. Η μελέτη όμως της πορείας της ισπανικής Επανάστασης, αποδεικνύει ότι οι δύο αυτές παρατάξεις δεν συνιστούν, απλώς, διαφορετικές εκδοχές και αποχρώσεις της *ίδιας* επαναστατικής προσέγγισης, παρ' ότι έχουν κοινές αναφορές. Η βαθύτερη ανάλυση τους δείχνει ότι τα δύο συστήματα χωρίζει φιλοσοφικό χάσμα: το ένα προσβλέπει σε μια κοινωνία απόλυτης ελευθερίας με την πίστη ότι αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα την ισότητα˙ το άλλο προσβλέπει σε μια κοινωνία καταναγκαστικής ισότητας με την πίστη, ότι αυτή θα φέρει την ελευθερία.

Η διαφωνία είναι πολύ πιο καθοριστική από την επιφανειακή συμφωνία σε επί μέρους οικονομικά θέματα. Τις δύο παρατάξεις δεν τις ενώνει η μερική συμφωνία σε οικονομικό επίπεδο, αντίθετα τις χωρίζει η πλήρης αντίθεση στο ηθικό και πολιτικό επίπεδο. Γι' αυτό και η αιματηρή σύγκρουση στο ισπανικό έδαφος αποτελεί αντανάκλαση της σύγκρουσης της *Πρώτης Διεθνούς*, μεταξύ Μαρξ και Μπακούνιν, η οποία οδήγησε στη ρήξη το 1872[5].

Ένα δεύτερο στοιχείο, που δείχνει γιατί η οικονομική ανάλυση δεν επαρκεί, αφορά στη σύγκριση μαρξισμού και νεοφιλελευθερισμού, δύο διαφορετικών, θεμελιωδώς αντιθετικών προσεγγίσεων που έχουν έναν κοινό παρονομαστή, είναι και οι δύο οικονομοκεντρικές.

Η κάθε μία υποστηρίζει ότι εάν ακολουθήσουμε τη δική της "σωστή" οικονομική προσέγγιση, όλα τα άλλα προβλήματα θα λυθούν. Οι μαρξιστές οικονομολόγοι λένε ότι εάν σε μια κοινωνία αλλάξει η οικονομική βάση, δηλαδή τα μέσα παραγωγής δεν ανήκουν πια στους πλούσιους ιδιώτες, αλλά περάσουν στα χέρια της κοινωνίας κι έχουμε μια σχεδιασμένη κλειστή οικονομία, επειδή αυτή η αλλαγή θα γίνει στο οικονομικό επίπεδο, που είναι το πιο ουσιαστικό, τότε εξ ανάγκης θα αλλάξει και το πολιτικό και ηθικό εποικοδόμημα. Θα οδηγηθούμε, δηλαδή, σε μία ιδανική, ευτυχισμένη κοινωνία ισότητας. Στον υπαρκτό σοσιαλισμό τα μέσα παραγωγής έφυγαν από τα χέρια των ιδιωτών, αλλά αυτό δεν οδήγησε στην ευτυχισμένη κοινωνία. Αν η μαρξιστική προφητεία ευσταθούσε, τότε το Τείχος του Βερολίνου θα έπεφτε από την άλλη μεριά.

Όσο για το νεοφιλελευθερισμό, αυτός δεν είναι παρά ένας μαρξισμός γυρισμένος από την ανάποδη. Οι νεοφιλελεύθεροι υποστηρίζουν ότι εάν απελευθερωθεί τελείως η αγορά και η οικονομία, τότε θα οδηγηθούμε άμεσα σε μια κοινωνία ελευθερίας και σεβασμού των ατομικών δικαιωμάτων. Αυτό, λοιπόν, έκαναν και στη Χιλή του Πινοσέτ: ιδιωτικοποίησαν, δηλαδή απελευθέρωσαν τα πάντα -μέχρι και τις πηγές του νερού και τα ρυάκια, με αποτέλεσμα να πεθαίνουν οι φτωχοί χωρικοί από τη δείψα και την πείνα. Έφερε, η ιδιωτικοποίηση των μέσων παραγωγής ένα αποτέλεσμα που να προσεγγίζει, έστω, το ιδανικό της ελευθερίας και τον σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων; Κάθε άλλο. Επομένως, και αυτή η αντίληψη, η σαφέστατα οικονομοκεντρική, απέτυχε παταγωδώς όπως και η προηγούμενη. Γιατί απέτυχαν και οι δύο; απέτυχαν για τον ίδιο ακριβώς λόγο, διότι η οικονομική ανάλυση δεν επαρκεί, για να ερμηνεύσει ούτε την ανθρώπινη συμπεριφορά ούτε τα κοινωνικά γεγονότα.

Η αναρχία και ο φιλελευθερισμός είναι πρωτίστως ηθικές θεωρίες. Ηθική θεωρία είναι κάθε φιλοσοφική θεωρία που διερευνά την έννοια του καλού και του κακού και ιεραρχεί, αναλόγως, έννοιες όπως είναι η ελευθερία, η ισότητα, η δικαιοσύνη κ.τ.λ. Ως ηθικές θεωρίες, τόσο η αναρχία όσο και ο φιλελευθερισμός υποστηρίζουν ότι κάθε άνθρωπος μπορεί μόνος του, ελεύθερα, να κρίνει και να αποφασίζει για τις πράξεις του. Εδώ ακριβώς εντοπίζεται η σύγκλιση των θέσεων του Προυντόν και του Μπακούνιν, εμβληματικών μορφών της αναρχικής πλευράς, με αυτές του Λοκ και του Μιλλ, κορυφαίων εκφραστών της φιλελεύθερης παράδοσης. Θα μπορούσε να αναρωτηθεί κάποιος, αν υπάρχουν και ηθικές θεωρίες, που πρεσβεύουν κάτι διαφορετικό. Η απάντηση είναι ότι βεβαίως υπάρχουν. Πρόκειται για τις θεωρίες εκείνες που δεν δέχονται, ότι ο άνθρωπος μπορεί να γνωρίσει μόνος του, αλλά ότι χρειάζεται τη συνδρομή ειδικών μεσαζόντων, όπως είναι ο μάγος της φυλής, ο Πάπας, η επαναστατική πρωτοπορία των Ιακωβίνων ή των Μπολσεβίκων. Αντιλήψεις που διατείνονται, ότι ο άνθρωπος είναι στρατιώτης της ιστορίας και σκοπός της ζωής του είναι η εκπλήρωση ενός προκαθορισμένου ιστορικού σχεδίου, όπως προέτρεπαν ο Χέγκελ ή ο Μαρξ. Αντιλαμβάνεται κανείς το χάσμα που χωρίζει αυτές τις προσεγγίσεις από τις αναρχικές και τις φιλελεύθερες. Αυτές, λοιπόν, οι διαφορετικές ηθικές αφετηρίες διαχωρίζουν καταστατικά την αναρχία από τον μαρξισμό και τη συνδέεουν στενά με το φιλελελευθερισμό.

Από τις ηθικές θεωρήσεις αναρχίας και φιλελευθερισμού εκπηγάζουν αντίστοιχες πολιτικές θεωρήσεις. Αυτές διαφοροποιούνται σε πολλά, όπως είναι λόγου χάρη, ο ρόλος του ατόμου και της κοινωνίας, εν τούτοις, αυτές οι διαφορές μειονεκτούν σε σχέση με τη θεμελιώδη συμφωνία σε ηθικό επίπεδο. Στη συνέχεια από τις πολιτικές θεωρίες, που επιδιώκουν να εκφράσουν στο πολιτικό πεδίο τις ηθικές τους αφετηρίες, εκπηγάζουν με τη σειρά τους οι οικονομικές θεωρίες. Αυτές επιχειρούν τη διαχείριση της οικονομίας με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξυπηρετούνται οι πολιτικές και ηθικές τους αφετηρίες. Προφανώς, εδώ, αναρχία και μαρξισμός συμπορεύονται –έως ένα βαθμό, ενώ υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα στις αναρχικές και φιλελεύθερες προσεγγίσεις (όπως επίσης και ανάμεσα στις επί μέρους φιελελεύθερες προσεγγίσεις αλλά και ανάμεσα στις επί μέρους αναρχικές προσεγγίσεις), πρόκειται για τις γνωστές και ουσιαστικές διαφοροποιήσεις μεταξύ αριστεράς και δεξιάς. Ωστόσο, όπως έγινε σαφές, η συμφωνία αναρχίας και μαρξισμού στο οικονομικό πεδίο είναι μερική και αφορά σε ένα επί μέρους θέμα. Αντίθετα, η διαφωνία του σε ηθικό και πολιτικό επιπεδο είναι θεμελιώδης και αφορά στο ουσιαστικότερο θέμα.

Διαπιστώσεις

Κανένα σύστημα δεν πρόκειται να αγκαλιάσει με στοργή, όσους κηρύσσουν τη διαφωνία εναντίον του, όμως το φιλελεύθερο σύστημα είναι πολύ πιο ανεκτικό από τα αυταρχικά εξουσιαστικά συστήματα. Ακριβώς επειδή οι αναρχικές και ελευθεριακές ιδέες συγγενεύουν στη ρίζα τους με τις φιλελεύθερες, επιβιώνουν καλύτερα σε ένα περιβάλλον «δεξιού» φιλελευθερισμού, παρά σε ένα περιβάλλον “αριστερού” εξουσιαστικού σοσιαλισμού. Στοχαστές όπως ο Τσόμσκυ ή ο Καστοριάδης υπήρξαν σφοδροί επικριτές αυτού που θεωρούσαν ως *φιλελεύθερη ολιγαρχία* της Δύσης. Επέλεξαν, όμως, να ζήσουν και να δράσουν σε αυτήν και όχι στην, δήθεν, εξισωτική Ανατολή. Κι' αυτό, προφανώς, επειδή η διαφωνία τους με αυτήν ήταν πολύ βαθύτερη και η συμφωνία τους πολύ επιφανειακή.

Στον αναρχικό χώρο διακινείται συχνά η αντίληψη ότι η αναρχία εκπηγάζει από ένα ρεύμα σκέψης, το οποίο ηττήθηκε κατά την νεωτερικότητα. Η δική μου ανάγνωση είναι διαφορετική: αυτό που νικήθηκε τον περασμένο αιώνα δεν ήταν η αναρχία, αλλά ο ολοκληρωτισμός. Αφού, λοιπόν, η ανθρωπότητα κατάφερε να ξεφύγει από τα λεπίδια κάθε λογής αυτόκλητων σωτήρων, μπορούν σήμερα οι αναρχικοί να μπολιάσουν τον φιλελευθερισμό με τις δημιουργικές τους ιδέες. Ενεργώντας με αυτόν τον τρόπο εδραιώνουν την αμετακίνητη πίστη στην ανθρώπινη ελευθερία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(Endnotes)

[1] Γ. Θ. Μαυρογορδάτος, «Η γένεση της διάκρισης αριστεράς και δεξιάς», *Η γαλλική Επανάσταση και η Ευρώπη*, Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα, 1994, σελ. 165.

[2] Κορνήλιου Καστοριάδη, *Το επαναστατικό πρόβλημα σήμερα*, Ύψιλον, Αθήνα, 2000, σσ. 40-41.

[3] Η διατύπωση προέρχεται από επιστολή του Όργουελ προς τον φίλο του Μάλκολμ Μάγκριτζ με ημερομηνία 4/12/1948, ημέρα που ο συγγραφέας ολοκλήρωσε τη δακτυλογράφηση του μυθιστορήματος *1984*.

[4] Εξ ου και ο μαρξιστής ιστορικός Χόμπσμπαουμ, κατηγορούσε τους αναρχικούς ότι βρίσκονται κοντύτερα στους φιλελεύθερους της Σχολής του Σικάγου, παρά στους ορθόδοξους μαρξιστές, βλ. Eric Hobsbawm, *Revolutionaries*, Weidenfeld & Nicolson, 1973, σελ. 105.

[5] Πρβλ. Γιώργου Ν. Πολίτη, *Ελευθερία και Εξουσία*, Αθήνα, 2010, σσ. 161-233.

Το μικρό είναι όμορφο και χρήσιμο

Άκης Ασπρογέρακας

Community radios are part of the social and solidarity economy (SSE). They belong *to this other model of economic development based on citizen participation, a nonfor-*

profit service and a purpose centered on common good, not on the interest of

investors. As a result of their collective property and local nature, they guarantee local

radio service, cultural diversity and freedom of expression for the communities they

serve. They constitute a rampart against media concentration that diminishes the

diversity of voices and opinions as well as centralizes information in few media

outlets.

Representatives and allies of community radios of Quebec, Canada and all over the *world, gathered in Montreal on October 17th, 2011 for the International Forum of the Social and Solidarity Economy (IFSSE),*

Montreal, October 17th, 2011.

'Η ομορφιά των μικρών μεγεθών, είναι το εναλλακτικό ζητούμενο στις σύγχρονες κοινωνικές τάσεις, απέναντι στην χρηστική ουσιαστική χρεωκοπία των γιγάντιων μεγεθών, που αδυνατούν σαν μοντέλο, να δώσουν λύσεις έστω και της απλής επιβίωσης μας.

'Η παραπάνω αρχή δεν μπορεί παρά να ισχύει και για τα ερτζιανά κύματα, όπου τα Φαραωνικά μεγέθη είναι ο κανόνας ενώ οι ισορροπίες είναι θέμα επιβολής του δυνατότερου. Δυνατότερος είναι ο ραδιοσταθμός, που λόγω μεγάλου οικονομικού μεγέθους και αντίστοιχης επένδυσης σε κεραιοσυστήματα εκπομπής, μπορεί και εκπέμπει με την μεγαλύτερη ισχύ πομπού, παραγκωνίζοντας και κατατροπώνοντας τους άλλους με το πιο αδύνατο σήμα. Θα μπορούσε να είναι η αποδοχή των ακροατών -η αποδοχή είναι πολυπλοκότερη ποιότητα από την επίπλαστη "ακροαματικότητα"- που θα έκρινε τη δύναμη του μέσου και όχι οι όροι μιας ραδιοτεχνίας εφαρμοσμένης ολοκληρωτικά. Όμως οι επικοινωνιακοί κολοσσοί, με τα αδιαφανή και αντιλαϊκά συμφέροντα και με την κατευθυνόμενη ενημέρωση, είναι αυτοί που παραμορφώνουν και καθηλώνουν το πολιτικό τοπίο στις επί μέρους οικονομικές επιδιώξεις τους, μολύνοντας ταυτόχρονα με τεράστια ηλεκτρομαγνητικά πεδία την πόλη. Εμείς αναφερόμαστε σε μια άλλη λογική που μπορεί να απλωθεί στις ταλαίπωρες συχνότητες της Αθήνας.

Η ενημέρωση από εμπορεύσιμο προϊόν θα πρέπει να μετασχηματισθεί προς το ανθρώπινο αγαθό της Επικοινωνίας με απώτερο σκοπό την συγκρότησή της σαν κοινωφελούς δικτύου όπως παλιότερα ήταν η ύδρευση, η ενέργεια, οι μαζικές μεταφορές και οι τηλεπικοινωνίες. Κατ' αυτό το τρόπο θα δημιουργηθεί σημαντικό ανασχετικό αντίβαρο στη λεηλασία των κοινών δημόσιων πόρων, που επιχειρείται από την ακραία και αντικοινωνική φιλελεύθερη λαίλαπα.

Το κοινοτικό ραδιόφωνο και οι νέες κοινωνικές απαιτήσεις

Στην αναζήτηση της Νέας Ταυτότητας μέσα από διαπροσωπικές σχέσεις αμοιβαιότητας, αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας που στρεφόμαστε όλο και περισσότερο ως κοινωνία, εντάσσεται και το κινηματικό κοινοτικό ραδιόφωνο. Πρόκειται για το μέρος της έμπρακτης κριτικής που ασκείται σήμερα για την απελευθέρωση του πολιτικού λόγου απέναντι στη διαμεσολάβηση της δημόσιας σφαίρας από την συστημική απροσωπία, την διάχυτη και επιθετική εμπορευματικοποίηση και τον εγκλωβισμό της πληροφόρησης στα διαπλεκόμενων συμφερόντων μονοπωλιακά μέσα ενημέρωσης.

Να γίνουν ομαδοποιήσεις, κοινότητες ανθρώπων. Κοινότητες όχι μόνο αγροτικές ή στις πόλεις με βάση τη συνοικία, αλλά και άλλες. Για παράδειγμα, γύρω από ένα ραδιόφωνο. Οι ακροατές ενός σταθμού να αποτελούν μια κοινότητα. Αυτό είναι κάτι που είναι αντίθετο στον ατομικισμό...

Κώστας Βεργόπουλος

συνέντευξη στη εφημερίδα Μακε-

δονία επιμέλεια Στέλιος Κούκος 07.11.2010

Είναι η κατηγορία που αποτελεί την τρίτη απάντηση απέναντι στα εμπορικά και κρατικά Media: Η Άλλη Επικοινωνιακή Ευθεία. Πολλές οι νέες ποιότητες που φέρνει. Μας επιτρέπει την ανθρώπινη προσέγγιση στις επικοινωνίες κι όχι τ' ανάποδο δηλαδή την επικοινωνιακή προσέγγιση των ανθρώπων, που μας έχουν συνηθίσει τα άλλα δυο παγιωμένα μοντέλα. Απεικονίζει διαυγώς εκ των κάτω τις πραγματικές κοινωνικές τάσεις. Δεν κατακερματίζει αλλά ως νέο επικοινωνιακό υποκείμενο, συναθροίζει και συνενώνει σεβαστικά τα εμπλεκόμενα πρόσωπα. Διαρκώς υποστηρίζει τις νέες αναδυόμενες συνεργατικές συλλογικότητες. Συνειδητό στο συντονιστικό και υποβοηθητικό ρόλο του, ευκολύνει την Αλληλέγγυα Παραγωγή και συστρατεύεται ομότιμα στην διαμόρφωση της Νέας Κοινωνικής Ταυτότητας. Απλώνεται μέσα στις διαπροσωπικές σχέσεις αμοιβαιότητας, αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας και αποζητά τη σχεσιακή αυθεντικότητα, όπως μας κληροδοτείται από τη κινηματική μας παράδοση.

Το Κοινοτικό Ραδιόφωνο άμεσα και οργανικά ενταγμένο στην καθημερινότητα, συντελεί στην διεύρυνση της έννοιας του Δημότη και τον επανασυνδέει τοπικά με την γειτονιά του, την περιοχή του, το χωριό του. Βοηθά και επανατοποθετεί το μητροπολιτικό Άνθρωπο, σε ένα διάλογο με τον διπλανό του, αναπλάθοντας το ρημαγμένο κοινωνικό ιστό. Απομακρυσμένο από τις δεσπόζουσες εμπορευματικές λογικές, αναπληρώνει τον εκλιπόντα πρωτογενή κοινωνικό λόγο στην Μεγαλούπολη διώχνει την ανία και τον κάματο στο χωριό. Ενθαρρύνει την τοπική ταυτότητα της κάθε γειτονιάς χαλαρώνοντας την παραγωγική φενάκη ή γεμίζοντας όμορφα τον άεργο χρόνο και διαπερνά την καθημερινότητα μας όπως πρέπει.

Το Εναλλακτικό Ραδιόφωνο μέσα στη κοινότητα

Αναφερόμαστε σε κοινοτικές ιδέες που δεν έχουν φιλελεύθερο χαρακτήρα, που δεν προσπαθούν να αντιπαραθέσουν τα ατομικά δικαιώματα με τα συμφέροντα της κοινότητας ή να αποδώσουν μονοπωλιακή προτεραιότητα στη σχέση ανθρώπου με τη φύση. Ιδέες όχι μόνο για μια ονειρεμένη αυτοδιοίκηση, αυτοδιαχείριση και αυτονομία, εναρμονισμένης με το οικοσύστημα. Απορρίπτουμε σαν μονολιθική και ρηχή την αφυδατωμένη οικολογική κανονικότητα, που με πλήθος κανονιστικές ρυθμίσεις ή με την έξυπνη επιβολή των νέων οικοταμπού μας αναγκάζει να συναινούμε και να τις αναγνωρίζουμε σαν πολιτικά ορθές με συνέπεια να οδηγούμαστε σε μαρασμό. Το πρόταγμά μας δεν είναι ένα ακόμη απότοκο μετανεωτερικό θεώρημα, που ντυμένο με ορθολογική τήβεννο απαιτεί με ξιπασιά το προβάδισμα. Είχαμε διαρκή και συνεχή παρουσία όλα αυτά τα χρόνια ως ελευθεριακά ραδιόφωνα με σαφή αντικαπιταλιστικό και αυτοδιαχειριζόμενο προσανατολισμό. Αριθμούν πάνω από τριάντα οι ραδιοφωνικές συλλογικότητες που εξέπεμψαν είτε επί μακρού είτε βραχύβια.

Συνεχίζουμε από την πολιτισμική εμφάνιση του κινήματος -ήδη πέρασε μιάμιση γενιά. Αυτή που μπόλιασε ελευθεριακά την αυγή της μεταπολίτευσης και με τη πολύχρωμη έκφανση του χώρου της ιεραρχικής αμφισβήτησης, απόδιωξε την σκυθρωπιά της δικτατορίας δροσίζοντας την κοινωνία μας με φρέσκιες ιδέες. Και τότε σταθήκαμε κριτικά κι απέναντι στην στρεβλή αντίληψη πολλών από το χώρο μας, όταν εμφορούμενοι -δυστυχώς- με την αφελή αισιοδοξία ότι όλα είναι δυνατά μέσα σε μία νύχτα, έριξαν πολλά καράβια στα βράχια. Είναι η ίδια αντίληψη, που παραλλαγμένη σήμερα εκπροσωπείται από την όμοια αρτηριοσκληρωτική και γιακωβίνικη ιδεολογία περί καθαρότητας. Είναι κεκρυμμένη και δυσανάγνωστη πίσω από κάθε είδους αδιαλλαξία απαγορεύσεων δήθεν κινηματικών και κενών ηθικολογικών πρέπει. Κι όλα αυτά σερβιρισμένα ως απαρέγκλιτο επαναστατικό καθήκον. Όπως μας λέει ο Σκιαθίτης συγγραφέας στους Χαλασοχώριδες ***"όπου γενικότης, εκεί και επιπολαιότης"***.

Τις λαϊκές επικοινωνίες θέλουμε. Τις φτιάχνουμε στο κοινωνικό εργαστήριό μας, τις κυοφορούμε στην κριτική μας θεωρία και τις αναζητούμε ακόμη και στις κληρονομιές της κοινωνικής μας συνθετότητας. Αυτής που διαθέτει το βαθύ ιστορικό πολιτειακό και οντολογικό αντίκρισμα προερχόμενο από τις ευγενέστερες αρχαίες παραδόσεις μας. Δηλαδή αυτό που καταγωγικά αποτελούσε την αρχαϊκή πολε'ι'κή άμεση δημοκρατία και έγινε η κοιτίδα των κοινοτήτων. Και είναι αγαπημένο και πολυτραγουδισμένο -όχι θεωρητικά διατυπωμένο- το σύστημά μας. Νά'το επιβιώνει ολούθε στα περιφρονημένα Βαλκάνια. Προφορική και ακουσματική είναι τούτη η παράδοση και τολμά σήμερα να είναι η πιο αξιόπιστη παραγωγική λύση.

Οι κοινότητες αντιστάθηκαν και μέχρι πριν από λίγες δεκαετίες λειτουργούσαν, έστω κι αν οι δομές τους είχαν υποστεί σοβαρότατα πλήγματα. Ακόμη και οι εκριζωμένοι εσωτερικοί ή εξωτερικοί μετανάστες στα αστικά κέντρα που τους ξέβρασε η μεταπολεμική, κυρίως, προσφυγιά συγκροτούσαν κοινότητες -Αδελφότητες τις έλεγαν- σε μια απελπισμένη προσπάθεια να στεγάσουν την ετερότητά τους, να διατηρήσουν την εν διωγμώ ταυτότητά τους. Οι μεγαλουπόλεις όμως δεν αγαπούν τις ταυτότητες. Τις ισοπεδώνουν. Ίσως επειδή οι άνθρωποι χωρίς ταυτότητα χειραγωγούνται εύκολα.
Θεόδωρος Παντούλας περιοδικό manifesto, τ.20 Νοέμβριος 2010

Πρόκειται για την κατιούσα συνέχεια ενός αυθεντικού Βαλκανικού πολιτισμού προερχόμενη από το αγέρωχο γενεαλογικό των ελεύθερων Ορεινών και πεδινών, αγροκτηνοτροφικών και εμποροναυτικών κοινοτήτων επί Οθωμανοκρατίας και που συνέχισε ως κοινοτικός συνεργατισμός των εξεγερμένων κολλήγων στο δέκατο έννατο και εικοστό αιώνα.

Προσοχή, όχι δεν πραγματευόμαστε τον μεσαιωνικό κολλεκτιβισμό. Εδώ οφείλουμε να επισημάνουμε ότι αυτό που συνήθως μπερδεύεται με την Βαλκανική Κοινότητα των Προσώπων είναι οι ατομοκεντρικές, κολεκτιβιστικές και κορπορατιστικές ενώσεις. Δηλαδή κοινωνικές συνε-

νώσεις που προϋποθέτουν μέλη ή υπηκόους όχι πρόσωπα και Αυθέντη όχι Συνέλευση. Συζητούμε για την εκδίωξη της κοινοτικής παράδοσης από το νεοελληνικό κράτος και θέτουμε τα δύσκολα ερωτήματα εάν με τις τρέχουσες συνθήκες και προϋποθέσεις είναι εφικτή η επανασύνδεσή μας με αυτήν και αν με τους σημερινούς όρους θάναι βιώσιμη αυτή η στροφή.

Σήμερα μπορούμε ν' αναγνωρίσουμε ότι η έννοια της κοινότητας πολεμήθηκε από την εισηγμένη ισοπέδωση του Γερμανο-Πρωσσικού ολοκληρωτισμού καλυμμένη πίσω από τη Καποδιστριακή προμετωπίδα μετά τη "κοινωνική επανάσταση του '21" -για να θυμηθούμε τον Σκαρίμπα. Οι κοινότητες διαλύονται το 1833 με νόμο του κράτους. Αλλά αυτό συμβαίνει μόνο στα χαρτιά! Παραμένουν και αντέχουν ως ο τρόπος του δικού μας βίου και στη συνέχεια στις δεκαετίες του 1920 και του 1930 αναμετρώνται με το φασισμό και τους τσιφλικάδες. Εποχές που ο κοινοτικός συνεργατισμός αποτυπώθηκε και θεωρητικά σε έγκυρες μελέτες, που εξέδιδε εφημερίδες και που διαμορφώθηκε με ανοιχτό κοινωνικό διάλογο. Το πρόταγμα ήταν πολύ σοβαρό. Ακόμη και μεγάλες αγροτικές τράπεζες στήριξαν τη χρηματοδότησή του. Παθιασμένοι κοινοτιστές σαν τον Κεφαλλονίτη Κωνσταντίνο Καραβίδα μετοικούσαν στους προβληματικούς τόπους των χέρσων τσιφλικιών κομίζοντας και εφαρμόζοντας την αυθεντική παραγωγική λύση. Άλλοτε με τη πειθώ, άλλοτε με τη δύναμη των πολλών, άλλες φορές και με αναγκαστικούς νόμους. Κατ' αυτό το τρόπο ο συνεργατικός κοινοτισμός αγκαλιάστηκε σε πολλά αγροκτήματα από ακτήμονες της Μακεδονίας, της Θεσσαλίας, της Ρούμελης διεκδικώντας ιστορική συνέχεια.

"Μοι φαίνεται ως μία αίγλη φωτός, εν φαεινόν βήμα, εν εύηχον κήρυγμα προόδου, ευημερίας και αλληλεγγύης μεταξύ των ανθρώπων"!

Από τον εγκάρδιο χαιρετισμό του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη για την ίδρυση ενός νέου συνεταιρισμού στη νέα κοινότητα της Κοσκινάς στη Καρδίτσα το 1908.

Η επιλογή αυτή διακρίνει όσους επιλέγουν μία περισσότερο γηγενή και συλλογική οργάνωση του οικονομικού και πολιτικού βίου από όσους ευθυγραμμίζονται με έναν νόθο αστισμό και έναν κολοβωμένο κοινοβουλευτισμό, υπηρέτη της αφαίμαξης των πολυεθνικών και των κυρίαρχων παρασιτικών δυνάμεων. Η κληρονομιά είναι δύσκολο να αγνοηθεί.

Πρόκειται για Παραγωγή περήφανη, αυτάρκη, δίκαιη, αρμόζουσα σε ελευθέρως ερίζοντα πρόσωπα, που διαμορφώνουν ένα μέλλον καλύτερο του παρελθόντος, οριζόντια αλληλέγγυο. Ο κοινοτικός συνεργατισμός αποτελεί ντόπιο κοινωνικό εύρημα μη συγγενικό των περισσότερων συνεκτικών κεντροευρωπαικών μορφωμάτων, αυτά τα απότοκα των ασφυκτικών φεουδαρχικών καταλοίπων προορισμένων για φοβικούς ευνομούμενους υπήκοους. Η βάση της βαλκανικής κοινότητας είναι ένας απολύτως γειωμένος ρεαλισμός. Τα πρόσωπα που την απαρτίζουν μετέχουν αγαπητικά δηλαδή απρόβλεπτα και προαιρετικά, οργανώνονται αναρχικά δηλαδή δεσμεύονται σχεσιακά προς τα άλλα πρόσωπα κι όχι προς απρόσωπα σύνολα. Ήξεραν να πιάνονται χέρι-χέρι σε κύκλιους χορούς. Άλλοι άνθρωποι άλλα ήθη, δεν βλαστημάγαν την ζωή και σκύβαν το κεφάλι από συστολή και όχι από υποταγή.

Θα είναι άραγε σήμερα η πειστική απάντηση στην εκρηκτική κλιμάκωση της κοινωνικής ανισότητας; Το χάσμα Βορρά – Νότου, πλουσίων και φτωχών, διευρύνεται καθώς απολυτοποιείται το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα. Ποτέ η ανθρωπότητα δεν γνώρισε τόσο μεγάλη ανισότητα. Ήδη λιγότερο από πεντακόσια άτομα έχουν πλούτο μεγαλύτερο από τον πλούτο του μισού πληθυσμού της Γης. Στο μεταξύ καμιά προοπτική βελτίωσης δεν φαίνεται στον ορίζοντα. Η Ανισότητα έχει καθαγιαστεί ως ο απαραβίαστος κινητήρας του Συστήματος. Οι συνέπειες είναι ήδη ανυπολόγιστες.

Το κάλεσμα του Κοινοτικού Ραδιοφώνου είναι για αυτονομία και αποκέντρωση, ομότιμες σχέσεις και σεβασμό στις διαφορές, οριζόντιες σχέσεις και συμμετοχή. Αντίκρυ στην στρεβλή καθετότητα των Media των μαζικών ρευμάτων εμφανίζεται σαν η καθαρή εναλλακτική λύση στην εξουσιαστική επικοινωνιακή ροή, όπως ανταπαντά στην οικονομία η Τοπικοποίηση και ο νέος Συνεργατισμός ως η <u>πιο αξιόπιστη παραγωγική λύση</u>.

Σήμερα είναι διαφορετικό από το πειρατικό ή ραδιοερασιτεχνικό ραδιόφωνο των περασμένων δεκαετιών, όπως το γνωρίσαμε και στην Ελλάδα. Βασίζεται και προάγει την συμμετοχή περισσότερο παρά την ναρκισσιστική μοναχικότητα του πειρατή ή τη μανιώδη πειραματική καθήλωση του ραδιοερασιτέχνη.

Συμπληρώνει το επικοινωνιακό κενό, κληρονομώντας την αμεσότητα του ερασιτεχνικού ραδιοφώνου και ωθεί στο μέλλον την ζητούμενη ανθρώπινη επικοινωνία, σπάζοντας τους αποκλεισμούς.

Συνοψίζοντας τα θέματα για περαιτέρω επεξεργασία:

- Περιορισμός των εκπεμπόμενων ισχύων των εμπορικών και κρατικών Media, σε επίπεδα που δεν τίθεται κίνδυνος για την Υγεία των κατοίκων της πόλης.
- Δημιουργία νέων ζωτικών συχνοτήτων, αφού κλείσουν οι αναμεταδόσεις των Ραδιοσταθμών που εκπέμπουν σε δεύτερη ή και τρίτη συχνότητα στην ίδια περιοχή της πόλης ή περιφέρειας.
- Απλοποίηση της έκδοσης αδείας λειτουργίας των ραδιοσταθμών του νέου αυτού θεσμού.
- Εκχώρηση περιοχής συχνοτήτων μέσα στο φάσμα εκπομπής των FM όπου απρόσκοπτα με μέση – χαμηλή ισχύ θα εκπέμπουν οι Ρ/Σ με κοινοτικό πρόσωπο.
- Θεσμική διαφύλαξη και διασφάλιση της Κοινοτικής Φυσιογνωμίας μαζί με τη λαϊκή επαγρύπνηση απέναντι στο αδηφάγο κεφάλαιο.
- Αναδιανομή των συχνοτικών και καναλικών πόρων που θα προκύψουν από τη ραδιοφωνική ψηφιοποίηση.
- Αναγνώριση από τα εμπλεκόμενα συνδικάτα και σωματεία δημοσιογράφων, τεχνικών κτλ. του ρόλου του Κοινοτικού Ραδιοφώνου.

ΑΝΑΦΟΡΑ

από την θεατρική ομάδα

Roswitha

Από τις 4 Μαρτίου 2013

κάθε Δευτέρα & Τρίτη

στον Ε.Κ.Χ NOSOTROS

Η θεατρική ομάδα Roswitha μετά την παράσταση «Μια εκδοχή»,παρουσιάζει την «Αναφορά». Έναν μονόλογο βασισμένο πάνω στο κείμενο του Φ. Κάφκα «Αναφορά σε μια Ακαδημία».Ένας άλλοτε πίθηκος προσκαλείται για να περιγράψει την πορεία της ζωής του.Πώς από πίθηκος έγινε άνθρωπος .

Το ερώτημα που τίθεται στο κείμενο διέξοδος ή ελευθερία και το κατα πόσο το άτομο μπορεί το ίδιο να ορίσει τον εαυτό του είναι τα βασικά στοιχεία που καταπιάνεται η ομάδα σε αυτήν την παράσταση.

Παίζει:
Θοδωρής Σκυφτούλης,
Σκηνοθεσία:
Δανάη Σπηλιώτη

Σκηνικά: ROSWITHA

Διάρκεια: 60’

Είσοδος ελεύθερη

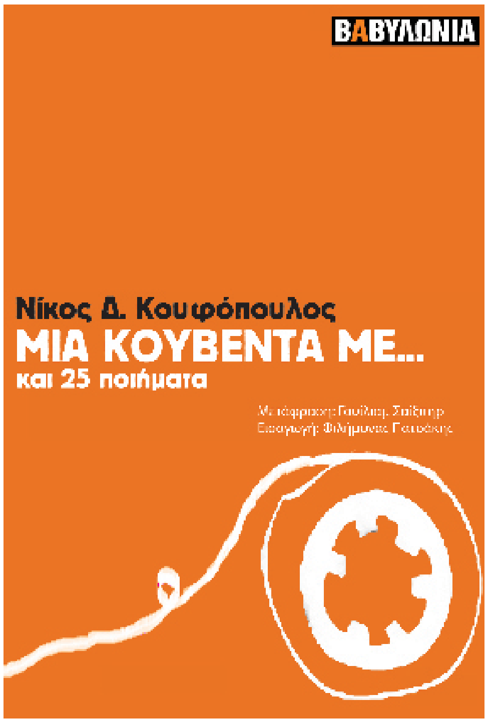
Δευτέρα, Τρίτη στις 21.15

Θεάτρο:Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος
NOSOTROS, Θεμιστοκλέους 66, Εξάρχεια

Τηλέφωνα επικοινωνίας/ κρατήσεων:
210 5055619,6936641544

Roswitha

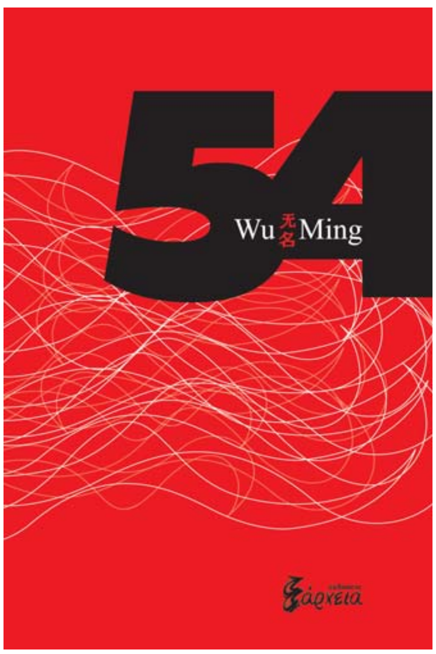
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

« Ημουνα σχεδόν είκοσι επτά χρονών όταν τον γνώρισα. Αυτός κοντά στα σαράντα πέντε. Εγώ πρωτόμπαρκος σαν Καπετάνιος. Πρώτη φορά έβλεπαν καπετάνιο είκοσι επτά χρόνων σε κρουαζιερόπλοιο. Τον άκουσα να λέει στον δεύτερο και στον αρχιμάγειρα που ήταν εκεί, όταν απομακρύνθηκα μετά τις πρώτες συστάσεις: «Τί μας το έστειλαν αυτό το μαλακισμένο τώρα; Θα μας σκυλοπνίξει. Αυτό δεν ξέρει να κουμαντάρει ούτε την πούτσα του καλά καλά και θα μας κάνει και κουμάντο στο καράβι;» Ηταν αθυρόστομος. Το ήξεραν όλοι και το έμαθα και εγώ καλά αργότερα, όταν αρχίσαμε να κάνουμε παρέα και αφού είχε πειστεί για τις ικανότητες μου, τουλάχιστον αρχικά...σαν Καπετάνιος.

Στην αρχή ήταν τυπικός μαζί μου και με αντιμετώπιζε με μια ελαφριά ειρωνεία. Τον ένιωθα να με παρακολουθεί σε κάθε μου κίνηση. Τον κέρδιζα όμως κάθε μέρα όλο και πιο πολύ. Εγινε «δικός» μου , όταν ένα βράδυ τον κάλεσα στο τραπέζι μου. Είχα γνωρίσει δυο αμερικανιδούλες φοιτήτριες της Σχολής Καλών Τεχνών και αφού τις ξενάγησα στο πλοίο, καθίσαμε στην τραπεζαρία για φαγητό. «Πήγαινε να φωνάξεις τον Καββαδία», είπα σε έναν νεαρό ναύτη. «Τον περιμένει», πες του, «ο Καπετάνιος με όμορφη παρέα». Ηρθε σε δυο λεπτά. «Ο μεγαλύτερος ποιητής μας...», τον σύστησα στα κορίτσια. «Εμένα θα μου επιτρέψετε όμως να πάω για λίγο στη γέφυρα. Σας αφήνω σε καλά χέρια κυρίες μου. Θα είμαι πάλι εδώ σε μισή ώρα», είπα και κλείνοντάς του το μάτι απομακρύνθηκα...Ηθελα να «διαλέξει» αυτός πρώτος...Οταν γύρισα έλειπαν και οι τρεις. Τις είχε πάρει και τις δυο στην καμπίνα του και τους διάβαζε, μου είπε την άλλη μέρα, ποιήματα όλη την νύχτα...«Αθλιε, θα στο φυλάω όμως αυτό...», του είπα και γελώντας και οι δυο απομακρυνθήκαμε....»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΡΧΕΙΑ

Σωτήριο έτος 1954.
Η ιστορία εκτυλίσσεται μέσα στον Ψυχρό Πόλεμο. Πολιτικοί ηγέτες, κατάσκοποι, αστέρες του σινεμά κι έμποροι ναρκωτικών. Τίτο, Κάρι Γκράντ, Λάκι Λου-τσιάνο, μα πάνω απ' όλους ο νεαρός Ρομπεσπιέρε. Από τους συγγραφείς του Εκκλη-σιαστή, του Αλτάι και του Manituana, ένα φιλόδοξο Opus Magnum κατασκοπίας, αισ-θημάτων και ανατροπών. Εξελίσσεται σε μυθιστόρημα-σύμβολο του «Νέου Ιταλικού Έ-πους».

Δεν είναι μεταπολεμική η περί-οδος· είναι απλώς ένας ακόμη πόλεμος. Και είναι ένας κό-σμος που γεννιέται τώρα. Πίσω από το διαχωρισμό ανατολικού και δυτικού μπλοκ, ιδεο-λογίες και όρια θρυμματίζονται· λαθρε-μπόριο και ναρκωτικά δεν γνω-ρίζουν σύνορα. Από την Ιταλία στη Μόσχα και το Χόλιγουντ, μέσα σε αίθουσες χορού και αγώνες πυγμαχίας, εκπατρι-σμένοι φυγάδες κι ένα πλήθος πρωταγωνιστών παρασύρεται σε άγνωστες ατρα-πούς. Νέοι αιρετικοί, πρώην αντάρτες, έμποροι ναρκωτικών, μυστικές υπηρεσίες, γιοι σε αναζήτηση πατεράδων, μετακινούνται και περνούν ξυστά, σαν άβουλα πιόνια ενός μεγά-λου σχεδίου. Κι ανάμεσα τους ο Κάρι Γκράντ: ο ηθοποιός που έλειψε δύο χρόνια από τη μεγάλη οθόνη, ο καταξιωμένος αστέρας με την ταπεινή καταγωγή, του οποίου η κομψό-τητα έγινε το μέτρο σύγκρισης της προσωπικής αξιοπρέπειας, σερφάρει στην κορυφή ενός κύματος που σα-ρώνει τα πάντα.
Πάνω στα κύματα επιπλέει μια μυστηριώδης τηλεόραση, σύμ-βολο της τεχνολογικής εξέ-λιξης που θα λάμψει στο μέλλον...

«Μη με ρωτάτε πώς κατάφερε η συμμορία Wu Ming να πετύ-χει ένα τέτοιο χτύπημα. Ξέ-ρω μόνο ότι το μείγμα της ασυνή-θιστης σάτιρας και της επιθετι-κής παρωδίας είναι εκρη-κτικό, όπως ένα μπουκάλι σαμπάνιας prosecco.»

The Independent

«Η πλοκή είναι ένα θαυμαστό εγχείρημα μυθοπλασίας που κινείται αδιάκοπα μεταξύ Μπο-λόνιας, Νάπολης, Καλιφόρνια, Μόσχας, Ντουμπρόβνικ και Μασσαλίας.»

The Times

Η έκδοση περιλαμβάνει συνέ-ντευξη των συγγραφέων στο επίμετρο.